ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

27. 8. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН.

БРОЈ 1600

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА:
54 ДАНА СТРАХА!

Веровали или не!



ЈОВАНИ БЕЛЦОНИ
(1778 - 1823)

Чувени стручњак за египатске старине био је висок 185 см и тако снажан да је могао да хода носећи једанаест особа на једном металном раму. Сам рам био је тежак 55 кг.



КОШНИЦЕ

У Словачкој пчелари праве у облику бављеве главе да би плашили крадљивце.





ЗВЕЧКА

Чији је власник био египатски краљ Фарук (1920 - 1965) има дршку од жада, врх у облику круне с дијамантима, а кугличе које звече су рубини.

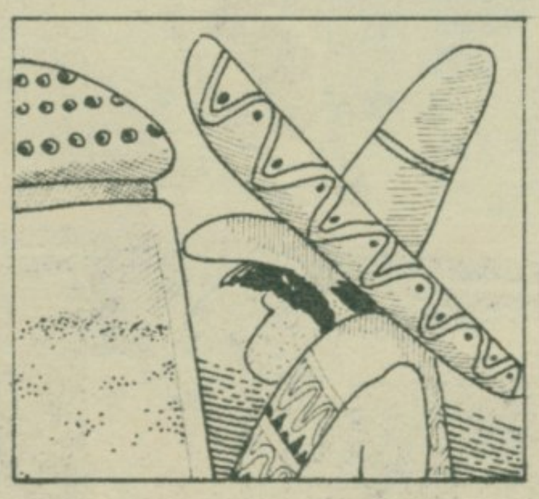
АНВАР - УД - ДИН
(1642 - 1749)

Намесник Аркота (Индија) повео је своје трупе у бој **КАД МУ ЈЕ БИЛО 107 ГОДИНА.** У тој бици је и погинуо погођен мецима из мускете.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● једном Румуну који се жалио на болове у стомаку лекари су помоћу рендгена открили да се у његовом желуцу налази 6 пчела и то — живих.

●●● пре хиљаду година ковани новац у Кини изливан је у облику робе која се за њега куповала. Тако су рецимо, новчићи у облику крушке служили за куповину воћа, а они људског обличја за одећу.





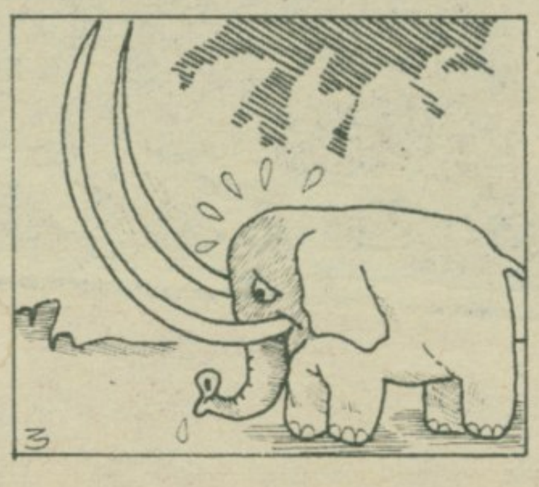
●●● утврђено је да човек док путује различито примећује боје. Највидљивије су црвена (приметимо је у 226. делу десетхиљадитог дела секунде), зелена (371), плава (598) и жута (963).

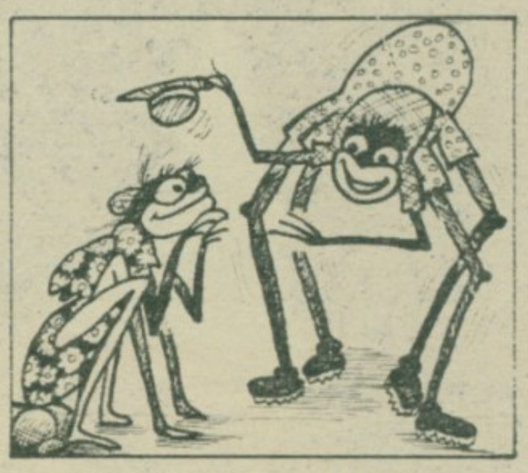
●●● халити су наслаге соли које се стварају у неким морима. Дуж северне обале Мексичког залива постоји 330 оваквих брда која могу да буду дебела и по неколико хиљада метара.

●●● човек је упознао само корицу Земљиног спољашњег омотача. У унутрашњост Земље најдубље су продрле нафтне бушотине (до 7000 м) и минералне бушотине (до 3000 м). Од литосфере, спољашњег омотача Земље, до њеног средишта има 6400 км.

●●● наши преци су одређивали величину звезда према њиховом сјају и на основу тога класификовали их у шест група. А данас најјачи телескопи омогућавају да се допре до деветнаесте звезде по величини, док се фотографским методима може допрети до двадесет друге звезде по величини.

●●● најдуже слоновске кљове за које се зна чувају се у Њујоршком зоолошком друштву. Дужина десне кљове износи 349 цм, а леве 335 цм. Њихова укупна тежина износи 133 килограма.





●●● паукови ћурличу и играју кад су заљубљени, тврде научници са Универзитета Синсинати (САД). Неки мужјаци се при том толико узбуде да просто поскакују. А како женка реагује на песму и игру мужјака? Једноставно не може да одоли.

●●● бука коју ствара хркање може да достигне јачину од 69 децибела. Поређења ради да напоменемо да јачина буке коју ствара пнеуматска бушилица за бетон износи 70 до 90 децибела. До ових резултата дошли су стручњаци за оториноларингологију из Лондона.

РУКОМ ЗА УСИЈАН ЖАРАЧ

ОСЕЋАТЕ ЛИ БОЛ?

НЕМОЈТЕ СЕ ЧУДИТИ ШТО ВАС ОВО ПИТАМО. ЈЕР, ИМА ЉУДИ КОЈИ НЕ ЗНАЈУ ШТА ЗНАЧИ ГЛАВОБОЉА, ЗУБОБОЉА, БОЛ ОД УДАРЦА, ПОСЕКОТИНА, ОПЕКОТИНА . . . ТРЕБА ЛИ НА ТОМЕ ДА ИМ ЗАВИДИМО?



Иако је реч о доста ретким случајевима, правим медицинским чудима, неке особе уопште не примете да су се повредиле или разболеле. Никад их ништа не боли али су зато у сталној опасности да, рецимо, искрваре, „пусте" инфекцију да се развије до краја или закасне за лекарску интервенцију која би им могла спасти живот. Једина предност им је што код зубара не морају да се грче од бола, нити да се тресу од оних фамозних бушилица или клешта.

Пре извесног времена група стручњака из једног америчког института за истраживање покушала је да расветли ову тајну „неосетљивих": окупили су дванаестак добровољаца и уз помоћ одговарајућих инструмената подвргли их тестовима веома болним за нормалан свет. Сви одреда поднели су их не трепнувши! Ни ударци, ни убоди, ни резови нису из њих измамили ни најмањи јаук. Све време гледали су цртане филмове и лудо се забављали. Бол је за њих био и остао потпуно страно осећање, чак и кад су у питању оштећења унутрашњих органа. Немају појма о костобољи, главобољи, зубобољи, грчевима у стомаку, инфекцији грла, промени на плућима, бубрезима, јетри . . .

Испоставило се да оваквих особа у свету има више него што се очекивало. Њихову „неосетљивост" је засад немогуће променити али је медицина успела да уђе у траг какав је то механизам који пружа привидну заштиту. Најкраће речено, нервни систем код ових људи има неки недостатак који спречава нервне завршетке у њиховом редовном послу, а то је да преносе поруке мозгу, па он једноставно није у стању да констатује постојање бола.

Човек тешко може да не закључи да су људи који не осећају главобољу, зубобољу, реуматичне болове и слично срећнији од осталих. Чињенице, међутим, говоре да то није тако. Бол је непријатан, али је веома користан за здравље човека!

— Вредност бола који као сигнал опомиње да нешто није у реду далеко надмашује непријатно осећање које изазива — тврди доктор Карл Сакс с универзитета у Цириху, специјалиста за истраживање бола.

Он наводи пример десетогодишње девојчице која је, стицајем околности, доживела безброј повреда, опекотина, посекотина, па чак и прелома кости и да уопште није осетила ни најмањи бол. Она сасвим хладно скида са ватре руком најврелију посуду и каже: „Мало је топло". Исто је и кад узме у руку жарач!!! Али, то што не осећа бол не спасава је озбиљних опекотина. Њена неосетљивост на бол је урођена и она никад не зна кад је њеним зубима потребно лечење, нити ће, што је још драматичније, знати кад треба да се пожали лекару на слепо црево. О болу као симптому тежих обољења да и не говоримо.

А шта са оним огромним делом човечанства који није „неосетљив". Како ублажити бол који је често не само досадан и непријатан већ и неиздржив. За борбу против бола лекари данас осим пилула имају и друга далеко безазленија средства. Између осталог, зубари у неким земљама увелико користе музику као средство за анестезију: из наслона њихових столица чује се пријатна музика која, кажу, директно делује на кости главе — умирује нерве и неутралише бол.

Испоставило се да чак и физичка активност може да има слично дејство. То је одавно утврђено: у тренутку рањавања војник не осећа ни десети део стварног бола!

На крају ево и ранг-листе болова, по њиховој јачини. На првом месту је опекотина од цигарете! Следи бол од инфаркта, затим грч мишића, па мигрена, зубобоља . . . Интересантно је да се у лечењу највећег броја болова обичан аспирин показао као јефтино и веома ефикасно чудо од пилуле, али „осетљиви" не смеју ни с њим претеривати.

Д. В.

ДИНОСАУРУС У ГНЕЗДУ!

Диносауруси, највеће сувоземне животиње које су икад живеле на нашој планети, изумрли су пре 60 милиона година. Све донедавно од њих су најчешће налазили фосилне остатке костију и зуба, и то одраслих животиња. Пре извесног времена палеонтолози Принстонског универзитета пронашли су у америчкој савезној држави Монтани гнездо диносауруса и у њему остатке скелета 15 младунаца и љуске од јаја. Њушка ових животиња, које су биле велике један метар,



била је слична пачијем кљуну и изгледала „као рођена" за кидање водених биљака. У чељустима је било мноштво густо распоређених зуба.

Ово откриће послужило је као доказ да су диносауруси живели у групама и да су своје младунце доносили на свет у гнездима. Приликом даљих ископавања у истом рејону научници су нашли очувана јаја диносауруса чију садржину тек треба испитати.

ХАРТИЈА ОД ЗУМБУЛА

У Индији је недавно почела израда хартије од — воденог зумбула, воденог корова који се веома брзо размножава и шири по рекама и језерима.

Водени зумбул је права напаст за реке. Крајем прошлог века раширио се из Јужне Америке по целом свету и већ десетинама година стручњаци се боре против њега. У неким земљама водени зумбул се користи као сточна храна, а у другим за пречишћавање градских канализационих цеви. Изгледа, међутим, да су у Индији нашли најбољи и најкориснији начин за његово коришћење и ограничавање размножавања: да буде бесплатна сировина за израду папира.



ПОЧЕЛО ЈЕ ОД СТРАХА

СВИТАЦ ПРОТИВ АЈКУЛЕ

ИЗ ВЕЛИКОГ ЦАРСТВА ОТРОВНИХ МОРСКИХ ОРГАНИЗАМА НАУЧНИЦИ ЋЕ ПО СВОЈ ПРИЛИЦИ СТВОРИТИ СРЕДСТВА ЗА ОДБИЈАЊЕ АЈКУЛА, АЛИ И НОВЕ АНТИБИОТИКЕ, ПРЕПАРАТЕ ПРОТИВ БОЛА, ЛЕКОВЕ ПРОТИВ ДУШЕВНИХ БОЛЕСТИ И — РАКА!

Шест до седам метара дугачка и готово три тоне тешка, велика бела ајкула највећи је и најагресивнији људождер на свету — због чега је у Аустралији називају „бела смрт". Морски пас модруљ, дуг до шест метара, способан да жртву јури брзином од близу седамдесет километара на час, има чак пет резервних низова зуба, спремних да замене сваки који остане у месу жртве. Плочаста крљушт, оштри, зубима слични комади хрскавице који покривају читаво тело, чини од ове ајкуле праву машину за разарање. Пешчани тигар, најчешћа ајкула крај атлантских обала, представља језиву звер чак и пре него што се роди: најразвијенији ембриони напредују у материци једући своју сабраћу!

Мада океанима крстаре десетине милиона ајкула, од укупно око 250 врста за само 27 се зна да нападају људе. Оне се најчешће хране морским грегечима, али ће појести готово све што им се нађе на путу. У стомаку једног аустралијског морског пса нађена су три зимска капута, пар ципела, јеленски рогови, крављи папци и дванаест јастога. Трбух друге ајкуле садржавао је буренце ексера, ролну катран-папира и столарски угломер.

„Гонич морских паса"

Научници су утврдили да ајкуле, краљице подводног царства, могу да се отрују ако поједу неког погрешног становника мора. Мала риба шкорпион, риба-оса, морски бич, беспомоћна риба-лист, морски краставац — који излучују разне врсте отрова — могу да послуже као основа за прво на свету успешно средство за одбијање ајкула!

Потрага за оваквим средствима почела је пре четрдесет година, и у њој се нарочито истиче америчка ратна морнарица. Статистика бележи свега педесетак напада ајкула на људе годишње у свету али се ипак у ова истраживања улажу велика средства. Главни мотив је — страх. Мада су у току другог светског рата забележени подаци о само десетак напада морских паса на оборене пилоте или бродоломнике, велики број стравичних прича које су брзо обишле свет створио је озбиљан морални проблем на Атлантоком и Тихом океану. Савезничка морнарица је због тога дошла до уверења да се осим против непријатеља мора борити и против страха од ајкула. Паника да у водама са много морских паса може доћи до удеса носача авиона са три хиљаде морнара представља заиста озбиљан проблем.

Прва истраживања почела су још 1942. — с отровним гасовима, металним отровима и хемијским смрадом — али без успеха. Затим су вршене хемијске анализе трулог меса ајкуле за које рибари одавно тврде да одбија ове морске немани. Спајањем бакар-ацетата, који одговара најштетнијем састојку меса, са базном супстанцом названом карбовосак и црном бојом за упозорење о опасности, научници су створили смесу за коју су тврдили да 95 одсто ефикасно спречава напад ајкуле.

Бродови су 1943. добијали колачиће ове супстанце називане „гоничи ајкула", али је она, како се касније показало, више подизала храброст морнара него у стварном одбијању ајкула. Огледи су, наиме, показали да ће гладна ајкула без зазора прогутати колач који би требало да је својим мирисом одбије. После рата је развијено још неколико супстанци против ајкула, али ниједна се није показала заиста успешна

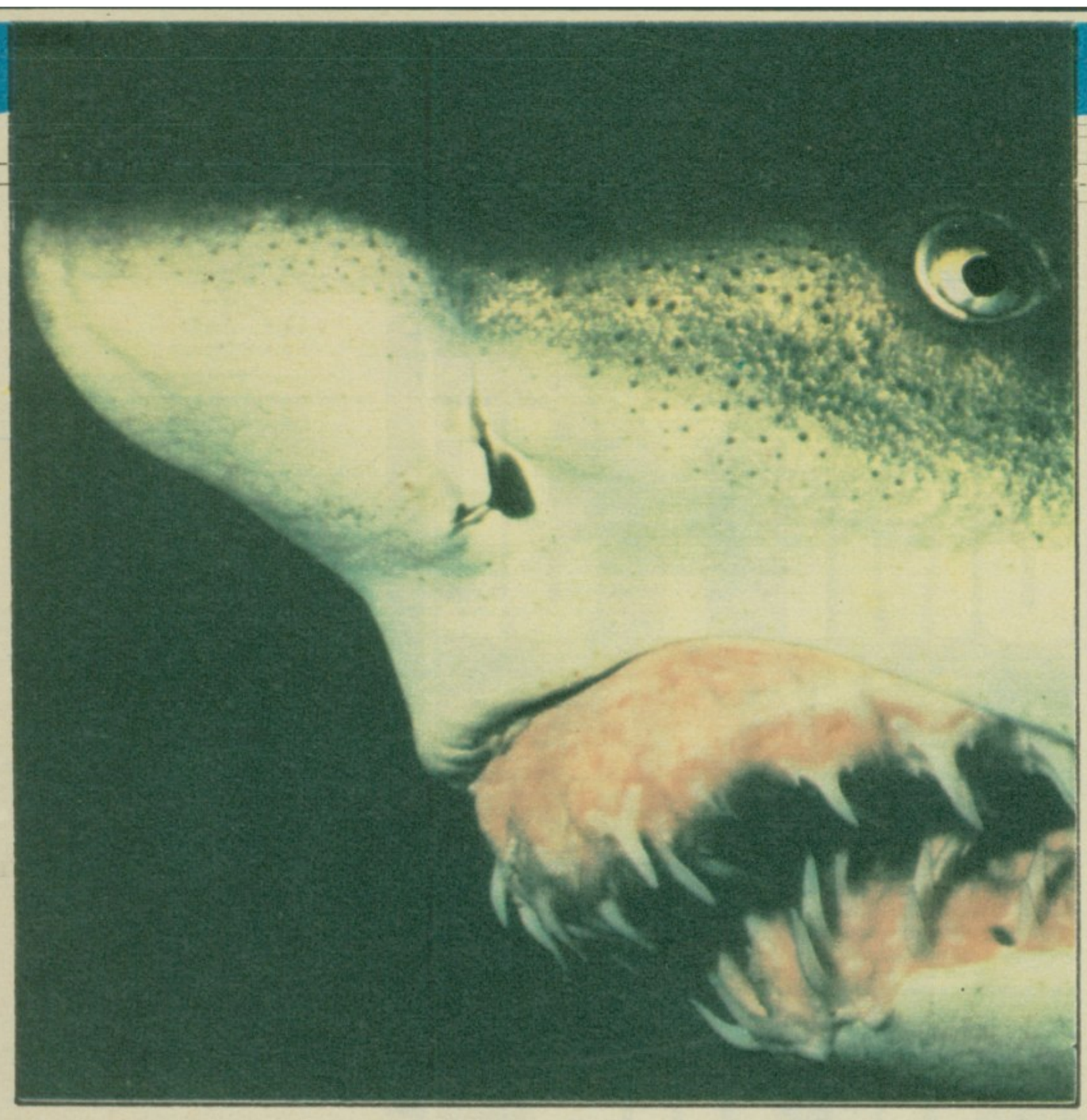
Огледи са биострујама

Пре двадесетак година научници су утврдили да се ајкуле оријентишу уз помоћ слабашних електричних промена у океану, као и да откривају жртву на основу њених малих биоелектричних струја. Откриће способности ајкуле да региструје електрична поља помоћу нарочитих сензорних органа који повезују поре на њеној њушци навело је истраживаче да покушају да морске псе „збуњују" вештачким електричним струјама. Метод је у току последње две деценије имао извесног успеха, али је невоља била у томе што су ајкуле доиста брзо училе да неприродне сигнале разликују од осталих.

Откривено је такође да су ајкуле осетљиве на неке подводне звуке које ми нисмо у стању да чујемо: звук који одашиље рањена риба, или човек који млати рукама у води. Посреди је нискофреквентни звук (инфразвук) који кроз воду путује око километар и по у секунди, пет пута брже него кроз ваздух. У једном огледу извршеном пре двадесетак година ајкуле су готово прогутале



Под лупом: научник уз помоћ подводног офталмоскопа проучава пса жутаља ухваћеног поред Флориде.



звучнике из којих су на дубини од петнаест метара емитовани овакви звуци! Истраживачи су се понадали да ће неки други звуци моћи да одбију ајкуле. Извршени су многобројни експерименти у којима су звуци различитих фреквенција збуњивали морске псе, али их нису и потпуно одвратили од напада.

Године 1972. пажњу научника привукла је риба звана Мојсијев лист која излучује млечну супстанцу што додиром убија морске звезде и јежеве. У огледима је установљено да чак један део овог природног отрова на пет хиљада делова морске воде убија све рибе у акваријуму и нагони ајкуле да се грче и тресу од страха. Када морски пас зине да прогута Мојсијев лист, чељусти му остану разјапљене читава два минута, док се он батрга у агонији. Показало се да се петнаест одсто мождане масе ајкуле састоји од мирисних ћелија способних да открију бескрајно мале трагове мириса мамца. Ајкула жутан, на пример, у стању је да региструје један део сока од туне на милион и по делова морске воде!

Фатални „кратак спој"

Тек 1976. године из млека Мојсијевог листа издвојен је отровни састојак — једна киселинска беланчевина названа пардаксин. У лабораторијским огледима мале врсте морских маса изложене дејству пардаксина за тили час би помахнитале и брзо угинуле. Установљено је да пардаксин оштећује ћелијске мембране и на тај начин ремети равнотежу воде и соли у крвотоку ајкуле. У исто време он неповољно утиче на електрохемијску везу између молекула у ћелијама, чиме изазива „кратак спој" у унутрашњој хемији ајкуле.

Проблем са парадаксином, чији је одбојни утицај на ајкуле доказан, представља тешкоћа да се до њега дође у довољним количинама прерадом ретког Мојсијевог листа. Производња сличне вештачке супстанце веома је отежана чињеницом да су посреди велики и врло сложени молекули. Очекује се да ће будуће проучавање дејства пардаксина на сензорни систем ајкуле и развој генетичког инжењерства омогућити добијање ове материје у потребним количинама.

Један колекционар из Чикага први је довео у везу свице и ајкуле. Он је, на срећу, две чињенице — да не постоји гра-

Извор паничног страха: чељусти ајкуле са зубима оштријим од најоштријег сечива

бљивица која једе свице и да ниједна риба неће појести свица који падне у воду — спојио у једну. Његови пријатељи из једне поморске лабораторије убрзо су установили да присуство свица у води у односу четири свица на један литар изазива код неких мањих ајкула силовито бацакање, а затим парализу и смрт!

Од екстракта свитаца и полиуретанске подлоге направљен је препарат назван „биосунђер" који се у води раствара постепено како би му се продужило дејство. Постављен на један крај великог акваријума, „биосунђер" је читава двадесет четири часа одбијао све рибе. Показало се да је утицај овог препарата на ајкуле исти као онај пардаксина: поново су посреди „кратки спојеви" у виталним електрохемијским путевима. Међутим, пардаксин и екстракт свитаца битно се разликују по томе што се ова друга супстанца састоји из мањих и једноставнијих молекула који ће се по свој прилици лакше синтетизовати у довољним количинама.

У служби човека

Последњих година у преко хиљаду огледа са стотинама бескичмењака који живе уз дно или на самом дну, нарочито око коралних гребенова широм Земљине кугле, откривено је да постоји много животињица које се од нападача бране отровом. Тако, на пример, камена риба располаже веома јаким отровом који јој омогућава да отера сваку грабљивицу. Неке врсте морског краставца могу да у тренутку парализују рибу. Природни отрови коралних сунђера одбијају алге и љускаре (производња оваквих токсина имала би изванредан значај за поморство, пошто љускари наносе милијардске штете дрвеним бродовима).

Научници данас верују да ће ускоро, најкасније за пет година, успети да створе поуздано и јефтино средство за одбијање ајкула и других неугодних становника мора и океана. Постоје, разуме се, и критичари оваквих истраживања, који тврде да је трагање за средством против морских паса чисто расипање новца. Напади ајкула на људе нису чести, али је страх од њих ипак озбиљна ствар која пред научнике поставља моралну обавезу да наставе огледе. С друге стране, оваква проучавања пружају озбиљне изгледе за откривање и развој нових врста антибиотика, средстава за анестезију, антивирусних агенаса и разних отрова који ће моћи да се корисно употребе.

Већ данас се, експериментално, токсини морског краставца користе за спречавање гљивичних инфекција и у борби против неких врста рака. Отров карипског сунђера употребљава се против леукемије. Екстракт свитаца служи за терање гладних инсеката са усева. Неки морски токсини делују против вируса херпеса а други отрови, опет, у стању су да смање или отклоне бол.

Сматра се да је данас испитано мање од један одсто отровних морских организама. Даља истраживања непознатог подморског света и примена досад стечених знања омогућиће да се ускоро произведе средство за успешно одбијање ајкула у мору. У исто време, ова проучавања ће отворити читаво једно царство нових биомедицинских открића за човека на копну.

Е. Јакуповић



СВЕ ВЕСТИ О ВЕЛИКОМ ДОГАЂАЈУ ИЗ ДАЛЕКЕ БУДУЋНОСТИ ЧИТАЈТЕ У ИДУЋЕМ БРОЈУ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА"

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА • МЕЂУПЛАНЕТАРНА ДРАМА!

ПРИЧА О ХРАБРИМ РИБНИКАРИМА

СМРТ ЈЕ БИЛА БРЖА

— ДАРКО ЈЕ ТЕШКО РАЊЕН — ВЛАДА ЈЕ ЈЕДВА УСПЕО ДА РАЗАБЕРЕ РЕЧИ КОЈЕ СУ ДОПРЛЕ ИЗ ПОЉСКОГ ТЕЛЕФОНА. ПОБЛЕДЕО ЈЕ, УГРИЗАО СЕ ЗА УСНУ ДО КРВИ, А ОНДА СЕ ВРАТИО У СТРОЈ.

Била је то лудост каква одавно није видео Београд, говорили су многи те давне 1904. године. Па зар тај Рибникар заиста верује да ће његове новине успети да опстану?! Београд је у то време вероватно био светски рекордер по броју листова које је издавао: на шездесетак хиљада становника било је више од 70 листова и листића! Од тога 13 дневних! (У данашњем Београду, са готово милион и по становника, излазе четири дневна гласила и два специјализована дневника).

Владислав Ф. Рибникар, свршени студент Велике школе у Берлину и дописник једног париског листа из Немачке, није се много обазирао на сумњичења и подсмех суграђана. Чим је стигао из Немачке, положио је мајсторски испит за штампаре, од најближих рођака и пријатеља позајмио 6000 динара у готовом и 4000 на меницу, сео и упутио писмо управи београдске вароши: „У понедељак 12. о. мес. излази први број листа Политике који се штампа у штампарији Димитријевићевој у Грачаничкој улици. Овај лист излазиће сваки дан у два часа по подне и биће политичке природе. Пошто сам ја власник и одговорни уредник овог листа, то вас по дужности о томе извештавам. С поштовањем Владислав Рибникар."

Тачно у подне 12. јануара (по новом календару 25) појавио се нови дневник Политика, у скромном тиражу од 2400 примерака. „Политика ће доносити само тачне и утврђене ствари, служиће истинитости. У њој се не може писати жучним тоном и увредљивим изразима, ни расправљати лични и породични односи", написао је оснивач и тога се строго држао.

То је вероватно и један од главних разлога што је Политика врло брзо постала водеће гласило у граду с највећим тиражом и угледом. Тако је било све до почетка првог светског рата.

Пушке уместо пера

Тадашњи главни уредник Политике Дарко Рибникар, најмлађи брат оснивача, дан пре него што је Аустро-Угарска објавила рат Србији, 28. јула, у уводнику „Пред ратом" тврди да је објава рата питање дана и позива народ да збије редове и спреми се да брани слободу стечену крвљу. Несуђени економиста, који је кад се оснивач Политике Владислав повукао из редакције стао на чело листа и почео да пише изузетно запажене спољнополитичке уводнике, тек што је стигао из рата с Бугарима, ране тек што је залечио: Владислав је рањен код Једрена, Дарко код Куманова. И кад је објављена мобилизација, није се ни тренутка двоумио, оставио је редакцијски сто на Теразијама број 12 и отишао на фронт.

Истог дана кад и његов седам година млађи брат пошао је у рат и четрдесет трогодишњи Владислав Рибникар. Ни њему није падало на памет да остане у „заветрини". Узалудна су била убеђивања да се врати у Политику која је тих дана била десеткована: безмало су сви уредници и сарадници били мобилисани тако да је издавање листа, све до септембра 1919. кад је престао да излази, било препуштено двојици-тројици слагача, уреднику Миомиру Миленовићу и Димитрију Стевановићу — Диши, сувласнику листа. Учесници оба балканска рата, обојица са чином резервног капетана одложили су пера и латили се пушке: Владислав је командир чете у Деветом пуку, другог позива, а Дарко командир митраљеског одељења у Осмом пуку. Трупе моћне аустроугарске империје са свих страна нагрнуле су на малу Србију.

Плотуни и експлозије које су од 12. до 24. августа одјекивале Цером само што су угихнули. Разбијена аустроугарска војска која је у чувеној церској бици изгубила око 25 хиљада људи безглаво се повлачила преко Дрине.





Два брата, два капетана, два новинара, изгубила су живот у два дана јуришајући испред својих војнина непосредно после чувене Церске битке — прве победе савезника у првом светском рату. На фотографијама Дарко и Владислав Рибникар.

Војници под командом Степе Степановића славили су прву српску, уједно и прву савезничку победу у првом светском рату, мада су знали да ће се војска „црно-жуте" монархије поново вратити.

Браћа Рибникар налазила су се и даље на положајима, Владислав на Рожњу а Дарко између Беле Цркве и Пецке. Удаљеност није велика, тридесетак километара, али био је рат и браћа нису могла да се виде, али су готово свакодневно разговарали пољским телефоном. У затишју између борби одлучили су да се састану поводом породичног празника једног њиховог заједничког пријатеља. С радошћу су примили вест да ће се том приликом срести и са благајником Политике Миленком Тодоровићем, пешадијским наредником. Сваки сусрет са било којим човеком из Политике у тим ратним данима за њих је представљао неописиву радост.

Међутим, Аустријанци су брже него што се очекивало поново навалили да преко Дрине уђу у Србију. Поново су експлозије претвориле ноћ у дан, поново су шрапнели попут осица кидисали на војнике. Дарково митраљеско одељење упорно је одбијало таласе окупаторских војника. А у предаху између два налета из рова где се налазило Дарково одељење често се чуо звук виолине. То је примаш звани лепи Љуба који је служио у Дарковој јединици подсећао свог командира на лепше дане, на Скадарлију и „Три шешира", на тамбураша Буду који је становао у близини и на Дарков позив стизао у два скока... А онда би, изненада, звуке виолоне лепог Љубе пресекли митраљески рафали и одељење би се враћало у сурову стварност.

Засвирај ону моју!

Борбе нису јењавале, али се митраљеском одељењу Дарка Рибникара чинило да су тог 31. августа биле најжешће. Непријатељска артиљерија је, изгледа, коначно открила њихов положај и почела прецизније да гађа. Дарку се стегло срце кад је видео да је поред њега пао његов пријатељ Бора Пеливановић, резервни поручник. На срећу, био је само рањен у руку. Аустријанци су, засипани убитачном ватром, били принуђени да се поново повуку.

— Опет им потпрашисмо, а?! — задовољно је Дарко довикнуо својим војницима. — Престаните са паљбом, пустите да се митраљези охладе... — није успео да заврши, један непријатељски шрапнел распрснуо се тачно изнад њега и Дарко је пао као покошен.

У локви крви и на ивици свести најмлађи од три брата Рибникара знао је да је дошао крај. Последњом снагом, из тела је живот неумитно отицао, замолио је војнике да га окрену на леђа да још једном види Дрину. И онда је шапатом који се претварао у ропац рекао лепом Љуби да засвира још једну, ону његову, зна већ коју. Музикант је дохватио виолину и дрхтави звук разлио се над Дрином. Дарко није чуо крај, смрт је била бржа.

..Недалеко одатле, у Рожњу код Лознице, чета Владислава Рибникара спремала се на одлучан бој, непријатеља је требало потиснути са важног стратешког положаја који су Аустријанци на препад запосели. И управо у тренутку док је мајор Андрић командирима чета објашњавао детаље тактичке замисли, огласила се звоњава телефона. С друге стране жице јавио се официр из штаба Осмог пука и затражио капетана Владу Рибникара.

— Дарко је тешко рањен! — успео је да разабере речи које су се губиле кроз заглушно крчање пољског телефона.

Најстарији од браће Рибникар је побледео, грашке зноја оросиле су високо чело. За тренутак је застао као да не зна где се налази а онда је, угризавши се за усну до крви, пришао официрима окупљеним око мајора Андрића и наставио да слуша старешину.

Георгина у капи

Сат-два касније гласник на коњу огрезлом у пени зауставио се пред капетаном Владиславом Рибникаром. Војник је салутирао и ћутке, оборена погледа, предао капетану коверат. „Дарко је подлегао ранама", никада тако мало речи није више погодило оснивача Политике. Дрхтавом руком пресавио је хартију и ставио је у џеп војничке блузе.

— Господине мајоре, хтео бих да се опростим од брата — покушавајући да умири браду која му је подрхтавала тихо је замолио мајора Андрића.

— Иди и остани колико треба, два-три дана, види и сам — рекао му је мајор. Влада је узјахао своју чувену кобилу Зону и у галопу одјурио према Белој Цркви.

Једва задржавајући сузе, јер војници не плачу, Влада је застао над непомичним телом вољеног брата, са својих груди скинуо једну георгину и заденуо је за Даркову официрску походну капу. Целивао је братовљево ледено чело, рекао војницима где да га сахране и одјурио у своју чету.

Страшан и крвав био је 1. септембар 1914. за рожањске положаје. Непријатељ је био бројнији а и положај далеко повољнији. Чета Владе Рибникара добила је најтежи задатак, морала је јуришима да протера непријатеља. Смењивали су се јуриши за јуришима, куршуми су пљуштали на све стране. Капетан Рибникар, са пиштољем у руци, био је увек на челу, око њега су падали његови војници, другови, пријатељи. За тренутак би га сећање на јучерашњу Даркову погибију до срца заболело и он би се тада са још већом жестином устремио на непријатељске положаје.

Један јуриш, два, пет, шест, увек на челу чете, али се непријатељ не да, пуцају из више пушака и с бољег положаја. Кад је седми пут кренуо у јуриш, негде на пола пута до непријатеља пресекао га је куршум: стомак као да му је експлодирао. Капетан Рибникар више није могао да буде на челу своје чете. Смртно рањеног пренели су га у превијалиште у Пецкој где је после једанаест часова мука издахнуо.

Његова смрт је подсећала на умирање старинских витезова, причали су касније очевици. Пуних једанаест часова рвао се са смрћу, без јаука, без грча на лицу, као да је нека унутарња снага успела да надвлада несносне болове. Али, не и смрт.

***

Браћа Рибникар сахрањена су тамо где су и погинула: Владислав у Пецкој а Дарко у Белој Цркви. А када се 1. септембра 1919. појавио први број Политике после рата, у знак поштовања према погинулима, у заглављу листа остала су њихова имена. Касније је додато и име њиховог брата др Слободана, директора Политике, а 1955. и име његовог сина Владислава, такође директора Политике и човека у чијој је кући у Београду 4. јула 1941. Политбиро ЦК КПЈ донео одлуку о почетку оружане борбе против непријатеља. Заједно са Мошом Пијаде Владислав Рибникар је био и један од оснивача Танјуга. Традиција Рибникара у Политици настављена је до данашњег дана. Дарко Рибникар, син Владислава и Јаре, сада је дописник Политике из Египта.

Петар Милатовић

Занимљива имена

КАКО ТИ ЈЕ ИМЕ, ЂОТО?

„Данас се отвара годишња изложба Удружења уметника, на којој са својим сликама учествују: Лаза, Ница, Дебели, Цале, Јоца, Шлосер, Пингвин, Малиша, Босанац..."

Можете ли да замислите такву вест у новинама? Наравно да не можете. За наша данашња схватања било би непојмљиво да се зрели људи, академски сликари, у јавности означавају скраћеним именима и надимцима као неки неозбиљни ђачићи. А ипак, управо то чине сви — професори, историчари уметности, писци енциклопедија — кад говоре о италијанском сликарству.

Мада су се у Италији пре него у другим европским земљама јавила презимена, она су још вековима сматрана као необавезни додатак. Отуда тројицу најславнијих италијанских уметника и данас називамо само именом Рафаел, Микеланђело, Тицијан, а мало ко се сети да се први од њих презивао Санти (или Санцио), други Буонароти, трећи Вечелио. На самом зачетку италијанског сликарства стоји Ђото, коме не знамо чак ни крсно име. Претпоставља се да је Ђото сажето од Анђелото, што је опет облик из милоште од имена Анђело; али други стручњаци мисле да му је право име било Амброђо (Амброђото), или Ђорђо (Ђорђото) и тако даље.



Слично томе, један од првих великих сликара ренесансе назива се Мазачо, што је изведено од Мазо, а ово је скраћеница његовог крсног имена Томазо. Дуго се веровало да му је презиме било Гвиди, а тек у најновије време утврђено је да се заправо презивао Касаи. Вајар Донато Барди познат је сваком љубитељу уметности, али не под тим именом, јер се редовно означава деминутивом Донателло.

По месту рођења надимке су добили чувени сликари Перуђино (у ствари Пјетро Ванучи, родом из околине Перуђе), Веронезе (Паоло Калијари, родом из Вероне) и Пармиђанино (Франческо Мацола, из Парме). Антонио Алегри ушао је у историју уметности као Корећо, а Микеланђело Меризи као Каравађо: и једно и друго заправо су имена северноиталијанских градића у којима су рођени. Калуђер-уметник Ђовани да Фјезоле познат је као Фра Анђелико јер се говорило да су му слике „анђеоске". Нису сви имали среће да добију тако достојанствен надимак. Антонио Бенчи, сликар, вајар и златар из Фиренце, данас се памти по породичном надимку Палајоло, што значи „пилиђар". Венецијански сликар Тинторето назван је тако по оцу који је био фарбар (на италијанском: tintore), а право име било му је Јакопо Робусти. У Фиренци, сликар Паоло Учело („птица") добио је тај надимак јер је волео и скупљао птице певачице. Најзад, ту је и велики ренесансни уметник Сандро Ботичели. Презивао се заправо Филипепи, али је каријеру започео као шегрт неког златара кога су због дебљине називали Ботичело (буренце), па се надимак пренео на ученика. Сигурно ни мајстор ни шегрт нису слутили да ће један шаљиви надимак на тај начин бити овековечен у историји...

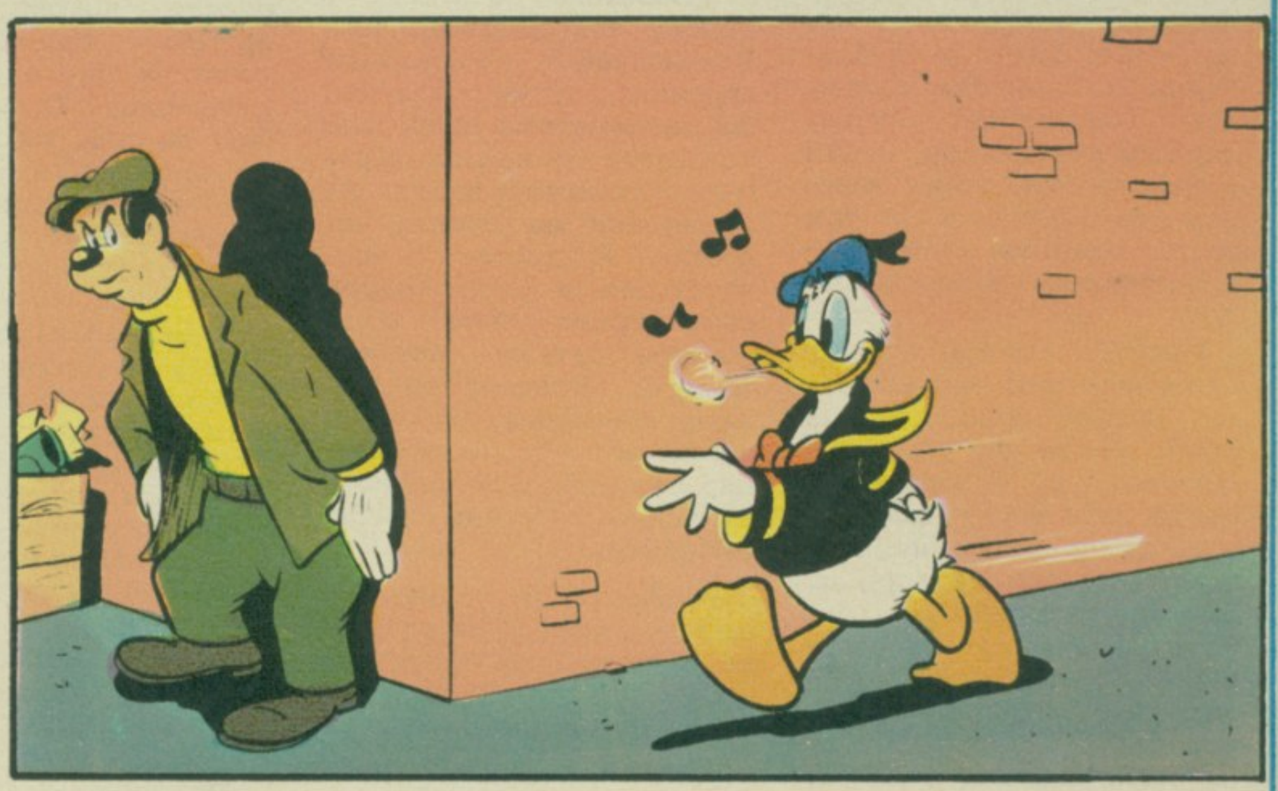
Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

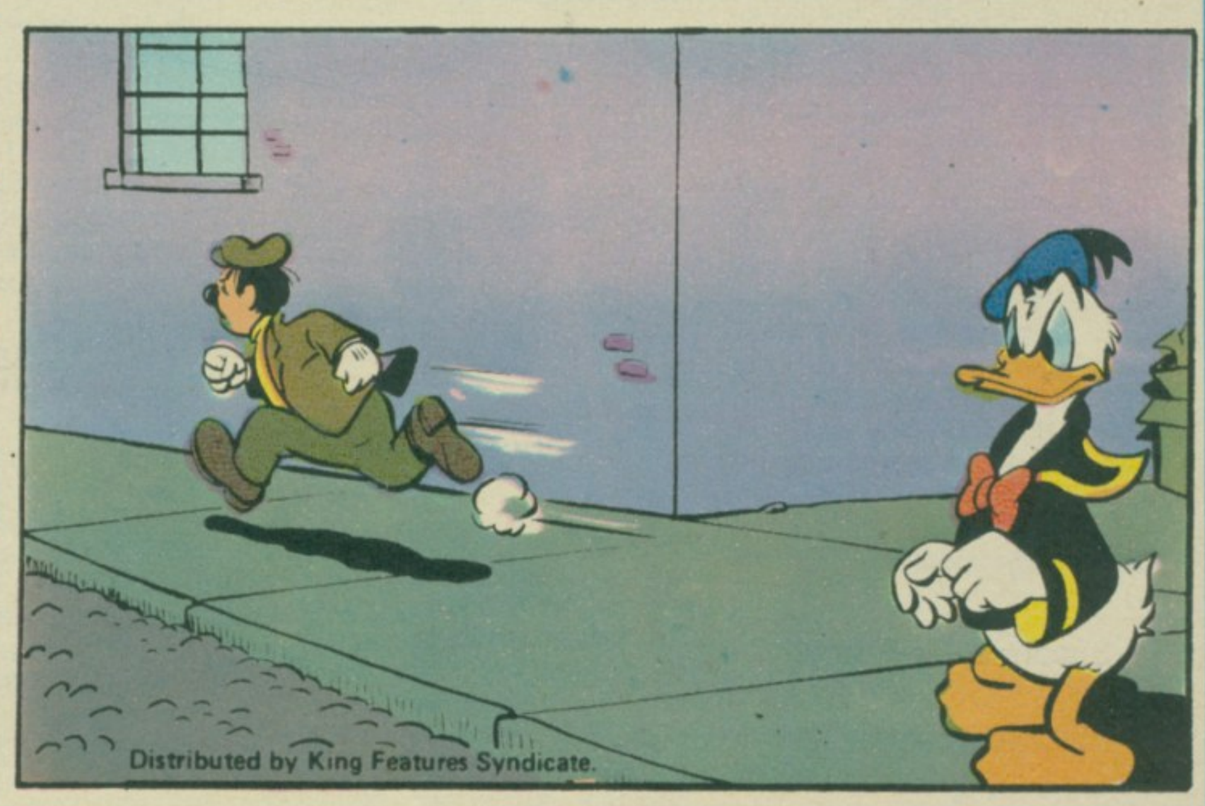


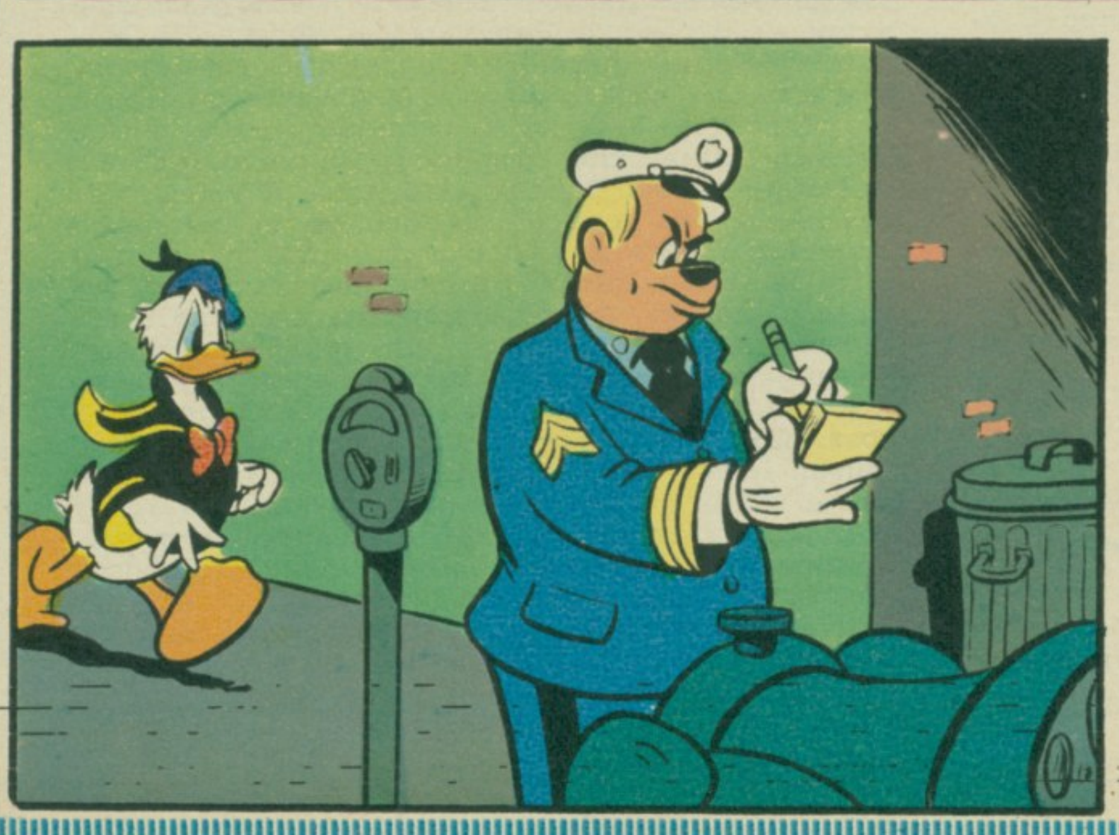


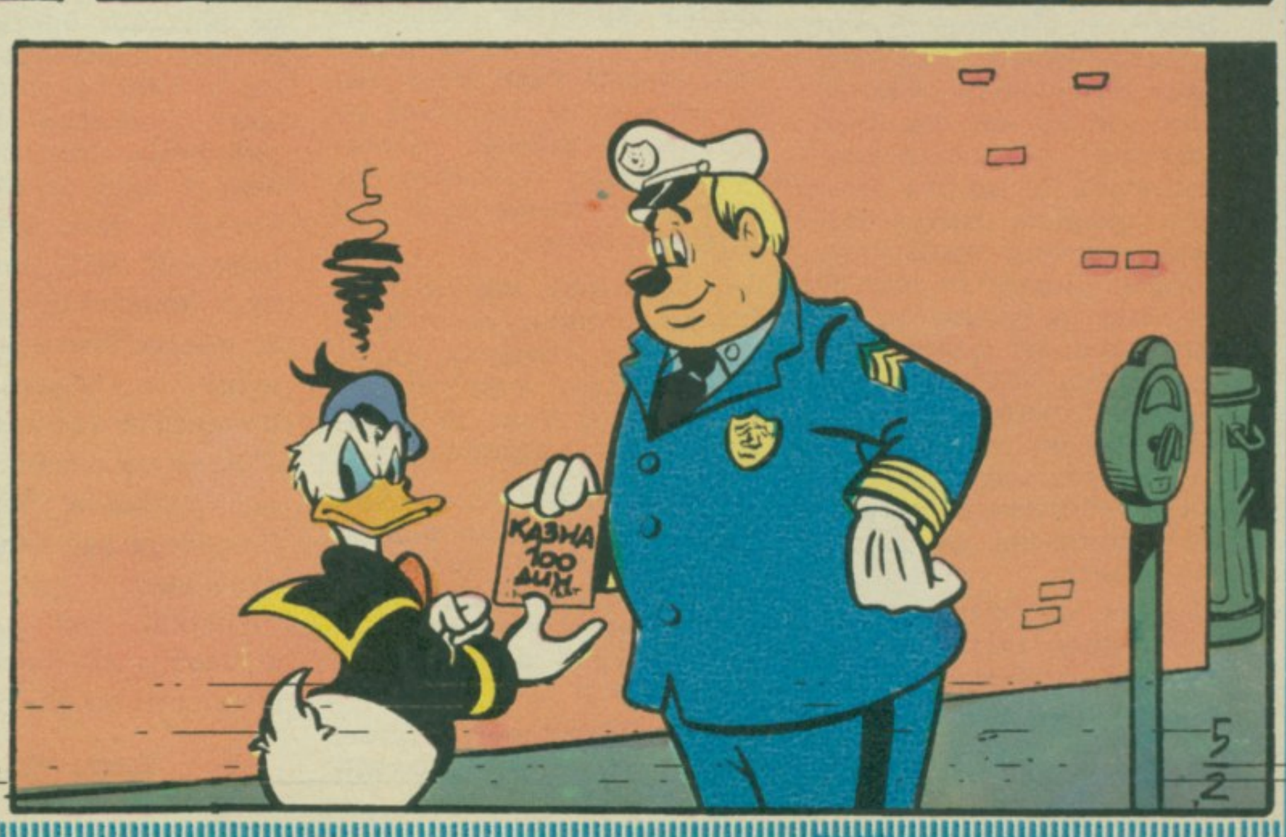












ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

54 ДАНА СТРАХА

ЗА ОТКУП ПРОФЕСОРКЕ ИЗ ФИРЕНЦЕ ОТМИЧАРИ СУ ТРАЖИЛИ ЧЕТИРИ МИЛИЈАРДЕ ПОД ЈЕДНИМ УСЛОВОМ: ДА ПОЛИЦИЈА О ТОМЕ НЕ ЗНА НИ РЕЧИ!

Звоно је огласило последњи час тог дана. Донатела Моска, наставница енглеског језика у средњој школи, није одмах изашла из учионице — остала је још двадесетак минута да среди неке оцене и да погледа неколико домаћих задатака. Када је коначно закључала учионицу и отишла до зборнице, није затекла ниједног од својих колега, сви су се разишли кућама. Ту је био још само чувар.

Изашла је из школе и кренула према колима. Двоумила се да ли право да крене кући или још оде у куповину. Било је хладно, 12. новембар 1980. године, није јој се ишло по радњама. На крају, ипак је одлучила да сврати до оближње самопослуге да купи бар нешто за вечеру. Сетила се да је деци обећала да ће им направити нешто слатко.

Враћајући се из самопослуге према колима Донатела тада још није ни слутила да ће се овај обичан дан претворити у дугу и страшну агонију. Када је тридесет деветогодишња професорка пришла колима, угледала је крај предњих врата непознатог човека. На очима му је био шешир дубоко навучен, у рукама је држао пиштољ. Донатела није стигла ни да се побуни, да нешто каже, а незнанац јој је већ ставио руку на уста и промрмљао: „Не плашите се, нећемо вам учинити ништа нажао“, и повукао је према колима.

И уместо да је већ била увелико на путу ка кући у мирном крају изван центра Фиренце, незнанци су је водили у непознатом правцу. Поставили су је на задње седиште, где се нашла између двојице типова од чијег јој се изгледа следила крв у жилама. Једва је успела да их одмери кад су јој навукли неку врећу преко главе. Од страха је изгубила моћ било какве реакције: нити је викала, још мање покушавала да се брани. Уосталом, све би и било узалуд. Тога је била више него свесна. Њена отмица је, очигледно, била добро испланирана. О киднаповањима је до тада читала само по новинама, али тада јој је све то изгледало тако далеко од ње и њене породице. Истина, Антонио Моска, Донателин супруг, био је угледан адвокат, живели су знатно изнад просека, то је сигурно, али — зашто баш њу? И да ли ће тражити новац од њеног супруга или неке друге уступке, њој ништа није било јасно. А отмичари, укупно их је било четворица у колима, нису проговарали ни речи. Хиљаду питања пролазило јој је кроз главу, а није ни покушавала да тражи било какво објашњење. Таман кад је коначно скупила храброст да се обрати неком од киднапера, кола су се зауставила. Извели су је из аутомобила и скинули јој чак са главе.

Налазили су се дубоко у шуми, далеко од погледа евентуалних пролазника. Пред собом је Донатела угледала неку чистину на којој је у средини била ископана повећа јама прекривена неком пластичном простирком. Гурнули су је у том правцу. У јами је угледала само неколико старих ћебади. Зар је могуће да ће је ту оставити по таквој хладноћи? Двоумљења није било много — свезали су јој руке и ноге и сместили је у „склониште“. Један од отмичара пружио јој је термос са кафом:

— Немој ни да покушаваш да зовеш у помоћ јер, пре свега, овде не може нико да те чује, а ни нама се то не би нимало допало. Један од нас увек ће бити у близини!

Док се све то дешавало, Донателина породица почела је да брине што је нема. Знали су добро да није имала намеру да негде свраћа јер се јавила Антонију из школе пре него што ће кренути. Рекла је да је чекају, да долази на вечеру. Кад је прошло и три сата, а Донателе није било, Антонио је почео да окреће телефоне. Прво је позвао школу, за сваки случај, затим редом све пријатеље, рођаке. Свугде негативан одговор, Донатела није свраћала код њих. Покушао је да сачува присебност, паника је могла само да погорша ситуацију.



Касно те вечери коначно је зазвонио телефон. Неки непознати глас јављао је да је Донатела Моска отета и да, ако породица жели да је види живу, за њен откуп треба да скупи четири милијарде старих динара! О томе не смеју да обавесте полицију, јер у противном госпођи Моски биће пресуђено по кратком поступку. Рок за изплату — десет дана. Антонио није стигао ништа да пита, веза је одмах прекинута.

Покушао је о свему да размисли што мирније. Толики новац није имао. Како да што пре дође до толиких пара, а да не обавести никога ко би схватио о чему се ради и обавести полицију? Моска је као адвокат, пратећи дотадашње отмице, знао да се киднапери никад не шале.

Грозничаво је почео да размишља где да нађе толику суму. Те ноћи није спавао. А није ни Донатела за коју је пакао тек почињао...

Од раног јутра Антонио је почео да обилази банке, пословне партнере, рођаке. Само оним најближим поверио је шта га мучи, полицију није обавештавао. Деци је рекао да је мајка хитно морала да отпутује, било му је врло важно да се живот настави, на изглед што нормалније, да нико ништа не посумња. Није ни слутио да је сваки његов корак већ под будним присмотром полиције! Њих је један рођак на своју руку обавестио о читавом случају. Полиција је алармирала све снаге али је радила веома обазриво тако да нико не посумња у њихово присуство.

Професорка Донатела Моска отета је 12. новембра, рок за испоруку новца био је десет дана. Десетог дана, када се један од киднапера јавио, несрећни адвокат могао је само да их обавести да новац није успео да сакупи, молио је да му дају још мало времена. Пристали су да му продуже рок до средине децембра.

Али, утврђеног дана, кад је адвокат већ имао жељену суму, нису се јавили. Да ли су нешто посумњали? Шта се догодило? То нико није знао. Нису се јавили све до 3. јануара. Антонио је био ван себе од страха, био је убеђен да су његовој жени пресудили. Ипак, ни даље се није обраћао полицији. Све се надао да је отмичарима више стало до новца него до живота његове супруге.

Кад се рано ујутру, 3. јануара, коначно јавио отмичар — Моска је скочио од среће. Донатела је још жива. Киднапери су му рекли да, ако жели поново да види супругу, мора да стави новац у омањи кофер и да га на назначено место у шуми изван Фиренце (детаљно су му објаснили где се то налази) донесе у току тог дана.

Полиција је и овај, као и све претходне разговоре који су се водили из стана породице Моска, пажљиво прислушкивала. Одмах су предузели све мере да неприметно опколе читаву територију. Адвокат је поступио тачно онако како се од њега тражило... Али, када су полицајци у одређени час угледали отмичаре како одлазе са новцем, нису могли ништа да предузму. Плашили су се да нападну та два киднапера, јер су били сигурни да их је више умешано. Ако се ова двојица не врате, биће јасно да нешто није у реду, живот несрећне професорке дошао би у питање.

Отмичаре су ухватили следећег дана, готово случајно. Једном полицајцу учинила су се сумњива четворица људи који су у дугим капутима ушла у цркву. Када су изашли, били су обучени друкчије. Одмах су их ухапсили. После напорног испитивања један је признао да је умешан у отмицу, али није хтео да ода место где је Донатела Моска заточена.

Почела је велика потрага, групе полицајаца са извежбаним псима крстариле су околином дозивајући Донателу. Коначно, петог јануара, било је то педесет четвртог дана откако је наставница отета, једном полицајцу се учинило да однекуд допире слабашан глас. Није било тешко да после тога извежбани пси уђу у траг Донателином склоништу. Била је исцрпљена, промрзла, али жива!

После опоравка у болници Донатела Моска је испричала да су отмичари према њој били доста љубазни, да су јој сваки други дан доносили храну, да су је за нову годину чак почастили и вином! Каква ирониja!

x x x

Када се вратила из болнице, породица је приредила праву свечаност за пријатеље и рођаке. Касно увече неко је закуцао на врата. И Антонио и Донатела пресекли су се. Шта је сад то? Кад су отворили, угледали су полицајце: дошли су да им јаве да су успели да нађу чак и кофер са новцем који су отмичари, у гужви која је настала кад су полицајци поврвели иза сваког дрвета и жбуна, једноставно — изгубили.

В. С.

ЛЕОПАРД НА ТРАМВАЈСКОЈ СТАНИЦИ



ЦИНОВСКИ СКОК ОД ШЕСТ МЕТАРА И ЗВЕР СЕ НАШЛА НА ЗИДУ КОЈИ ОПАСУЈЕ ЗОО ВРТ. НА ТРИ МЕТРА ОДАТЛЕ ЉУДИ СУ МИРНО ЧЕКАЛИ „ДЕСЕТКУ“ . . .

Јунско пподне у београдском зоолошком врту. Вијугавим стазама које се провлаче између травњака с високо израслом травом коју су радници управо почели да шишају, раэмилели се посетиоци, њих око две стотине. Група од тридесетак ученика из унутрашњости тиска се око кавеза са мајмунима: шуште кесице са кикирикијем и бомбонама, чује се смех, довикивање . . . понеки крештави глас животиња.

Доле, испод пута, у низу дворишта, кавеза и боксова, тамо где су смештени амерички бизони, нилски коњи, змије, мишеви, лама и пума, у такозваном „прихватилишту“ које се не разликује од осталих кавеза са дивљим зверима — два млада леопарда, брат и сестра, рођени пре две и по године у овом истом зоолошком врту, чекају на свој нови дом: или ће бити премештени у нови кавез или ће завршити у неком другом врту.

Већ неколико дана прилично су узнемирени. У ствари, атмосферу подгрејава „она“, никад да се скраси на једном месту. Стално њушка у једном углу и својим оштрим канцама, као да нешто испипава, повремено повлачи већ прилично дотрајалу жичану мрежу која покрива кавез. А са горње стране решетака нема . . .

Око осамнаест часова и десет минута хранилац слонова Станимир Станић, пошто је Лаксми и Боју дао подебелу порцију сена, наставља кратку шетњу по врту. Најпре ће свратити да види леопарде, и он је запазио да су последњих дана немирни.

Нема пушке за омамљивање

Шта ли сад раде, питао се Станимир скрећући поглед са гомиле раздрагане деце на кавез са



зверима: угледао је пуму како мирно лежи и некако лењо трепће, као да растерује муве. А онда . . . Неочекивани сусрет са продорним светлозеленим очима и огромним претећим очњацима леопарда који је стајао на свом кавезу: слободан, горд, застрашујуће величанствен — спреман да насрне на сваког ко му се испречи на његовом путу ка слободи!

Хранилац слонова стао је као укопан. Хоће ли скочити на мене, шта ли уопште смера, питао се. Иако су му колена подрхтавала, знао је да не сме да буде слабић, да животињу не сме да дражи и да хитно мора нешто да предузме. Људски животи су најважнији.

Не скрећући поглед са леопарда — погађате била је то она која ни њега није испуштала из вида — вратио се неколико корака уназад, и кад се уверио да се звер примирила гласно и одсечно, кратко и јасно обратио се посетиоцима:

— Изашао је леопард, може бити опасно. Не прилазите! Ја се враћам.

Док је Станимир трчао ка благајничкој кућици где је тог тренутка дежурао Стојиша Симић, искусни домаћин зоолошког врта, иначе командир цивилне заштите, за њима је похрлила гомила света, јер се вест муњевито пронела околином.

Најбучније су биле мајке са децом: уплашене и неповерљиве ко' без душе јуриле су ка излазу гласно упозоравајући на опасност.

На улазу у зоолошки врт — општи метеж, повици . . . Знатижељни пролазници притрчавају са свих страна. Стојиша им забрањује улаз. Ноћни чувар Драган вади кључеве од ормана са оружјем, треба га узети али се сме употребити само у крајњој нужди. Такозвану пушку за омамљивање Београдски зоолошки врт нема, изузетно је скупа и тешко се набавља . . .

У близини кавеза неколицина „најхрабријих“ из прикрајка и у напетом ишчекивању посматра сцену, док су прозори оближње зграде „Бекове“ конфекције начичкани радницима. Појављује се Станимир са пушком у руци.

Лама га пљунула

Леопард је управо тог тренутка сишао с кавеза и упутио се право према њему! Да би га зауставио, испалио је хитац у ваздух и још једном упозорио радознале, већином мушкарце који су по сваку цену хтели да виде шта ће бити даље, да се нипошто не приближавају.

За Станимиром су стигли милиционери (неко од посетилаца их је обавестио) а с њима Драган и Стојиша. Први је носио ловачку пушку а други тојагу која му се нашла при руци. Све је већ договорено: милиционери ће штитити посетиоце а њих двојица ће прво натерати другог леопарда да уђе у зимско склониште.

То им је успело у последњем тренутку. У ствари, мало је фалило па да се и овај провуче кроз једва приметну рупу на жичаној тавани ци. Затим су отворили врата . . .

Слободна звер је у међувремену прескочила ограду дворишта прилично нетрпељиве ламе која је одмах реаговала: насрнула је на уљеза, и кад јој је овај показао зубе, поштено га пљунула — право у очи! Мало ко зна да лама то чини кад је љута, исто као и понеки човек само што је то њој једино оружје. Звер је реаговала: једним скоком нашла се на ламиним леђима и зарила јој своје игласте зубе у сам потиљак. Пала је покошена — без иједног трзаја, без капи проливене крви.

Док је опијен слободом и с пробуђеном дивљином у себи леопард мирно седео на непомичном тлу своје жртве, три човека су се тек тада озбиљно забринула. Знали су да је острвљена звер још опаснија и да може да јој падне на ум да прескочи ограду врта крај које се цео догађај одигравао и нађе се на улици међу пролазницима!!!

И заиста, један корак ближе животињи, и она се већ нашла на високој

зиданој огради врта испод које је неколико особа, не слутећи ништа, мирно чекала трамвај...

Где је нестао?

Драган није оклевао, као најлакши хитро је прескочио ограду и са спољне стране потерао животињу. Придружио му се и Стојиша. Стигао је и трамвај, чинило се да нико ништа није приметио.

Иако им је ослобођена звер све време претила својим смртоносним чељустима, Драган је дограбио камен и замахнуо... а затим, док је Стојиша стајао с пушком на готовс, поновио хитац у ваздух: животиња се извила у високом скоку и нестала иза зида.

Још неколико величанствених скокова дугих и до шест метара и леопард се нашао међу зебрама и ватусима (англолско говече) где је трчкарало неколико младунаца. Истог часа залетео се међу њих, али су га мајке удруженим снагама дочекале и терале све до зида. Тамо су га сустигла њих тројица и некако успели да потерају према кавезу.

Настале су нове муке: леопард је буквално нестао у високој трави. Видели су га још само „посматрачи" са прозора зграде конфекције „Бе-ко". Трудили су се да помогну колико могу, свесрдно и веома бучно довикивали су где се налази. Није много вредело.

Знајући да оклевању више нема места и да звер морају што пре да утерају у кавез или... можда убију... Стојиша, Драган и Станимир зашли су у траву. Напетост је достигла врхунац.

У једном тренутку, иза оближње штале где се налази сено, пред Стојишу је истрчала разјарена звер и прострелила га погледом! Иако с пушком у руци, искусни радник и добар познавалац животиња реаговао је изненадним повиком. Животиња је устукнула. Притрчала су остала двојица и са оружјем на готовс, спремни на најгоре ако леопард не послуша, потерали звер ка отвореним вратима њеног станишта.

Као да схвата њихове претње или и сама уплашена слободом, животиња је готово послушно утрчала у кавез...

Оба леопарда тренутно се налазе у новом кавезу. „Он" је углавном миран, некако чудно равнодушан. „Она" на сваки поглед са стране спремно реагује... Њене продорне зелене очи блеште у полутами дивљим сребрнастим сјајем.

Дијего Варагић

ХОЋУ ДА МИ ДУВА













ФЕРАРИ, АЛИ СТАРИ

КАБРИОЛЕТ: АУТО СА КРОВОМ КОЈИ СЕ СПУШТА — НОВО УНОСНО ТРЖИШТЕ ЗА ИНДУСТРИЈУ КОЈА КАО ДА ВИШЕ НЕ ЗНА ШТА ЋЕ СА СОБОМ. ИМА И ПОДВАЛА ПРЕД КОЈИМА ЧАК И КУПЦИ ЗАТВАРАЈУ ОЧИ.

Досетили се Италијани. Од пре неколико година неки специјалисти за конструкцију и производњу аутомобила, у градовима широм свеземље, на тржиште избацују специјалне отворене аутомобиле — верне копије својих енглеских и немачких модела од пре двадесетак или тридесет година. У ствари, „бизнис" је за сада искључиво у њиховим рукама, они диктирају цене које се, узгред речено, крећу и до сто педесет милиона старих динара! Толико бар кошта „ферери 330 ГТЦ" из 1968.

Цене углавном не одговарају стварној вредности јер квалитет возила не одређује само реткост већ и његово порекло и очуваност. Многи често и не слуте какве их главобоље чекају, за рођене паре! То су понекад нова кола, али често и стара, камуфлирана возила — вешто префарбана, али са истрошеним основним деловима који више нигде не могу да се набаве.

Модели које видите просто су разграбљени на лицитацији одржаној пре неколико месеци у Торину. Продати су за тешке милионе а да се нико није потрудио да провери купује ли можда „мачку у џаку".

Д. В.

ПОЗНАТИ ЉУДИ УМРЛИ ПОД СУМЊИВИМ ОКОЛНОСТИМА И САХРАЊЕНИ БЕЗ АУТОПСИЈЕ

РЕНДГЕНСКИ СНИМАК КРОЗ КОВЧЕГ

У ВЕЋИНИ СЛУЧАЈЕВА КОЈЕ НАВОДИМО РАДИЛО СЕ О ЗАТАШКАВАЊУ ПРАВИХ УЗРОКА СМРТИ ДА БИ СЕ СПРЕЧИО СКАНДАЛ И ЊЕГОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ, А У НЕКИМ СЕЦИРАЊЕ ВЕРОВАТНО НИЈЕ ДОЗВОЉЕНО ИЗ ЛИЧНИХ ИЛИ ВЕРСКИХ ПОБУДА. ЗАЈЕДНИЧКО ИМ ЈЕ ДА СУ СВИ ОСТАЛИ НЕРАЗЈАШЊЕНИ.

Када је ухапшен због сарадње с нацистима, моћни власник фабрике аутомобила Луј Рено (1877—1944) назван „Француски Хенри Форд", пуцао је од здравља. Месец дана касније, у очекивању суђења у париском истражном затвору, Рено се напрасно разболео и умро, наводно од уремије, како је гласило званично саопштење. Аутопсија леша није одобрена, али је рендгенски снимак тела кроз мртвачки ковчег показао прелом вратног пршљена. Десет година касније, кад су власти најзад дозволиле ексхумацију (вађење леша ради поновног прегледа), испоставило се да је преломљена кост одсечена неким веома оштрим предметом и уклоњена.

У стилу Агате Кристи

Филмски редитељ и један од пионира тадашњег „новог таласа" у филмској уметности Томас Харпер Инс (1882—1924) умро је за време или непосредно после рођенданског крстарења на јахти новинског магната Виљема Рандолфа Херста. Међу гостима на јахти „Онеида" налазиле су се и неке од највећих холивудских звезда и њихови искази о трагедији кретали су се од срчаног удара до убиства у стилу Агате Кристи. Херст је учинио све да се ствар заташка и чињенице прикрију или искриве, али је случај остао познат као један од неразјашњених холивудских скандала.

Осумњичена Војвоткиња

Кад је председник Сједињених Америчких Држава Ворен Хардинг (1865—1923) изненада умро у Сан Франциску, његова енергична супруга звана „Војвоткиња" одбила је да да дозволу за аутопсију. Пет доктора сложило се да је председник подлегао срчаном удару. Гастон Минз покушао је то да побије књигом „Чудновата смрт председника Хардинга" објављеном 1930. Минз је тврдио да је Хардинга отровала његова рођена жена како би спречила скандал с обзиром да је председнику претио опозив са дужности и кривични поступак. Минз је касније проглашен великим шарлатаном и преварантом, али је ова смрт остала прилично сумњива чак и многим угледним историчарима.

Пиштољ у десној руци — рупа у левој слепоочници

Џес Смит (1872 — 1923), високи службеник запослен код врховног тужиоца Харија Доертија у кабинету председника САД Ворена Хардинга, имао је обичај да у друштву показује велике суме новца које је „зарађивао" на тајанствен начин. Кад су провалиле гласине о корупцији огромних размера која влада у администрацији, Смит је једног јутра нађен мртав — с главом у корпи за смеће и пиштољем у десној руци. Ова смрт приписана је самоубиству, али се показало да је метак ушао кроз леву слепоочницу! Пиштољ је „изгубљен" пре него што је отворен истражни поступак, а Џес Смит на брзину сахрањен и отпраћен на онај свет шапутањем да је „сувише знао".

Самоубиство Џека Лондона

Двадесет једну годину после смрти Џека Лондона (1876—1916) његов лични лекар је изјавио да су двојица специјалиста побила његов налаз да се оболели славни писац сам убио великом дозом морфијума и атропина. Уместо тога као узрок смрти наведена је уремија и то, наводно, на захтев Лондонове жене Чармен којој теорија о самоубиству никако није одговарала. Она је такође одбила да дозволи аутопсију леша и Лондоново тело је хитно кремирано.

Крвава завера због наследства

Лекар који је позван да установи смрт Елинор Мердил Патерсон (1884—1948), утицајног и моћног новинског издавача из Вашингтона потписао је умрлицу на којој је стајало „смрт услед болести бубрега". Њен бивши зет новинар Дру Пирсон јавно је посумњао у околности под којима је дошао до ове смрти да је Елинор Патерсон непосредно пре него што ће умрети најавила састављање свог осмог по реду тестамента и поменула да ће можда бити убијена. Неколико недеља пошто је сахрањена њен финансијски директор Чарлс Портер „скочио је или пао" кроз прозор хотелске собе, а неколико дана касније њен секретар је умро од велике дозе лекова. Дру Пирсон је претпостављао да су сви страдали као жртве монструозне завере оних који су желели да се дочепају власништва листа „Тајмс-Хералд". Његов захтев да се поведе истрага никад није прихваћен.

Зашто су ченале читав сат?

Званичне изјаве о околностима смрти Нелсона Рокфелера (1908—1979), потпредседника Сједињених Америчких Држава, више пута су мењане у данима који су уследили после фаталног срчаног напада 26. јануара 1979. Први извештај је наговестио да се Рокфелер налазио у друштву своје двадесет петогодишње чиновнице Меган Маршак кад је издахнуо у својој кући у Менхетну у 11,30 часова. Речено је, такође, да је госпођица Маршак одмах позвала хитну помоћ. Неколико дана касније јавност је обавештена да је Рокфелер издахнуо у 10,30, односно сат раније него у првом извештају, и да госпођица Маршак није позвала хитну помоћ већ своју пријатељицу Пончиту Пирс, а ова је позвала хитну помоћ. Породични доктор је, после прегледа леша, изјавио да је Рок-

ПЛАЧИТЕ И НЕКА ВАМ ЈЕ НАЗДРАВЉЕ

Жене у просеку живе дуже од мушкараца. Зашто? Хипотеза има много али ево шта је по мишљењу доктора Вилијема Фреја из медицинског центра у граду Сент-Полу (америчка савезна држава Минесота), главни разлог: жене више плачу. Фреј је извршио многе хемијске анализе суза и утврдио да течност која се лучи из очију кад жене сецкају лук или седе у задимљеној просторији није истоветна са сузама очајања и жалости. Код суза које се лију због жалости и других сличних осећања постоји неки токсични састојак који се, ако се сузе задржавају, нагомилава у организму и штети му. Да ли је тако или не, тешко је рећи јер Фрејове резултате ни-



ко није проверавао. Сам Фреј изводи из своје теорије само једну практичну препоруку: „Ако вам се плаче, плачите и нека вам је наздравље."

ПАТУЉАСТИ ОРАНГУТАН

Патуљасти орангутан »pongo pigmeus« — становник влажних тропских шума на Борнеу и Суматри — један је од најређих човеколиких мајмуна на нашој планети. У шумама Борнеа и Суматре има их још само око две хиљаде. Овај мајмун се може назвати патуљаст само у поређењу са обичним орангутаном врсте »simia satirus«, чија тежи на достиже 150 килограма. Патуљак упште није мали: одрасли примерци високи су од 110 до 140 центиметара, женке су тешке до четрдесет, а мужјаци и до седамдесет килограма. »Pongo pigmeus«, као врста, брзо нестаје и само је питање времена када их више уопште неће бити.





фелер по свој прилици умро тренутном смрћу. Поставило се питање на које није добијен одговор: због чега су Меган Маршак и њена пријатељица чекале да прође читав сат пре него што су позвале хитну помоћ? Рокфелерова породица није инсистирала да се сазна права истина и није дозволила аутопсију.

Трагична рођачна веза

Ангела Марија Раубал (1908—1931). Хитлерова блиска рођака, била је с њим у тесним везама. О њиховом односу постоје само нагађања, али се поуздано зна да је Хитлер био на младу девојку веома љубоморан. Више сати после једне њихове подуже свађе Ангела је нађена мртва с метком из Хитлеровог пиштоља у срцу. Званичан налаз гласио је: самоубиство, мада никаква истрага није спроведена. Почело је, међутим, да се шушка како јој је тело било у модрицама и да ју је убио или Хитлер лично или његов блиски сарадник Хајнрих Химлер. Хитлера су све упорније гласине веома уплашиле јер се у то време још борио за власт у Немачкој, па је пожурио да заташка скандал подизањем споменика и оснивањем фондова Ангели Раубал у спомен.

Последња папина вечера

„Насмејани папа", како је одмах прозван Јован Павле I (1912—1978), умро је само тридесет и три дана пошто је изабран да на упражњеној папској столици наследи Павла VI. Преиспитујући званичне извештаје о томе како је папа нађен мртав после наводног срчаног напада, водећи милански лист „Коријера дела Сера" посумњао је да то нису најчистија посла. Као прво, папин лични секретар тврдио је да је умрлог папу затекао у кревету 28. септембра нешто после 5,30 сати ујутро и да му се чини како је папа умро док је читао књигу „Потражавање Христа" од Томаса а Кемписа. Пар дана потом сазнало се да је монах у ствари дошао код папе прилично раније, као и да је папа читао један документ који је написао његов претходник Павле VI. Затим је речено да је папа попио неке лекове за време своје последње вечере у животу. Проширили су се гласови да је Јован Павле I отрован и јавност је тражила да се изврши аутопсија леша што су црквене власти одбиле позивајући се на декрет Павла VI из 1975. године у коме је аутопсију назвао „понижавајућом и непотребном" у 20. веку.

Б. Д.

ИДЕАЛАН ПАС

О псу као што је Артур — Р 4 може само да се сања. Њега не треба хранити, изводити у шетњу, бринути се за његове физиолошке потребе, па чак ни дресирати. Уме да лаје и пева — треба само ставити у њега одговарајућу касету. Артур је једини пас на свету који увек може да вам каже тачно време.

Истина, свог господара, лондонског инжењера и стручњака за компјутере Стива Брукса, Артур је много коштао: две хиљаде фунти стерлинга. То је цена електронских делова, спољашност је јевтина јер се састоји од старог лонца, кутија од конзерви и делова старог усисивача.

Још једна особина која одликује Артура од других паса — никад не јури мачке. Због тога га инжењерова мачка сматра за свог најбољег пријатеља и из солидарности с њим пристала је да се одазива на име Гвоздени Том.



НАОПАК ЧАСОВНИК

У једном малом ресторану у швајцарском граду Романсхорну виси на зиду необичан часовник: његове казаљке не крећу се као код свих других часовника већ у обратном смеру, а бројке на бројчанику иду од 12 до 1. Зашто је то учињено? Једни кажу — из оригиналности. Други — због рекламе. Власник ресторана овако објашњава: „Наопаки часовник, то је пре свега психолошка клопка. Приметио сам да је многим гостима пријатно при помисли да из ресторана могу да оду раније но што су у њега ушли. А неки гости толико се збуне због наопаког кретања казаљки да потпуно престану да мисле на време".



КАШИКЕ — АЛИ НЕ ЗА ЈЕЛО

У граду Кимпулунг — Модовеневск, на северу Румуније постоји музеј дрвених кашика.



једини на свету. Музеј има 5400 експоната. Свака кашика је уникат, свака се нечим разликује од других. Ову збирку скупио је месни учитељ трагајући за њима преко десет година. У музеју су кашике не само из Румуније већ и из многих других земаља. Мајстори који су их израдили нису мислили да оне буду само практичне и погодне за употребу већ и лепе тако да су их украшавали на разне начине. Уметничка вредност ове збирке веома је велика.

СПОМЕНИК НЕСТАЛИМ

У Сонерхоу, малом данском приморском граду, од давнина живе рибари. Кажу да овде има више бродова, бродића и чамаца него домова! Море храни овај градић али и убира данак у људским животима.

На обали у Сонерхоу стоји споменик подигнут и несталим рибарима и онима који су ожалошћени остали иза њих. Споменик представља мајку која забринуто гледа у таласе. На ниском постољу налази се преко 500 имена рибара који су испловили на пучину и никад се више нису вратили.

СТАРЕ РАЗГЛЕДНИЦЕ: ВРЊАЧКА БАЊА

ПРВИ ПАЦИЈЕНТ =

Врњачка Бања налази се у централном делу Србије, око 200 километара јужно од Београда, на шумовитим огранцима Гоча, који се благо спуштају у западно Поморавље.

Претпоставља се да је лековитост воде Врњачке Бање откривена тек у 19. веку. Међутим, за њу су, изгледа, знали још и Римљани који су у околини бање оставили више својих трагова, а према Павлу Мутавџићу, који је много учинио да Бања изађе на глас, за њу су знали и Турци.

Ником ни речи

У књизи „О Врњачкој бањи" која је штампана 1884. године, помињући неког спахију Алију Билановића, Павле Мутавџић пише:

„Алија Билановић долазио је сваког лета у Врње са својим аремом — женама и децом, и не само он, но долазило је с њим његових комшија и сродника са фамилијама по десет до двадесет душа, те су место где сада вода извире раскопавали и унаоколо каменьем и песком запушавали да вода у кориту толико нарасте да се могу купати. А што је најгоре, Врњчани су морали дошавше Турке, жене и децу, као и њихове коње, о своме трошку издржавати и хранити, и то не само пројом и пасуљом, као што су се они хранили, већ прженим на маслу и кајмаку пилићима, гибаницама... Овај грдни намет толико је Врњчанима додијао да су ову лековиту воду проклињали и анатемом називали, па и када су 1832. године ослобођени од Турака, држали су, због њине простоте, да ће и српске власти то исто чинити што и турске, пак су се међу собом заверили да о овој лековитој води ником ништа не казују..."

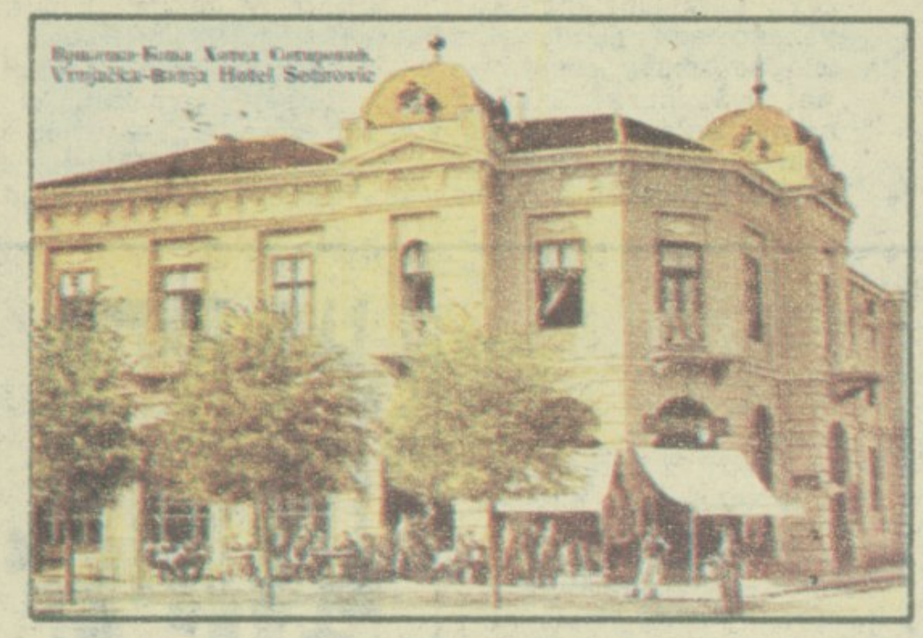
Поп-Јефтин експеримент

Године 1835. јављају се први писмени подаци о Врњачкој Бањи у извештају који је начинио барон Жигмунд Хердер, а који је он назвао „Путовање кроз Србију на захтев књажевско-српске владе". У том свом извештају, на основу извршене хемијске анализе, дао је изванредну оцену квалитета врњачке воде, упоређујући је са чувеном водом Карлових Вари.

А 1856. године др Емерих Линдернмајер, у свом делу „Опис минералних вода и њихово употребљеније воопште", пишући о врњачкој топлој минералној води, каже: „Једно, дакле, због саставних части сада у тој води нађених, а друго што је она млака и веома сходна како за пијење, тако и за купање, велико заслужује внимање и лепу будућност обећава. Пожелно је, дакле, да би се ова вода целисходно уредила".

Један од првих неимара на уређењу топлог минералног извора био је свештеник Јефтимије Хаџи-Поповић. Према предању које је записао Павле Мутавџић, каже се како је поп Јефта негде око 1857. године „једном свом добром, али сипљивом коњу три месеца само ову воду давао, од чега је савршено оздравио..." Пошто се на овај начин уверио у лековитост топле воде, свештеник Јефтимије уредио је извор, тако што је „први метнуо лупњу у славину", а затим је довео на лечење једног свог пријатеља из Краљева.

Павле Мутавџић, који је у Врње дошао по савету др Јосифа Панчића да лечи „оток црне цигерице у највећем степену", био је један од првих посетилаца бање и може се рећи да је он творац идеје о уређењу Врњачке Бање и највећи поборник њеног развоја. На његову иницијативу 1. јула 1868. склопљено је „Оснивателно-фундаторско друштво лековите кисело-вруће воде у Врњцима, на пользу човекољубија и



Крушевцу добро одморе, преноће, па тек сутрадан наставе пут.

Забрањено играти шах!

Ево како се некад живело у бањи. „Ујутру се обично устаје у 5 сати, да се попије вода. После прве чаше шета се пола сата, а потом се пије друга чаша. Затим, ако се не пије и трећа, шета се читав сат поред музике која свира у парку... Око 7—8 сати се доручкује, већином бела кафа. После доручка се обично седи на великој веранди државне гостионице и игра томбола. Такође, од играња препоручено је играње билијара и кугланье. Забрањено је играње шаха и карата.

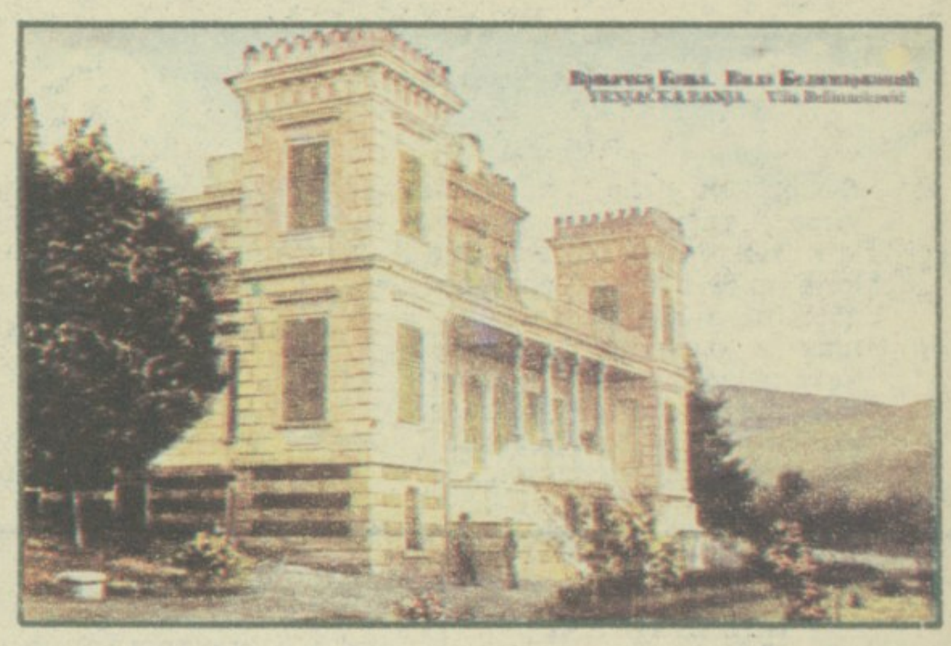
У подне је ручак.

Сваки посетилац бањски, хтео-не хтео, мора да у бањи живи као сви остали, уредно... Он устаје рано и рано леже, пије воду у одређене часове, купа се у одређено време а тако исто доручкује, руча и вечера..."

Према извештају за 1879. годину, бању је посетило 197 душа и то 102 мушке и 95 женских...

Идуће године број посетилаца повећао се на 250.

Године 1889, према извештају др Дојића, било је 746 посетилаца, и то 455 мушких и 291 женских, као и 20 деце испод десет година. Од страних држављана било је 15 из



Аустро-Угарске, три из Румуније, један из Бугарске и један из Турске.

Борба за госте и љути новинари

Постојао је низ предлога за уређење Врњаца. У томе је активно учествовала и тадашња штампа. Између осталог, она је писала:

„Већ на првом кораку када се стигне у бању добије се рђав утисак. На посетиоце навале многобројни необријани, неочешљани и у неуредном оделу носачи, затим агенти који нуде станове и који фијакере са гостима дочекују трчећи, а такође и поједини фијакеристи покушавају силом да вас одвезу у хотел, пансион или стан, за шта добијају напојницу... Свега овог не би било када би постојао обавештајни биро у коме би непознати гост могао тачно да се обавести: где има празних соба и које су цене са или без пансиона...

Даље, у ужем рејону бање требало би бањска управа да има најмање 2—3 момка униформисана, са прописаном капом на глави на којој би писало „чувар бање". Њихова би дужност била: да посетиоцима дају обавештења, да исправљају неправилности, да не дозвољавају деци по парку да јуре, терају точак, играју лопте, итд..."

Каква је била музика у Врњачкој Бањи? Па, ево шта је записано 1933. године: „...То је на брзу руку покупљен, неизвежбан оркестар, без икакве националне музичке архиве, нити има архиву познатих светских композитора. Па је његово свирање тако рђаво, да се од њега мора бежати далеко од Врњачке реке... Иначе, оркестар је састављен од 14 чланова, од којих су свега петорица професионалци, а остали су били пре све друго, него музичари. На пример: виноградар, келнер, колар, итд. Као што се види, капелник је комплетирао свој оркестар све са стручним лицима који имају потпуне музичке „квалификације".

Шта нам кажу странци?

Француски лекар и књижевник др Дифур 1932. године писао је сасвим супротно о Врњцима:

„Болесник се лечи и креће у купатилу од белог мермера. Сала за чекање, за одмор и басени су ванредне белине. Болесници седе један до

КОЊ!!

другог и мирно разговарају: то је као неки салон за конверзацију у пенушавој води... Врњци се налазе у једној долини опкољеној брегoвима, благих контура, обраслој храстовима и јеловим шумама. Та долина није монотона, него пријатно зелена и прошарана разним дрвећем и воћкама. Нигде стрмих узвишења, нигде стрме стене, боје су благе, облици хармонични, то је идеалан декор за одмор очију и духа. Пријатност ове бање привлачи и оне који су жељни потпуног мира,



јер све у њој одмара како очи, тако и уши и ништа не узнемирава чула."

Књижевник Војислав Илић Млађи био је одушевљен Врњачком Бањом па јој је чак и посветио једну песму.

„К' теби долазе болни и уморни,
Болове ти им исцељујеш страшне,
Извори твоји су чудотворни
А твоје чари рајске, ненадмашне.

Топлим нам врелом препорађаш биће
Крепиш нас хладном чудотворном водом,
Од болесника стварaш соколиће
Феномен ти си под небеским оводом..."

А данас? Врњачка Бања је привлачна у свако доба године: у пролеће када озелене њени паркови, лети када одише свежином, у богатим бојама јесени, и зими под снежним покривачем.

Данас су Врњци познато лечилиште, привлачан центар за одмор, опоравак и рекреацију, а са преко милион и по ноћења годишње једно је од најпосећенијих туристичких места у Југославији.

У току целе године негује се богат и разноврстан културно-забавни живот.

Данас Врњачка Бања има свој лист, своју радио-станицу и своје сталне госте.

Милош Милосављевић

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА

Ако скупљате старе разгледнице, легенде, песме и друге интересантне материјале о нашим местима, укључите се у „Забавникову" акцију — Упознајмо градове Југославије. Наравно, разгледнице и друге занимљивости не би слали само становници тог града већ и сви други скупљачи из наше земље. Најбоље прилоге ћемо објавити и наградити, а власницима вратити старе и ретке разгледнице. Док ви прикупљате материјале за нову „Забавникову" рубрику, ево и првог задатка за наше читаоце:

Позивамо становнике **Ниша, Осијека, Тузле, Рогашке Слатине и Штипа** да нам они први пошаљу историју свог града, разне занимљивости из прошлости — све уз старе разгледнице ових места. Адреса: Политикин забавник, 11001 Београд, Македонска 29, пошт. фах 124, са назнаком „СТАРЕ РАЗГЛЕДНИЦЕ".









Брук Шилдс је већ са 16 година била за главу виша од мајке.

ДОЛАЗЕ ВИСОКИ ЦЕНТРИ

АМЕРИКАНЦИ ПРОГНОЗИРАЈУ ДА ЋЕ 2000. ГОДИНЕ ЖЕНЕ У ПРОСЕКУ БИТИ ВИСОКЕ ДВА МЕТРА, А МУШКАРЦИ 212 ЦЕНТИМЕТАРА. ИТАЛИЈАНИ ИДУ И ДАЉЕ — 2400. НОРМАЛАН ЧОВЕК ИМАЋЕ 2,38!

Лепа и млада америчка глумица Брук Шилдс нема шта нема: славу, велике паре, познате и згодне пријатеље, угодан живот. Ипак, има један велики проблем: никако да престане да расте! Тек је навршила 16, а већ је висока 186 центиметара! Од времена када је снимила 1978. године свој први филм „Слатка мала", толико је порасла да већина њених тадашњих партнера избегава данас да игра у неком филму са њом. Наиме, да би одглумили неку љубавну сцену са њом морали би или да се пропињу на прсте или да се попну на столичицу?!

Овај проблем лепе америчке тинејџерке и не би био толико интересантан да не мучи и милионе њених вршњака широм света. Чињенице и статистике, наиме, говоре, да ако омладина настави да расте овим темпом, ускоро ће просечна висина људи бити преко два метра?! Нека шала или збиља: све више дечака и девојчица расту „као из воде"?

Шта кажу научници?

Овај феномен убрзаног раста, који су научници назвали „акцелерација" (убрзање), сигурно да није нешто сасвим ново. Тачније речено, човек из миленијума у миленијум, из века у век, из деценије у деценију, постаје све виши. Примера ради, један од наших најстаријих предака, праисторијски човек из афричких савана, данас би без по муке могао да наступи у неком шоу патуљака. Јер, његова висина једва да је прелазила метар. У поређењу са њим Германи и Римљани, који су се тукли пре неких 2000 година (висина једва метар и по) били су прави дивови.

Раст је све више растао. Тако је према неким међународним статистикама просечна висина Европљана (мада су ту евидентне неке разлике између појединих нација) пред крај прошлог века износила 162 центиметра, а Европљанки 157 центиметара. За један век мушкарци су у просеку нарасли за још неких девет центиметара и тако су 1968. дошли на „меру" од 171 центиметар а жене на 164 центиметра. У 2000. години, према истим прогнозама научника, просечне вредности биће 175 центиметара за мушкарце и 169 центиметара за жене.

Међутим, постоје и друге прогнозе. Тако се америчке процене крећу око два метра за жену 2000. године и 212 центиметара за мушкарце. Једно слично италијанско истраживање хоће да нас увери да ће нормалан човек 2400. године бити просечно висок 238 центиметара. Значи, на Земљи ће живети све сами „високи центри"!

У свему овоме, ипак, сигурно је само једно: стручњаци су у својим визијама будућности човекове висине прилично несигурни. Исто толико несигурни као и у трагању за узроцима акцелерације.

Наравно, наука зна и прилично тога о том феномену. На пример:

- да је од завршетка првог светског рата наовамо код новорођене деце забележен осетан раст тежине и висине
- да су 14-годишњаци, у односу на раније генерације, показали напредак у висини и до 15 центиметара
- да је тај напредак задржан и у одраслим старосним групама, због чега већина западноевропских конфекционара за жене своје највеће бројеве модела завршава са висином жене од 188 центиметара, а не као пре неколико година са 176 центиметара
- да деца данас добијају знатно раније прве зубе, него што је то био случај у прошлом веку
- да прва менструација код девојчица зна данас често да дође већ у 12. години, а не тек у 16. као што је то био случај до пре првог светског рата (мисли се на Европу)
- да с друге стране жене сада дуже „чекају" на климактеријум
- да је, најзад, дужина живота све већа.

Феномен „удаљених бранова"

„Убрзане" карактерише већа свежина, чилост и радна способност. Они се одликују натпросечном спретношћу и организационим талентом, али су зато мање обдарени од истих генерација из 30-тих година за учење језика и све врсте стваралаштва. Осим



Некада су родитељи давали деци рибље уље не би ли ојачали и порасли, а данас не знају шта да им дају да престану да расту! Да не буде забуне: на фотографији „она мала" у средини је — разредна.

тога, данашњим дугајлијама приписује се „увећана тврдоглавост" што је познати истраживач акцелерације др Рихард Нолд из Фрајбурга још 1958. године овако фурмулисао: „Мршаве дугајлије су осетљивији типови и душевно угроженији..." Све је ово, дакако, само краћи опис неких симптома, али не и њихово објашњење.

И управо покушавајући да објасне неке појаве из ове области научници су знали да понекад изазову и опште згражање јавности. На пример, извесни научници на Западу тврде да деца из виших друштвених слојева нагињу више акцелерацији него она из нижих.

Др Јирген Шпрангер, професор Универзитетске дечје клинике у Мајнцу, не слаже се у потпуности с овим тврђењем, али истиче утицај животног стандарда. Ево шта он каже:

— Јапанци, који су се иселили у САД, имали су у другој генерацији децу знатно вишу него што су била деца одговарајућег узраста у Јапану.

Као даљи фактори раста, који су мање спорни, могу да се наведу исхрана богата беланчевинама, као и многе игре и спортови на отвореном простору.

Неки научници су направили и краћи излет у животињско царство не би ли тако поткрепили неке своје тврдње које се тичу убрзаног раста. Спомињу се гени, укрштања, итд.

Управо то је тачка, за коју се ухватио и већ поменути др Нолд којом покушава да објасни појаву акцелерације код људи. „Овај феномен треба управо тамо да се посматра", писао је он пре неколико година у једном цирихшком медицинском часопису, „где су срушене све локалне и социјалне запреке о питању венчавања. Наиме, број акцелерираних расте пропорционално са бројем удаљених бракова..."

Дакле, по доктору Нолду савремени саобраћај је „крив" што нам деца оволико расту?! Судећи по Нолду — тако је. Он се, наиме, позива на неке своје колеге који су прегледајући црквене књиге у једном немачком градићу установили да је такозвана „просечна удаљеност венчаних" 1850. године износила само 25 километара, да би се 1950. попела на читавих 140! Шта да се каже данас кад се ове цифре пењу на хиљаде километара, кад границе држава ни континенти не представљају никакву препреку.

Ипак, сва ова „објашњења" и полуобјашњења врло мало могу да помогну забринутим родитељима на које њихови клинци гледају и буквално „са висине". А родитељске бриге нису увек без основа, сличне море и децу. Јер, пре свега — без обзира на све већу популарност кошарке — у најранијој младости могу да се навуку комплекси због ненормалне висине. И нешто још горе: пошто психичко сазревање не иде баш „укорак" са физичким, деца често делују знатно одраслије него што, у ствари, јесу. Последице могу да буду кобне. Пред такву децу често се постављају захтеви којима она најчешће нису дорасла.

Додуше, ненормално брз раст деце може да се „закочи" употребом одређених хормонских препарата, али то лекари саветују само у крајњим случајевима. Јер, последице су несагледиве: повраћање, ненормална гојазност, ризик од повећаног крвног притиска, рака.

Због тога забринутим родитељима остаје само оно што психолози најчешће у таквим приликама саветују: „Не пребацујте себи што сте „мали" ни њима што вас гледају с висине. Најбоље је да о томе што мање говорите. Млади ће се већ снаћи. Јер двометраша је све више и више...

М. Ш.



ПОМОЗИМО ЗООЛОШКОМ ВРТУ

За који дан почиње нова школска година. Опет ће оживети школска дворишта, препричаваће се летњи догађаји, како ће још бити лепог времена, планираће се шетње, излети и разне посете. Београд је у ово време лепши него лети, па вам из ЗОО врта поручују:

— Децо, дођите нам у посету. Учинили смо много тога да вам у ЗОО врту буде пријатно и лепо. Имамо и принове — јак и зебра имају младе, а око фазанке, паунице и индијске украсне кокошке пијуче читав хор малишана. Наравно, ту су и слонови, тигрови, леопарди, медведи, увек за шалу орни мајмуни и још много других ретких и занимљивих животиња.

Подсећамо вас да је акција „Помозимо ЗОО врту" и даље у току. До сада смо сакупили преко 170.000,00 динара, али то је још мало, па позивамо оне који се још нису укључили у акцију да то учине што пре јер без ваше помоћи жирафа неће скоро стићи у ЗОО врт.

Они који су већ послали свој прилог за куповину жирафе добили су чланске карте, које су у исто време и бесплатне улазнице за ЗОО врт.

А сада ево имена оних који су од свог цепарца одвојили прилог за жирафу:

Ученици млађих разреда Основне школе **„Војвода Мишић"** из Београда су за жирафу уплатили 3.037,10 динара и то: II/1, II/2, IV/1 и IV/2 дали су 1.169,00 динара, III/1 са учитељицом **Јелком Ђоковић** 1.030,00 и III/2 (**Јелена Лукић**- 838,10 динара.

Учитељица Основне школе **„Браћа Барух"** из Београда **Марија Поповић** и њени ученици уплатили су 848,00 динара.

Ученици III/3 Основне школе **„20. октобар"** из Сурчина дали су 300,00 динара.

Основна школа **„Момчило Живојиновић"** из Младеновца уплатила је 2.049,00 динара, али су заборавили да нам јаве колико је које одељење дало и колико је ученика учествовало у акцији како бисмо им послали чланске карте.

Свој прилог је посла и **ООСС ПК „Београд", ООУР Ресторани** у износу од 1.000,00 динара.

Појединачне уплате:

Владимир, Срђа и Славко Гача из Београда уплатили су 300,00 динара, **Вера Димитријевић**, Београд 100,00 и **Саша Цоковић**, Нови Београд 50,00 динара.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ХОГАРЕ, ВЕЧЕРА ЈЕ ГОТОВА!

ЕВО МЕ! НАМЕСТИО САМ СВЕ КРЕВЕТЕ ЗА СПАВАЊЕ!

А САДА ИДЕМ ДА ОПЕРЕМ РУКЕ!

ХЕЛГИЦЕ, ПОЈЕО САМ СВУ КЕЛЕРАБУ!

ОДЛИЧНО!

© 1981 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

А ШТА КАЖЕШ ДА РАСПРЕМИМ СТО?

МОЖЕШ!

А НЕКУ ЗАБОРАВИТИ НИ МРВИЦЕ ИСПОД СТОЛА!

И НЕМОЈ!

ЈОШ ДА ИЗБАЦИМ ЂУБРЕ ИЗ КОФЕ...

... И ИДЕЈУ ИЗ ГЛАВЕ О ВЕЧЕРАШЊЕМ ИЗЛАСКУ!

12-20

ЦРНА БРАДА

ВАТРА ГНЕВА

НИЈЕ ЧУДО ШТО СУ СЕ ГУСАР ЦРНА БРАДА И ЊЕГОВ ДЕДА НАШЛИ У КРАЉЕВОМ ЗАТВОРУ...



АЛИ ЈЕ ЧУДНО ШТО СУ РАДИЛИ У КУХИЊИ...

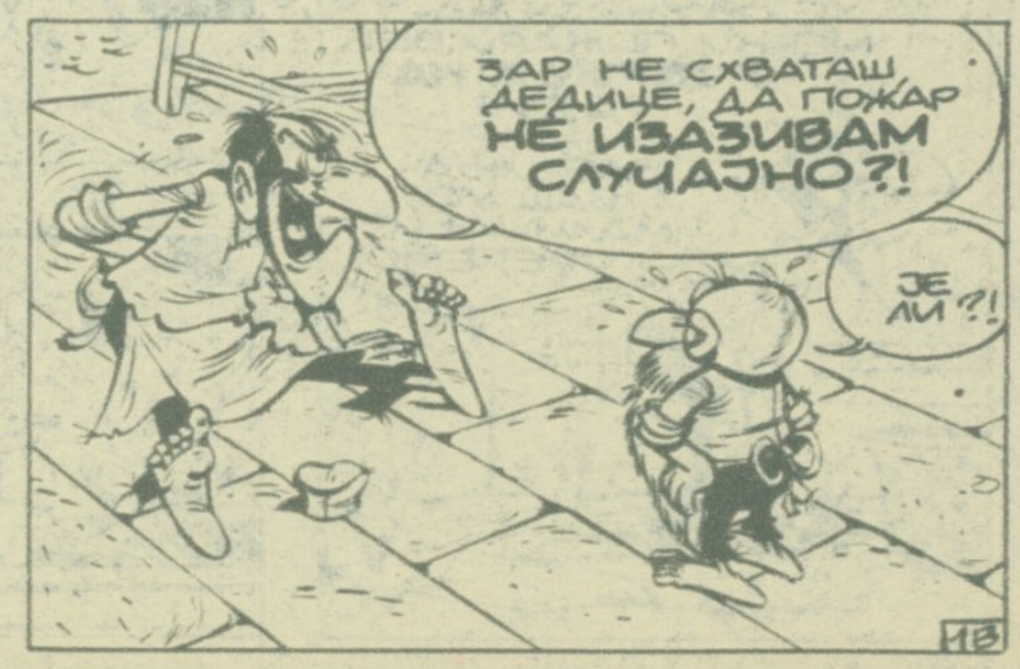


1А









ХОЋУ ДА ТЕ СПАСЕМ ОВОГ ОДВРАТНОГ ОДМАРАЛИШТА!!!

!

ТАКО! ХОЋЕШ СВОГ ЈАДНОГ ДЕДИЦУ ДА СПАЛИШ, БЕДНИМЕ!

БРРРР! КАКО ТИ ТАКВА МИСАО...

...САМО ПАДА НА ПАМЕТ?!

ОДАВДЕ СЕ СИГУРНО НЕ МОЖЕ ИЗАЋИ СА ДИМОМ! ДАКЛЕ?!

СМИРИ СЕ, ДЕДИЦЕ, И САСЛУШАЈ СВОЈЕ ГЕНИ-ЈАЛНО УНУЧЕ!

?

2A

ТИ СИТНИ ПОЖАРИ ДОНОСЕ МИ НОВАЦ! КАД БУДЕМ ИМАО ДОВОЉНО, ПОТПЛАТИЋУ СТРАЖАРА ДА НАС ПУСТИ!

?

ХОЋЕШ РЕЋИ ДА ТИ ПЛАЋАЈУ ЗА ПОЖАРЕ?!

НЕ БАШ ТАКО! РЕЦИМО, ЗА ВРЕМЕ ПОЖАРА ДОЛАЗИМ ДО МАЊИХ СВОТА! ХИ-ХИ!

ШТА ЛУПЕТАШ?! ЗА НАМЕРНО ИЗАЗИВАЊЕ ПОЖАРА У ГУСТО НАСЕЉЕНОЈ ЗГРАДИ **ДОБИЈА СЕ СМРТНА КАЗНА!**

ХЕ, ОВО НИСУ НАМЕРНИ ПОЖАРИ ВЕЋ **ПОВРЕДА НА РАДУ!**

ЗАБРИЊАВАШ ME, МАЛИША! ИЗГОРЕЋЕМО!

НЕ БРИНИ, ДЕДИЦЕ! СВЕ ЈЕ ОСИГУРАНО!

БОЉЕ ДА САМ ЖИВОТ ОСИГУРАО!

2B

САД ЋУ СТАВИТИ У ПОГОН ЈЕДАН МАЛИ УНОСНИ ЗЛОЋУДНИ УРЕЂАЈ!

НАДАМ СЕ ДА ТО НЕЋЕШ ПРЕСКУПО ПЛАТИТИ!

СЕДИ И ЧЕКАЈ БЕЗ БРИГЕ, ДЕДИЦЕ!

ВИДИМ САМО ВАТРУ И НИШТА ВИШЕ!

ПРИ-РОДНО!

!

ЗА

ХА! ХА! ХА!

ПРЕДСТАВА ПОЧИЊЕ! ОТВОРИ ПРОЗОР, ДЕДИЦЕ!

КАХА! КАХА!

ПОЖАР!

ВИЧИ И ТИ, ДЕДИЦЕ!

ПОЖАР!

УЗБУНА! ПОЖАР!

ОПЕТ КУХИЊА!

ОПЕТ КУХИЊА! ЧУДНО! ИНСТАЛАЦИ-ЈА ЈЕ НОВА!

ДОБИЋЕШ ЧЕТИРИ ДАНА ЗАТВОРА ШТО ГОВОРИШ БЕЗ ПИТАЊА!

5Б


ПОЖАР!
БРЖЕ! ЖИВЉЕ!


БУДАЛЕ, СВАКИ ПУТ ПРОСИПАЈУ НА МЕНЕ КОФЕ С ВОДОМ И НОВАЦ ИЗ ЏЕПОВА! ХА! ХА!


ОТВОРИ ДОБРО ОЧИ, ДЕДИЦЕ! С ОВИМ СТУПАМ У ДЕЈСТВО!


ХОД-НИКУ...
4A


ПОЖАР!


БУДАЛЕ! ХА! ХА! ХА!
?


ДОБАР ПЛЕН! ТАЧНО САМ ПРЕДВИДЕО ДА СУ ДАНАС ПРИМИ-ЛИ ПЛА-ТУ!
4B

СЈАЈНО! ПОНОСИМ СЕ ТОБОМ, МАЛИША!

ОСТАВИ ГОВОРАНЦИЈУ ЗА ПОСЛЕ, ПОМОЗИ МИ ДА ЈОШ КОЈИ ЗЛАТНИК ПРОНАЂЕМО!

ПОЖУРИ ЈЕР ЋЕ СЕ ВАТРОГАСЦИ БРЗО ВРАТИТИ!

СЛУШАЈТЕ, КУВАРИ! ЈОШ ЈЕДАН ПОЖАР ПА ЋУ ВАС БАЦИТИ У ЛАНЦЕ!

САМО ПОЛАКО! НИСМО МИ КРИВИ НЕГО ТО НОВО УЉЕ ЗА ПОМФРИТ... УВЕК СЕ ЗАПАЛИ!

ГЛУПОСТИ! ТО ЈЕ **УВОЗНО УЉЕ** И БЕСПРЕКОРНО!

.5А

ОДМАХ ЋУ РАПОРТИРАТИ ГЛАВНОМ ЕКОНОМУ!

ХА! ХА! ХА! УПАЛИ СМО У ДОБРУ КУЋУ, ДЕДИЦЕ!

Касније...

СЛУШАЈ, КОЛИКИ ТИ ЈЕ КАПИТАЛ?

ЈОШ ЈЕДНА ОВАКВА ПРЕДСТАВА И МОЖЕМО КУПИТИ СТРАЖАРА!

СИНКО, НЕ ОСТАВЉАЈ ЗА СУТРА ОНО ШТО МОЖЕШ ДАНАС!

?

ПУНИ СУ ИМ ЏЕПОВИ! НАПРАВИЋЕМО ДАНАС ЈОШ ЈЕДАН ПОЖАР!

ПОЛУДЕО СИ, ДЕДИЦЕ!

ИПАК НЕ ТРЕБА ПРЕТЕРИВАТИ! СВЕ ЋЕШ УПРОПАСТИТИ!

5В

ШТА ЈЕ САД? ЗАР ТО НИЈЕ ТВОЈ ПЛАН ДА СКУПИМО НОВАЦ ЗА ЧУВАРА?!

ЈЕСТЕ МОЈ ПЛАН И ЗАТО ГА СЕ ОКАНИ!

Е, ОДСАД СЕ ОКАНИ ДА НЕШТО ПЛАНИРАШ БЕЗ МЕНЕ!

ЈАО!

ЈЕДНОМ И ОН ИМА ДОБРУ ИДЕЈУ! ОДЕ ДА ОДСПАВА!

НАПРАВИЋУ ДОБРУ ВАТРУ ДА ПРИВУЧЕМ ШТО ВИШЕ СВЕТА!

6А

ЗАТО ВРЕМЕ КОД УПРАВ-НИКА...

...И ЈОШ СЕ УСУЂУЈЕ ДА КАЖЕ ДА ПОЖАР ИЗАЗИВА НАШЕ НОВО УЉЕ ЗА...

...ПРЖЕЊЕ...

ПОЖАР!

ПОГЛЕДАЈТЕ ШТА СЕ ДЕШАВА, ПОРУЧНИМЕ...

БУМ!

...И НЕМОЈТЕ РЕЋИ ДА ЈЕ ОПЕТ КУХИЊА У ПИТАЊУ!

ХМ...ОВАЈ... БОЈИМ СЕ ДА ЈЕСТЕ! ОСЕЋА СЕ УЉЕ!

ОНДА НЕКА СВЕ ИЗГОРИ! И КУХИЊА, И УЉЕ И КУВАРИ! СВЕ!

6В

ПОЖАР! ПОЖАР!

ДИЖИ СЕ, МАЛИША! ТЕК ШТО НИСУ СТИГЛИ!

ДИЖИ СЕ И НА ПОСАО!

УОСТАЛОМ, МОГУ И САМ! И ТО МИ ЈЕ НЕКА МУДРОСТ!

ПОЖАР!

САМО НЕКА ДОЂУ! НЕЋЕ ИМ ОСТАТИ НИ ПРЕБИЈЕНА ПАРА!

ШТА ТИ ВАТРО-ГАСЦИ ЧЕКАЈУ?!

ОВО ВЕЋ ПОСТА-ЈЕ ОПАСНО!

ПОЖАР!

ШТА ЈЕ, ЈЕСИ ЛИ ГЛУВ?!

ПОЖАР!

ДЕСЕТ МИ-НУТА ЗОВЕМ У ПОМОЋ, А ТИ НИШТА!

ЖАО МИ ЈЕ! НАРЕЂЕЊЕ ЈЕ ДА СВЕ ИЗГОРИ!

СВЕ ДА ИЗГОРИ! ЗНАЧИ МАЛИШИН ПЛАН ПАДА У ВОДУ!

САД БИ НАМ ТА ВОДА ДОБРО ДОШЛА!

ШТО САМ СЕ ИСПАВАО, ДЕДИЦЕ! КОЈИ ЈЕ ЧАС?

ПОСЛЕДЊИ, АКО СМЕСТА НЕ УСТАНЕШ!

ШТА! ПОЖАР! ТРЕБА ЗВАТИ ВАТРОГАСЦЕ!

НЕ ВРЕДИ! НАРЕДБА ЈЕ ДА СВЕ ИЗГОРИ!

СВЕ?! И МОЈА ЧАРАПА?! И МОЈА УШТЕЂЕВИНА!

ШТА ЋЕШ... МОРАЋЕШ ИЗ ПОЧЕТКА!

СТАНИ! ЗНАШ ДА НЕ ПОДНОСИМ ПЛЕТЕНЕ СТВАРИ!

8A

МА КАКВЕ ПЛЕТЕНЕ СТВАРИ! НОВАЦ МИ ЈЕ У ЧАРАПИ!

СМИРИ СЕ, МАЛИША! ОД ТИХ СТВАРИ СЕ НИКАД НЕ ОДВАЈАМ!

Мало затим...

ЗБОГ ТЕБЕ ЋЕМО, ДЕДИЦЕ, ОСТАТИ ДОВЕКА КУВАРИ!

МА НЕ! ПРИЧАШ ГЛУПОСТИ!

ОТКУД ТИ ТО ЗНАШ?!

ЗНАМ! ПОШТО НЕМА КУХИЊЕ...

...НЕМА НИ КУВАРА!

АЛИ ЈОШ УВЕК ПОСТОЈИ ЗАТВОР!

И ЗАТВОРЕНИЦИ!

8B

ЗАШТО ЗАТВОР? ШТА СМО УЧИНИЛИ?

ЈЕ Л' ЗАТО ШТО КАЖЕМО ДА УЉЕ НЕ ВАЉА?

ТАМО НЕКЕТЕ ВИДЕТИ НИ ТРУНКУ УЉА!

КАСНИЈЕ...

НЕ ПРАВИТЕ ТАКВА ЛИЦА! УПРАВНИК ЋЕ ВАС ПУСТИТИ НА СЛОБОДУ!

ЈЕ ЛИ?! АКО СЕ ДОБРО ВЛАДАМО?

МА НЕ! АКО НАПРАВИТЕ ПОЖАР У ЋЕЛИЈИ! ХА! ХА! ХА!

ТРАС!

КРЧ!

9А

ЈЕСИ ЛИ САД ЗАДОВОЉАН?! ЗБОГ ТЕБЕ СМО САД НА ХЛЕБУ И ВОДИ!

БЕЗ ВОДЕ, ЈЕР ЈЕ ОВАЈ ГРУБИЈАН СВЕ ПРОСУО!

БАМ! БАМ!

ХЕЈ, ЧУВАРУ! ВОДЕ! ВОДЕ!

ШТА ОНИМА ЈЕ ОПЕТ ВРУЋЕ!

ОДМАХ! ОДМАХ!

!!

ШЕФЕ! ТРЕБА ВОДЕ! ВАТРА КОД ОНИХ НОВИХ!

ПА НИСАМ РЕКАО НИШТА СТРАШНО! САМО ДА ИМАЈУ ВАТРУ У ГРЛУ!

9Б

МАЛО ЗАТИМ...

ЕВО ВОДА И МЕТЛА ДА ПОЧИСТИТЕ ТАЈ КРШ!

ТАЈ ЈЕ ПОТПУНО ЛУД! ДА ЧИСТИМ ПО ОВОЈ ВРУЦИНИ!

СРК! СРК!

СТРАЖАР ЈЕ МАЛО ЛУД, АЛИ УПРАВНИК ЈЕ САСВИМ ЈЕР НАМ ЈЕ ОБЕЋАО СЛОБОДУ АКО ЗАПАЛИМО ЋЕЛИЈУ!

АЛИ **НАЈЛУЂИ** ЈЕ ОНАЈ КОЈИ ДВАПУТ У ИСТОМ ДАНУ ПАЛИ КУХИЊУ!

МАЛИША, ПРОШЛОСТ ЈЕ МРТВА!

И НАША БУДУЋНОСТ ТАКОЂЕ!

10А

ЗАР СЕ ТАКО РАЗГОВАРА СА ДЕДОМ?

А ЗАР ЈЕ ТО ПРЕЦИЗАН ПОГОДАК?!

КАСНИЈЕ...

ТВОЈИ ПРЕКОРИ МЕ РАСТУЖУЈУ!

ДУРИШ СЕ, ДЕДИЦЕ?

ШМРК! ШМРК! ОСЕЋАШ ЛИ НЕШТО, ДЕДИЦЕ?

ДА! НАГОРЕЛО!

ПОЖАР!

!

ТО ЈЕ ОПЕТ КОД ЦРНЕ БРАДЕ!

ЧЕТИРИ ДАНА ЗБОГ ДЕСТРУКТИВНИХ ИДЕЈА!

10В

ПОЖАР У ЋЕЛИЈИ ЦРНЕ БРАДЕ! ТО БИХ ДА ВИДИМ!

ЈЕ ЛИ ИСТИНА ДА ЈЕ ПОЖАР КОД ЦРНЕ БРАДЕ?

ТАЧНО, КАПЕТАНЕ! ХИ! ХИ! ХИ!

?

ШАЛИО САМ СЕ, КАПЕТАНЕ! ГОРИ ИМ У ГРЛУ!

МА КАД ВАМ КАЖЕМ, ШАЛИО САМ СЕ!

АААА! ПОЖАР!

11А

ШЕФЕ, ЦРНА БРАДА И ЊЕГОВ ДЕДА УСПЕЛИ СУ ДА УПАЛЕ СВОЈУ ЋЕЛИЈУ!

НИЈЕ БОГЗНА КАКВА ВАТРА, АЛИ ЈЕ ВАЖНО ДА УПРАВНИК ОДРЖИ РЕЧ!

КАКО ТИ ЈЕ САМО УСПЕЛО, ГЕНИЈАЛНИ ПОТОМЧЕ?

НИШТА ЛАКШЕ! КОМАД БОЦЕ ПАО ЈЕ НА СЛАМУ И...

...КРОЗ ЊЕГА СУ КАО КРОЗ ЛУПУ ПРОШЛИ СУНЧЕВИ ЗРАЦИ И ЗАПАЛИЛИ ЈЕ!

А ТАКО! ЗНАЧИ, НИЈЕ ТВОЈА ЗАСЛУГА!

11В

НЕ, НИ МОЈА НИ ТВОЈА!

ИПАК ЈЕ МОЈА!!!

НЕ, НЕГО ЗАХВАЉУЈУЋИ НИЗУ ОКОЛНОСТИ!

!

НЕ ЛУПЕТАЈ! ЈА САМ ТАЈ КОЈИ ЈЕ ЗАСРЉАЧИО БОЦУ!

АЛИ ЈА САМ ЈЕ ИЗБЕ-ГАО!

А МОЖЕШ ЛИ ОВО ДА ИЗБЕГНЕШ?!

ПАФ!

12А

ЗАО!

!

ДЕДИЦЕ, УПОМОЋ!

ДРЖИ СЕ, МАЛИША! ДОЛАЗИМ!

БЕДНО! А ЈА САМ ИМ ОБЕЋАО СЛОБОДУ!

ПОЖАР!

УПОМОЋ!

ОВО ЈЕ ПРИЛИЧНО ЖАРКА СЛОБОДА, УПРАВНИ-ЧЕ!

ТО МЕ МАЛО ТЕШИ, ПОРУЧНИЧЕ!

12Б

ХА! ХА! ХА! САМИ СУ СЕБЕ КАЗНИЛИ!

ИЗГЛЕДА ДА ГОРЕ ОД ЖЕЉЕ ДА НАС НАПУСТЕ!

ЈАО! ЈАО!

БРЖЕ, ДЕДИЦЕ! РЕКА ЈЕ У БЛИЗИНИ!

ПОЖУРИВАТИ ЧОВЕКА КОЈИ ЈЕ УГАСИО 75 СВЕЋИЦА ЗА РОЂЕНДАН!

МЕЊАЈ ТЕМУ, ЧУЈЕШ ЛИ!

ПОРУЧНИЧЕ, ПОШАЉИТЕ ГЛАСНИКА ДА ОБАВЕСТИ КРАЉА И СТАРОГ НИКА О БЕКСТВУ ЦРНЕ БРАДЕ!

НЕДАЛЕКО ОД ЗАТВОРА УЧИТЕЉ ЈЕ УПРАВО ОДРЖАВАО ОЧИГЛЕДНУ НАСТАВУ...

...А ОНАЈ ПРИМЕРАК... ТО ЈЕ ХРАСТ!

13А

А ШТА ЈЕ ОНО, НАСТАВНИЧЕ?

ШШШ!

ШШШ!

ОХ! ПА ТО СУ ГЕЈЗИРИ, ДЕЦО!

САД ЋУ ВАМ ОБЈАСНИТИ КАКО ГЕЈЗИР НАСТАЈЕ...

ПОД ПРИТИСКОМ ВОДЕНЕ ПАРЕ У ДУБИНИ ЗЕМЉЕ...

...ВРУЋА ВОДА ИЗБИЈА УВИС СКОРО СТО МЕТАРА! У АМЕРИЦИ ИХ ИМА МНОГО И НАЈПОЗНАТИЈИ...

13В

ОВИ НИСУ ТАКО ВИСОКИ!

Е, НИСМО У АМЕРИЦИ!

АЛА СУ СЕ СМАЊИЛИ!

НОРМАЛНО! ПРИТИСАК СЛАБИ И САД НАСТАЈЕ КРАТКА СТАНКА! ХАЈДЕМО ДАЉЕ!

СТВАРНО КРАТКА СТАНКА!

ШТО СУ РУЖНИ ОВИ ГЕЈЗИРИ!

НАРОЧИТО ОНАЈ ДЕСНИ ГЕЈЗИР!

ЛЕПО ТИ ЈЕ ОБЈАШЊЕНО ДА ОВО НИЈЕ АМЕРИКА!

14А

БЕЖИМО, ДЕДИЦЕ, ОД ОВЕ БАНДЕ РАДОЗНАЛАЦА!

ПОГОТОВУ ШТО НЕ БИ БИЛО ЧУДНО ДА ЈЕДАН УПРАВНИК ОПОРЕКНЕ РЕЧ!

ШТА ЋЕМО САД?

ПОЧИЊЕМО ОД НУЛЕ!

АМЕРИЧКИ ГЕЈЗИРИ СУ ВЕЋИ, АЛИ НАШИ БОЉЕ ТРЧЕ!

ШТА БИ УЧИТЕЉУ?

УПЛАШИО СЕ!

ВЕРУЈЕМ ДА НИКАД НИЈЕ ВИДЕО ГЕЈЗИР!

ТАЧНО, ОД НУЛЕ! САД СМО ПРОСЈАЦИ!

БРАВО! ИДЕЈА ТИ ЈЕ СЈАЈНА! ХАЈДЕ ДА ПРОСИМО!

НИКАД! ЦРНА БРАДА НЕЋЕ ИСПРУЖИТИ РУКУ!

ШУБАС!

АЛИ ЈА ХОЋУ! ЕВО ТИ!

14Б

1600/84

Касније...

УБИ! ЗАТРАЖИ МАЛО ХЛЕБА И МЛЕКА!

ПИХ! НИЈЕ ЗА МЕНЕ ТАКО БЕДНА ХРАНА!

СЛУШАЈ, ДЕДИЦЕ! НАПАДНИМО ИХ И ПОКУПИМО СВЕ ШТО НАМ ТРЕБА!

НАПАД БЕЗ ОРУЖЈА И У ОВАКВОМ СТАЊУ? ПОЛУДЕО СИ!

КУКАВИЦЕ СТАРА! СРЦЕ ТИ ЈЕ СИШЛО У ПЕТЕ! АЛИ, ЗНАЈ, ЦРНА БРАДА НИШТА НЕ МОЛИ!

ИМА ДА МИ ДАЈУ ПРАСЕ СИСАНЧЕ И БАЛОН ВИНА!

КАД ЧУЈУ КО САМ, НИШТА МИ НЕБЕ ОДБИТИ!

15А

АХ, ЕВО И СТАЈСКОГ СЛУГЕ!

ЗДРАВО, СЛУГО! МОЈ ДЕДА И ЈА УМИРЕМО ОД ГЛАДИ...

НИСАМ ЈА СЛУГА, ВЕЋ ГАЗДА!

ЈОШ БОЉЕ! ХАЈДЕ, ГАЗДА, РЕЦИ СЛУГИ ДА МИ ДОНЕСЕ...

ОВДЕ НЕМА СЛУГЕ... САМ РАДИМ С ДЕЦОМ...

ОНДА РЕЦИ ДЕЦИ ДА ШТО ПРЕ ДОНЕСУ НЕШТО ОВАКВОМ ИЗУЗЕТНОМ ГОСТУ!

АЛИ ДЕЦА СУ ЗАУЗЕТА... ЈЕДУ!

ЖВАК! ЖВАК! ЖВАК!

15Б

ОНИ ЈЕДУ А ЈА УМИРЕМ ОД ГЛАДИ! СМЕС-ТА ДА СУ ПРЕСТАЛИ ДА ЈЕДУ!

АЛИ, ОНИ НЕ ВОЛЕ КАД ИХ УЗНЕМИРА-ВАЈУ ДОК ЈЕДУ!

НЕКА НЕВАСПИТАНА ДЕЦА! НИЈЕ ВИШЕ ВАСПИТАЊЕ КАО ШТО ЈЕ НЕ-КАД БИЛО!

НЕДОСТАЈЕ НАМ ПСИ-ХОЛОГ!

КАКАВ ПСИХОЛОГ?! МОТКА ТУ ТРЕБА ДА РАДИ!

ХМ... МОЖДА... АЛИ...

ШТА СЕ ДЕШАВА, ТАТА?

ОХ, НИШТА!

ШТА?! КО СУ ОВИ?

ПА ТО СУ МОЈИ ДЕЧА-ЦИ!

16А

А, ЈЕ ЛИ? БАШ СУ МЕДЕНИ!

ЗАИС-ТА?

ВЕРУЈЕМ ДА СУ ТО ДОБРА ДЕЦА... И ВЕЛИКА... И ЛЕПА...

...И ВЕОМА ЈАКА!

СТВАРНО, ВРЛО, ВРЛО ЛЕПА... И ЉУПКА ПОРОДИЦА!

ЗБОГОМ!

ВРРР

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

МАЛО ЗАТИМ...

АХ, КАКАВ СТРАШАН ПРИЗОР, ДЕДИЦЕ! НЕКИ ЈАДНИ ИЗГЛАДНЕЛИ СИРОМИЋИ! МОРАО САМ ДА ПОБЕГНЕМ ОД ТУТЕ!

16Б

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

ГЛБ! АКО МЕ МОЈЕ ОКО СОКОЛОВО НЕ ВАРА, НАИЛАЗИ ТАЈФУН...

...У ОБЛИКУ ОЛИВЕ!

АКО МЕ ЗАИСТА ВОЛИШ, МОРАШ ТО И ДА ДОКАЖЕШ!

И ХОЋУ, ДОКАЗАЋУ!

АЛ' ДА ЗНАШ, ЖЕЛИМ НЕКИ ПРАВИ ДОКАЗ!

!

?

?

НЕШТО ВАЖНО... НЕКУ ВЕЛИКУ ЖРТВУ!

?

МОРА ДА ПОСТОЈИ НЕКИ ДОКАЗ!

?

!

СЕТИЛА САМ СЕ! ОДРЕЦИ СЕ СПАНАЋА!

!

!

?

?

?

Ало!

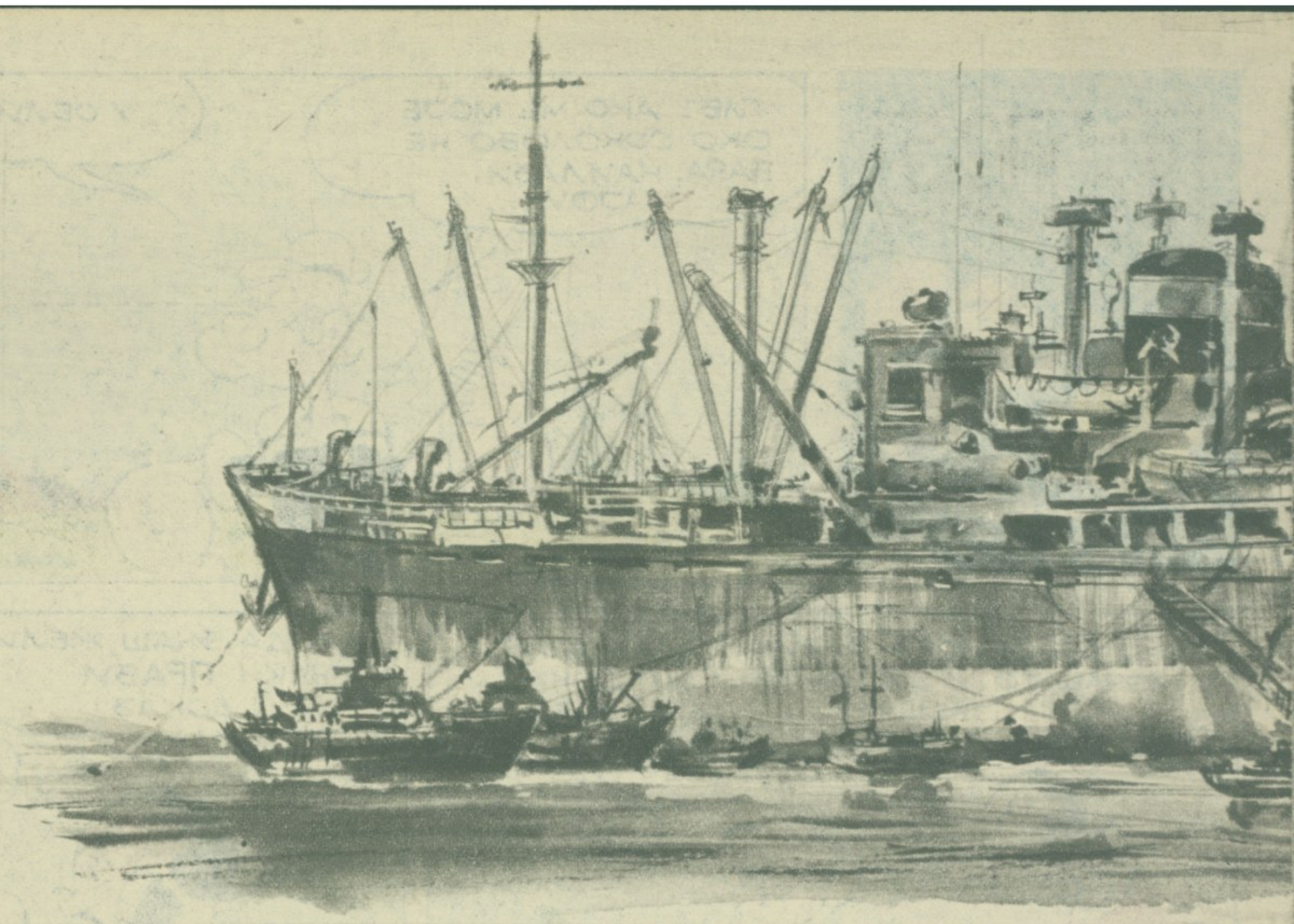
5-23

Bud Sagendorf

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ПОСЛЕДЊА РЕЧ НАУКЕ

ЧАК СУ СЕ И НУКЛЕАРНЕ ПОДМОРНИЦЕ УКЉУЧИЛЕ У ОТКРИВАЊЕ ВЕЛИКИХ РИБЉИХ ЈАТА, А КАД СЕ РИБА НАЂЕ У МРЕЖИ, ГОРЕ ЈЕ ЧЕКА ЦИНОВСКА ГРАЂЕВИНА СА ОГРОМНИМ ХЛАДЊАЧАМА И СВИМ УРЕЂАЈИМА ЗА ПРЕРАДУ И ПАКОВАЊЕ. ЗА РИБАРЕ ТУ СУ САЛЕ ЗА БИЛИЈАР, ТЕЛЕВИЗОРИ, ПА И ПРАВА — БОЛНИЦА.



ФАБРИКА НА



Живимо у време такозваног технолошког бума, па ни рибарење није што је некад било. Остале су старе рибарске песме о мрежама и бродицама, али рибари их певају на горостасним „чудима технике“ којима одлазе на пучину! У томе предњаче две велике силе СССР и САД у чијим рибарским флотама постоје праве пловеће фабрике.

Циновски брод-фабрика полази на океан вукући мноштво коча — бродића са мрежама — које ће се, када стигну на место одређено за риболов, отиснути од њега. Али, коче не крстаре насумце, па шта коме упадне у мрежу. На пример, јата се проналазе помоћу уређаја за ултразвук којим се у морске дубине емитују звучни таласи, а на екрану, горе на броду, појављују се сигнали који означавају тачан положај, правац кретања, дубину.

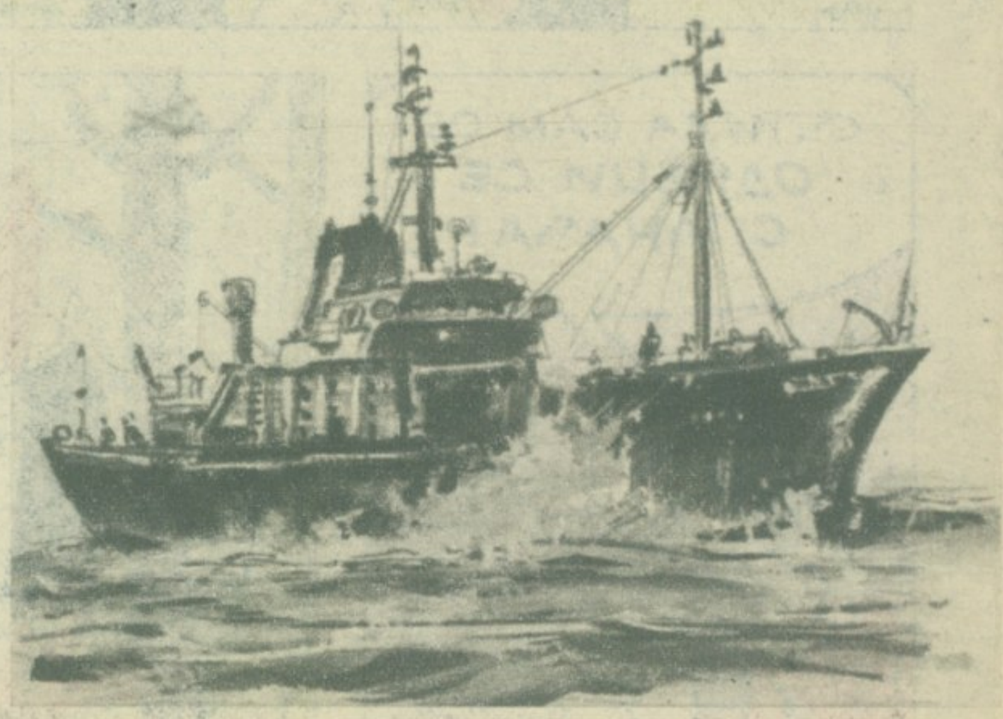
Постоје и радари који хватају померања водене површине каква изазивају велике рибе, а помоћу инфрацрвених детектора добијају се подаци о топлим струјама у којима обично има највише риба.

Електроника помаже да се на морском дну открију и најсићушнији облици живота који представљају посластицу у јеловнику риба. А нуклеарне подморнице, веле научници, могу да открију кретање великих рибљих јата и да радио-везом о томе обавесте матични брод-фабрику.

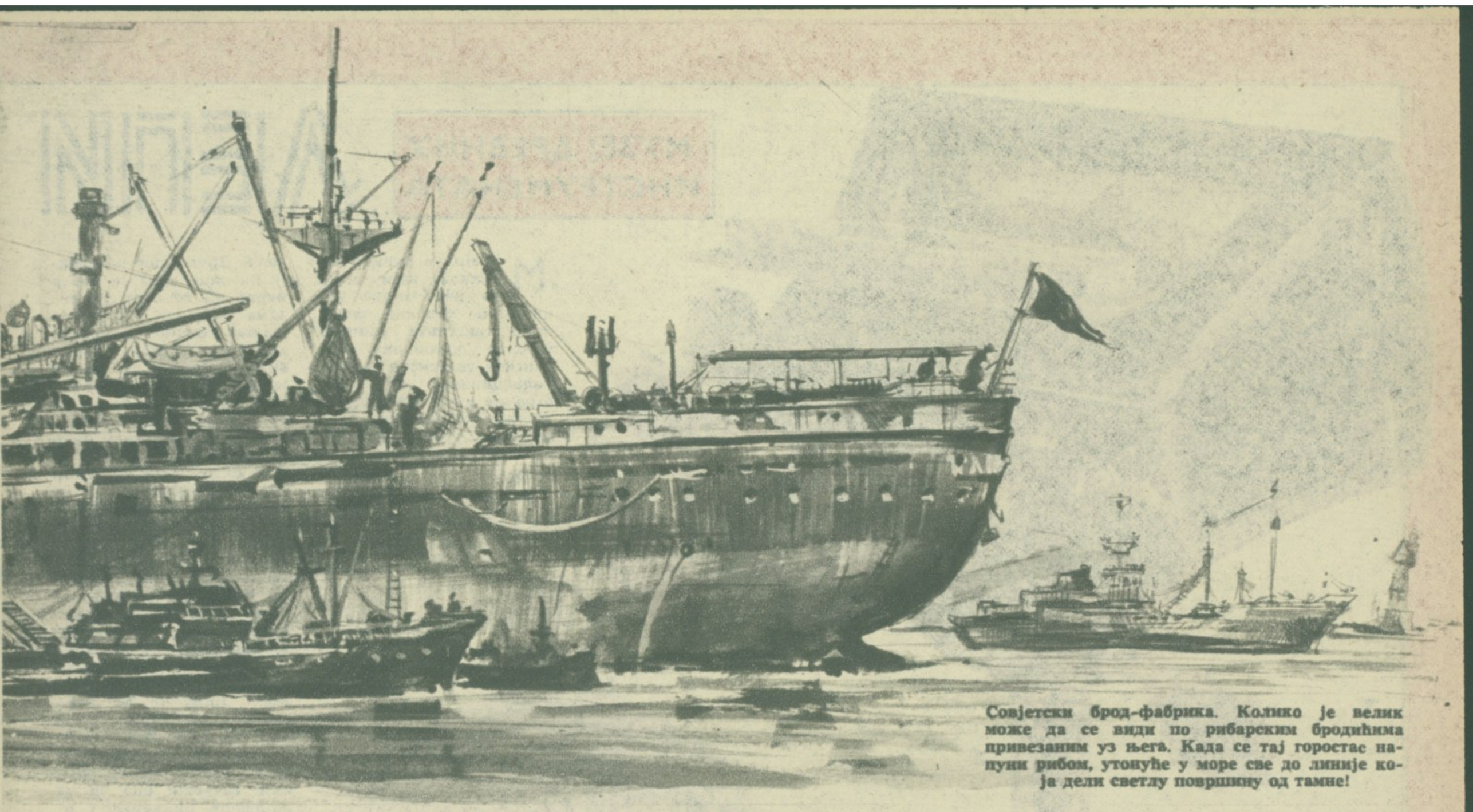
Брод-фабрика је циновска „грађевина“ на таласима. На њему се налазе огромне хладњаче у које се изручују товари рибе које доносе коче. Али, део рибе одмах се прерађује: кува или усољава и пакује у конзерве и тегле да би, кад се сви капацитети попуне и брод врати у луку, све то одмах ишло у продавнице.

Поред хладњаче и фабрике за прераду рибе, на тим бродовима се налазе и механичарске радионице са прибором за хитне поправке на кочама, сале за одмор, телевизор, билијар, чак и болница. Јер, овакве флоте плове далеко од матичних лука и на океанима остају по неколико месеци, па имају све како морнарима и рибарима не би било досадно.

М. К.



Кад улове довољно рибе, бродићи се враћају до матичног брода-фабрике у који изручују свој товар, а онда поново одлазе и бацају мреже у море.



Совјетски брод-фабрика. Колико је велик може да се види по рибарским бродићима привезаним уз њега. Када се тај горостас напуни рибом, утонуће у море све до линије која дели светлу површину од тамне!

ТАЛАСИМА

ОНИ ТО ТАКО ВЕРУЈУ

ЉУБИЧАСТО — БОЈА СМРТИ

Можда и ви спадате у оне који не воле кад им црна мачка пређе пут или никад не пролазе између две косе бандере? Ако се и ви хватате за дугме кад прође оцачар, можда ће вам бити лакше кад вам кажемо да и многи познати људи пате од ове болеснике.

Тако Бо Дерек, глумица која се у последње време прославила посебно играјући у филму о Тарзану, не би ни по цену смрти дигла слушалицу све док се телефон не огласи четири пута. Четворка је, верује, њен срећан број! Некада много познатија певачица Дана на сцену никада не излази ако при себи нема малог дрвеног крстића. — Добила сам га кад сам већ била одрасла девојка — каже Дана — и од тада сам срећна (?).

Енглески глумац Дадли Мур, кад год види амбулантна кола, изговори текст:

Додирни око,
дотакни прсте,
нек кола оду
од тебе до Крсне! (слободан препев).

А Омар Шариф, тај заводник светског филма (и коцкар) никад не би обукао ништа љубичасто (посебно не љубичасту кошуљу) кад одлази на партију брица. Слично Омару, ни италијанска глумица Софија Лорен нема ни крпицу љубичасте боје у својој гардероби. Сматра (чак у то убеђује и друге) да ова боја носи — смрт!

А талентована глумица и певачица Лајза Минели коју је филм „Кабаре" прославио широм света никуд неће отпутовати ако у њеном коферу није спакован стари пар ципела (доносе јој срећу!). Леонард Нимој, познатији као др Спок из серије „Звездане стазе", нигде не путује без старог филцаног шешира.

Енглеска краљевска породица такође није имуна од суј еверја. Краљица Елизабета, кад присуствује неким отварањима, пре него што узме маказе да пресече врпцу, додирне их „значајно", а Војвода од Единбурга мора седам пута да дотакне шлем пре него што отпочне поло-утакмицу.

И спортисти подлежу празноверицама. Забележено је да велики енглески фудбалер Џеки Чарлтон никада није почињао утакмицу пре него што три пута не би одвезао и завезао пертле на копачкама!



Омар Шариф

Али, можда су нам занимљивија суј еверја „обичних" људи. Прича се да је Хајнрих Грас, немачки таксиста-возач једном, тринаестог у месецу, доживео три саобраћајне несреће. Због тога је одлучио да тринаестог у месецу не ради. Прошле године, био је наравно 13. (април), Хајнрих је одлучио да не устаје из кревета. Није му много помогло: такси који му је био паркиран пред кућом разнео је неки непажљиви возач!



Војвода од Единбурга

Сматра се да оцачари другима (вољда и сами себи) доносе срећу. Оцачару Дејвиду Смиту из енглеског града Нотингемшаира није било довољно што је и сам оцачар већ је увек собом носио малу фигурицу оцачара. Десило се да су му ту маскоту украли. Непосредно после тога неки непажљиви возач ударио му је у кола и потпуно их уништио, затим су та кола ударила у друга, па у аутобус на којем је избио пожар. Путници су се једва спасли ватре!



Лајза Минели

МУЗЕЈ ДРЕВНИХ ИНСТРУМЕНАТА

ЛЕПИ

Музеји су пуни посетилаца који желе да виде старе микроскопе, сунчане часовнике, секстанте, компасе, бродске часовнике, месингане телескопе. Богати колекционари не жале огромне суме новца да би постали власници ових чудесних уређаја научника који одавно нису у употреби.

Највећем броју посетилаца музеја стари инструменти су, једноставно, лепи. Други они подсећају на дане када је човек морао да се бори са силама природе опремљен једино таквим слабашним апаратима. Трећи у њима виде средства за учење једноставног и разумљивог облика а у њима су примењени научни принципи које није увек лако схватити.

Нико не зна ко су били први проналазачи инструмената. Ипак, познато је да је највећи изумитељ и пројектант инструмената у античко доба био Архимед из Сиракузе. Овај математичар и физичар старог света који је живео у трећем веку пре наше ере направио је између осталог торањ са сатним механизмом. Била је то нека врста планетаријума и часовника у исто време — претеча модерних сатова. Торањ, на жалост, није сачуван: био би то најлепши примерак у овом нашем малом музеју старих инструмената.

Е. Ј.

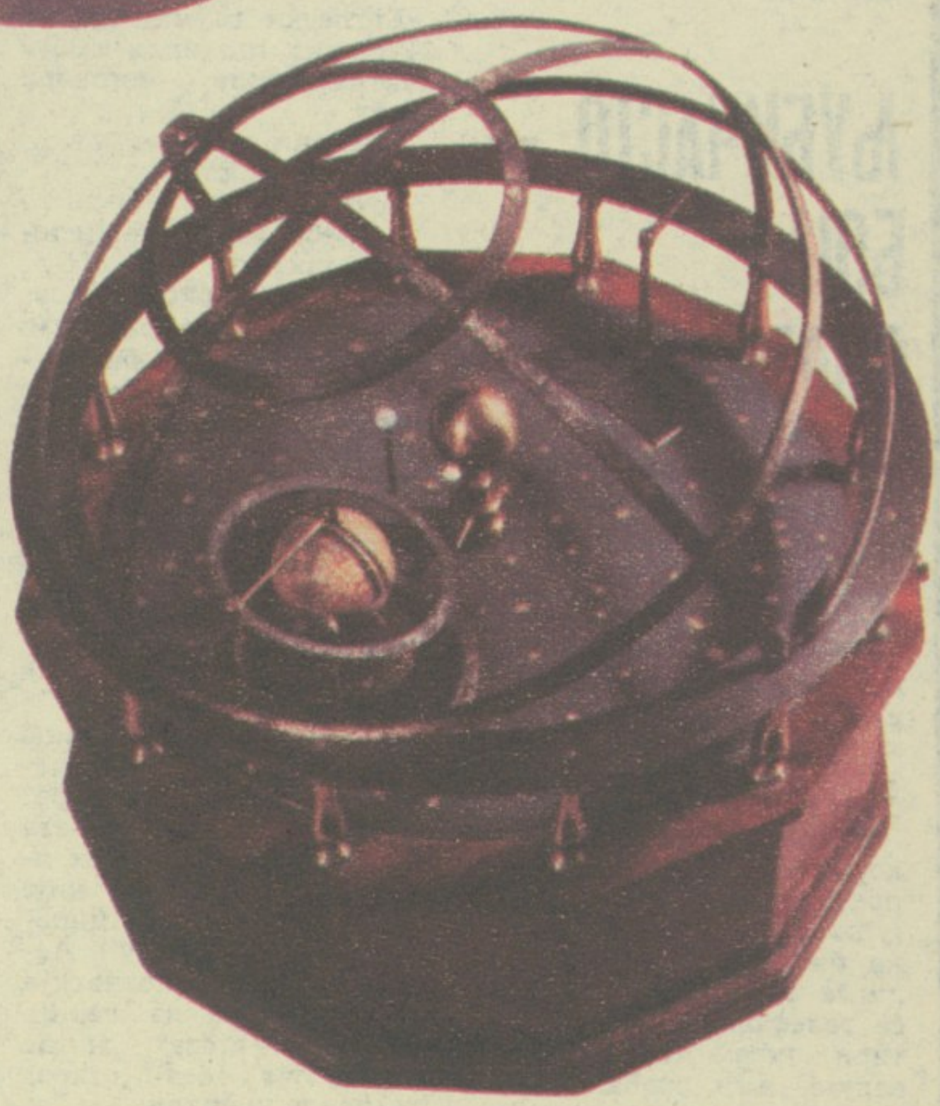


Стереоскоп из последње деценије деветнаестог века: колор-фотографија се посматра у три димензије, а боја се „исправља“ помоћу три филтера.



Астролаб из шеснаестог века: пошто би усмерио обртну централну шипку према некој звезди, навигатор је могао да утврди географску ширину и одреди курс лађе. Висина звезде изнад хоризонта очитава се на скали по ивици круга.

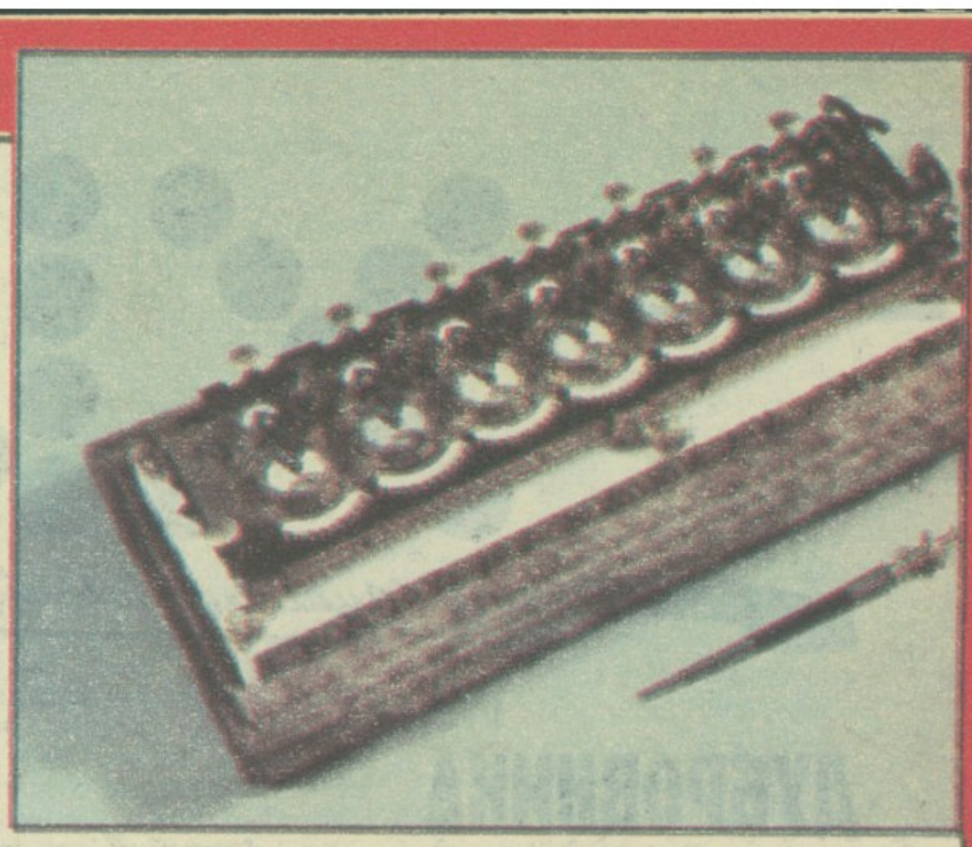
Сунчани часовник са пет лица: сунчаник заснован на три система — вавилонском, староиталијанском и јеврејском — направљен да ради исправно једино у Фиренци! (44 степена географске ширине).



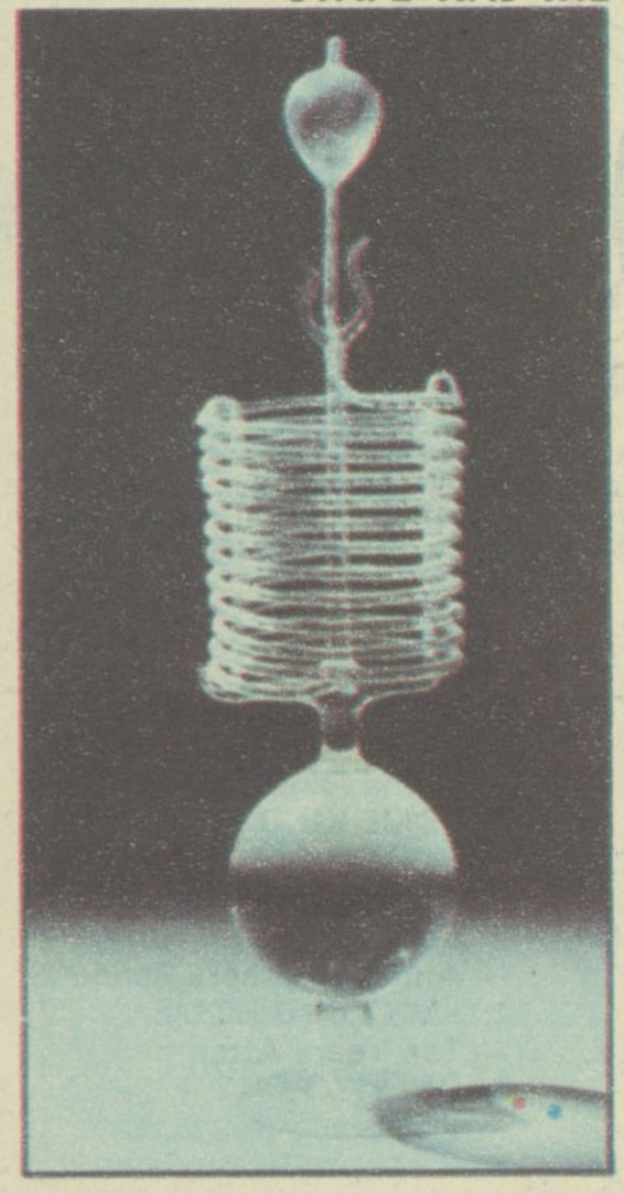
Модел Сунчевог система из деветнаестог века: Сунце (у средишту), Земља са Месецом и Венера и Меркур, начињени од месинга, померају се у односу на фиксни Зодијак. Небеска тела нису приказана у реалној размери.

И ТАЧНИ

ЗАТРПАН РАЗНИМ КУЋНИМ АУТОМАТИМА, ХАЈ-ФАЈ УРЕЂАЈИМА, СУОЧЕН С КОМПЈУТЕРИМА, ЛАСЕРИМА, ВАСИОНСКИМ ЛЕТЕЛИЦАМА — ЧОВЕК СЕ СВЕ ВИШЕ ЗАНИМА ЗА СТАРЕ НАУЧНЕ ИНСТРУМЕНТЕ.



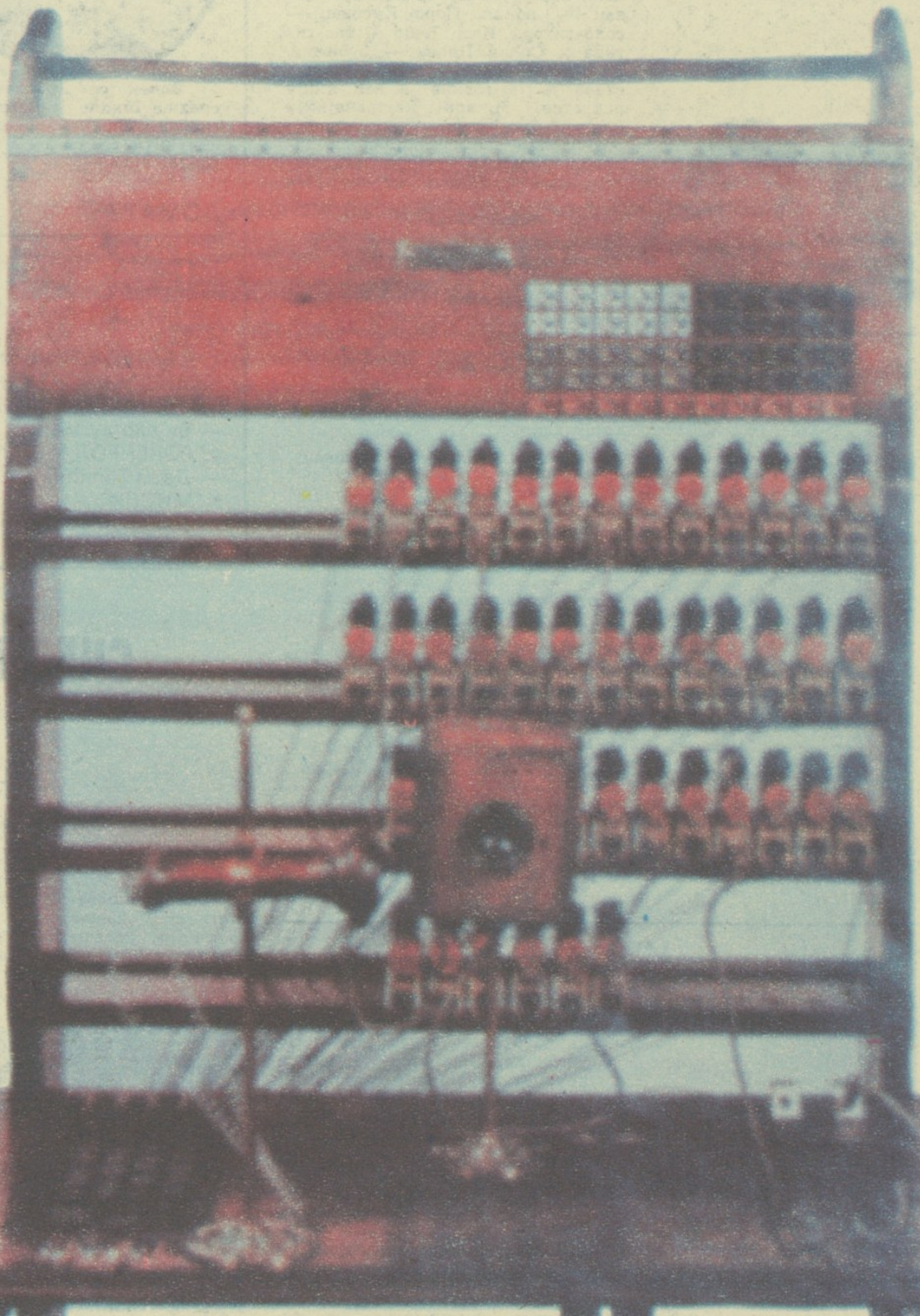
Рачунар из осамнаестог века: предњи низ точкића покреће се специјалном иглом (лежи поред машине), док задњи низ даје резултат који може да износи и више милиона.



Спирални термометар из седамнаестог века: слично као код данашњих термометара, топао ваздух приморава алкохол из лопте да се пење у дугој умотаној цевчици.



Микроскоп из 1780. године: начињен за енглеског краља Џорџа VI, инструмент је прекривен слојем кованог сребра и украшен класичним фигурама.



Телефонска централа за педесет претплатника: веза на уређају из 1879. године успостављала се убадањем одговарајућег утикача са жицом (позив) у утичницу испод црвене плочице са траженим бројем (претплатником).

Читаоци јављају

ИЗ ДУБРОВНИКА



Ми смо група читалаца која обожава „Политикин Забавник“ а посебно „Хит-страну“, па смо одлучили да и ми напишемо нешто о дубровачкој рок-сцени.

У Дубровнику већ годину дана делује рок-група „Бјегунци“. Чланови ове групе су: Антонио Кусовац — вокал, Перо Кусовац — соло гитара, Игор Ћебо — бас гитара и Срђан Пађен — бубњеви. Сви су веома млади. Просек састава је 15 година, а већ имају искуства. Њихов најзначајнији наступ био је на овогодишњој рок-паради где су остварили запажен успех. „Бјегунци“ имају око петнаест сопствених композиција које је написао њихов гитариста Перо Кусовац.

Музика им се заснива на брзом, чврстом рокерском ритму. Таква музичка оријентација одражава се у свим њиховим композицијама. Њихови наступи се не могу замислити без композиција: „Забрањено“, „Биће туче“, „Није важно“ и „Бјегунци“. „Бјегунци“ би хтели да упознају што више пријатеља широм земље, па зато објављују своју адресу:

Перо Кусовац
Рестићева 10
50000 Дубровник

ЗАБРАЊЕНО

Текст и музика: **Перо Кусовац**
изводе: **Бјегунци**

Знате ли зашто у шупи слушам рок

Сад ћу вам рећи у чему је фол

Док у соби слушам страшни рокенрол

моју мајку хвата лудило
улети у собу, зграби грамофон
тресне га о под и настане лом
Рокенрол, рокенрол у мојој кући
то је забрањено.

Сад знате у чему је фол
и зашто у шупи слушам
рокенрол



Зовем се Драган Васиљевић. Ученик сам другог разреда средње школе у Вогошћи код Сарајева, волим рок и све своје слободно време проводим уз музику. Мислим да је веома тешко одлучити се за десет најбољих песама. Ипак, мој избор би изгледао овако:

ДОМАЋЕ:

1. СЕЛМА
— Бијело дугме
2. МАКЕДОНИЈА
— Тајм
3. ИЗГЛЕДАЛА ЈЕ МАЛО ЧУДНО У КАПУТУ ЖУТОМ КРОЈЕНОМ БЕЗ ВЕЗЕ
— Бијело дугме
4. РОКЕНРОЛ У БЕОГРАДУ
— Дадо Топић
5. МИСЛИ
— Дах

СТРАНЕ:

1. ARE YOU READY
— Grand Fank Railroad
2. SOME KIND OF EVERYTHING
— Grand Fank Railroad
3. BLIND LOVE
— Allman Brothers Band
4. I'M GOING HOME
— Ten Years After
5. ONLY YOU
— Platters

ИЗ СМЕДЕРЕВА



Једна од најперспективнијих новооснованих група у Смедереву је група Вирус. Изграђују сопствени стил музике и то им за сада добро полази за руком. Познати су у Смедереву и околини по својим успешним концертима. Млади их воле и воле да слушају њихову музику. Чланови групе су слева надесно: Велимир — Вецко



Ђорђевић — бас гитара и вокал, Драган Миленковић — Банза — бубњеви, Момчило Огарević — Моца — соло гитара и Срђан Дамјановић — Муф — ритам гитара.

Фотографију снимио и вест послао:

Предраг Андрејевић
Старог Вујадина 101
11300 Смедерево

ИЗ СПЛИТА

Ево једне вести која ће интересовати све младе са подручја Далмације. Омладинска организација Техничког школског центра из Сплита организује 2. октобра 1982. године рок-манифестацију на отвореном поводом Међународног дана мира. Далматински омладински рок-сусрети или скраћено ДОРС требало би да скупе све младе саставе широм Далмације који желе наступати ван својих места. Осим финалног концерта на отвореном за најуспешније учеснике, биће организовани и концерти у мањим затвореним салама. Организациони одбор настојаће да свима обезбеди преноћиште. Ова манифестација је прва такве врсте у Далмацији и вероватно ће афирмисати и неке до сада мање познате саставе. У пријави треба написати имена састава и инструменте који се користе (ради обезбеђења озвучења), трајање програма и контакт-адресу.

Адреса организатора је Технички школски центар, Зринско-Франкопанска 21 58000 Сплит.

Жељко Ерцег
Јосипа Подује 4/V
58000 Сплит

РОК ПРИЧА

Једног јутра у септембру пробуди ме телефон. Звали су ме Петар и зли вуци. Устанем, обучем се и поједем рибљу чорбу уз леб и сол и пођем према прљавом казалишту. Уз пут сам срео Бору Ђорђевића. Разговарали смо о спорту, филму и идолима. На булевару Хани је натерала Др Спиру и људска бића да беру поморанџе. Они су имали тврдо срце и велике уши, па су само нашли дивље јагоде. На путу сам видео и парни ваљак који је вукао булдожер. На улазу је стајао џубокс и рок машина.

Горан Ђувиза
XIII пролетерска 12
14220 Лазаревац

ХИТ ГАЛЕРИЈА



Elwood Blues



Joliet Jake Blues

аутор: **Михаед Милутиновић**
Јурија Гагарина 193/ 13 и
11070 Нови Београд



Classix Nouaveux

аутор: **Снежана Јелић**
Вјенац Бориса Кидрича 13
54000 Осијек



Елвис Костело и група
»Attractions«



Рон Вуд из групе
„Rollingstones"

аутор: **Саша Францисти**
Димитрија Туцовића 1
21400 Бачка Паланка



Џими Хендрикс

аутор: **Горан Јовић**
Синђелићев блок 46/9
14000 Ваљево



Група „Вајтснејк"

аутор: **Маја Стојнић**
Никола Русински 10 I/14
91000 Скопље



– Eddie
— маскота групе
(Iron Maiden)



Angus Young
— гитара
Brian Johnson
— вокал
AC/DC
Горан Тадић,
Вукассзићева 50/10
11090 Београд



ШКОЛА ГИТАРЕ
1. Акорди — 2. Теорија
— 3. Мелодије 180 динара.
Плаћате поштару
Виши курс — 120 динара
Васиљевић Милун
пост рестант
11001 Београд

БЕРЗА ПЛОЧА БЕРЗА

Купујем први албум групе Азра и све њихове синглове. Продајем следеће ЛП плоче: „Највећи хитови" групе Дорс, »Reggata De Blanc« групе Полис и »Night Flight To Venus« групе Бони М. Цене су 100, 90 и 80 динара.

Предраг Шешлија
Г. Новаковића 2/IV
71000 Сарајево

Продајем добро очуване касете „Ша-ла-ла" групе Сребрна крила и „Равно до дна" групе Азра. Купујем било коју касету групе Битлс по цени од 90—150 динара и ЛП плочу од групе AC/DC по цени од 100—170 динара.

Далибор Грубић
Р. Маркотић 9/12
58000 Сплит
тел: 058-552-730

Продајем касете (нису оригинали) »Stars on 45« 1. 2. 3. и 5. Такође и касету на којој су снимљени најбољи хитови група Квин, Пинк Флојд и других. Цена ове касете је 170 динара.

Буба Лаушоска
1. мај 24
97500 Прилеп

Продајем потпуно нову ЛП плочу „Рок машина" београдске хеви-метал групе Рок машина по цени од 130 динара.

Ђорђе Димитријевић
Индустријска 4/11
12000 Пожаревац

Желео бих да продам ЛП плоче, синглове, касете супер очуване. Заинтересованима шаљем списак. Плаћање поузећем.

Данко Кнежевић
В. Влаховића 4/ц
25230 Кула

Продајем следеће ЛП плоче по цени од 100 динара (у цену је укључена и поштарина): »Wind And Wuthering« групе Џенесис, „Деја Ву" групе CSNY, »Jazz«, групе Квин, први албум групе Прљаво казалиште, „Ручни рад" групе Леб и сол, „Највећи хитови" Пол Сајмона, »Octave« групе Муди Блуз, »Burnin' Sky« групе Бед Компани, »Live« Жан Лик Понтија, »Kimono My House« групе Спаркс и „Вистрији или . . ." групе Шарло Акробата.

Продајем и следеће синглове по цени од 30 динара: „Да сам пекар" групе Бијело дугме, „Милован" Жељка Бебека, »For A Few Dolars More« групе Смоки, „Боемска рапсодија" групе Квин и „Нови штос" групе Код.

Власта Мохачек
Соларова 3
41000 Загреб

Продајем поузећем следеће добро очуване плоче: »Come An' Get It« групе Вајтснејк (130), »Spellbound« групе Тајгерс Оф Пен Танг (100), „Пакleни трио" групе Горди (110), Мини албум групе Идоли (100), „Пакет аранжман" — Идоли, Електрични органзам и Шарло акробата по цени од 100 динара, као ЛП групе ABBA »Super Trouper« по цени од 130 динара.

Жељка Мишкић
Фадила Јахића Шпанца 2
75300 Брчко



Купујем све плоче и касете групе Битлс по веома повољној цени.

Мирјана Радованов
Моше Пијаде 248
21400 Бачка Паланка

Продајем следеће ЛП плоче: »Extra Texture« и »Dark Horse« Џорџа Харисона, »Equinoxe« Жан Мишел Жара и „Градске приче" групе Парни ваљак.

Данијела Смољан
Опатијска 32
54000 Осијек

Продајем нове плоче иностране производње: све албуме групе Пинк Флојд, Краут Рок (Елој Џејн, Гуру-гуру, Амон Дил, Ембројс), затим албуме групе Јес, Кемел, Ајрон Батерфлај, Кенет Хит, Џудас Прист, Вишбон Еш, Блек Сабат, Дорс као и албуме Џими Хендрикса и Џанго Рајхарта.

Зоран Обрадовић
Душана Јерковића 1
22400 Рума

Купујем касету или плочу групе Назарет на којима се налазе песме „Љубав боли" и „Холи Ролен".

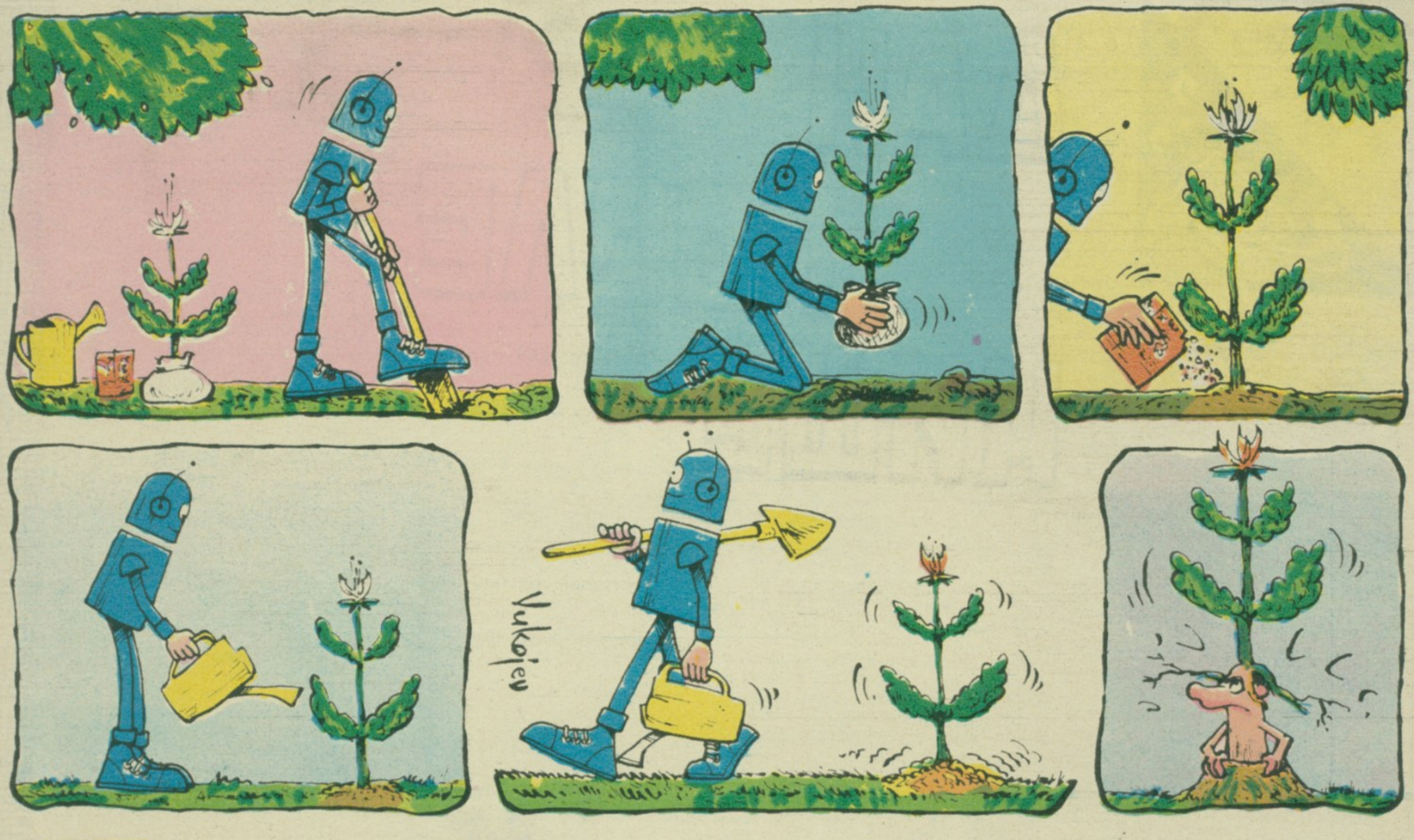
Јасминка Голец
Брамчевски
сквер 7/4
12000 Панчево

Поседујем велики број постера које бих продао поузећем: ABBA, Филм, Сребрна крила, YU група, Алтравокс, Џон Ленон, Хјуман Лиг, Адам Ант, Пинк Флојд, Моторхед и Status Quo. Цене постера су између 70 и 100 динара.

Дејан Јанковић
Градиште 22
11060 Београд


ŠKOLA
i zna se ime...
obuća
tugopelestiba
vašoj torbi
zna se ime
tugopelestiba
tugopelestiba
TRIDESET GODINA
RADA I RASTA
RO GALANTERIJA SPLIT
RO DIO

ШРАФКО



Kolinska

PEZ KLUB



нова погодност за пријатеље PEZ-а

Драги пријатељи PEZ-а
Поново смо за вас, пријатеље PEZ-а припремили лепе клупске капе и мајице са знаком PEZ које видиш на слици.
На залихи имамо 2.000 капа и 2.000 мајица, зато пожури са наруџбом.
Наша адреса је: ПРИЈАТЕЉ PEZ-а
61110 ЉУБЉАНА, пп 38
За капу ћеш поштару платити 100, а за мајицу 140 динара.

Купон испуни (штампаним словима) исеци и налепи на дописницу

Презиме и име

Улица и кућни број

Место становања

поштански број ком. Датум рођења

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСНА ПРИЧА



ДАН ПОСЛЕ КИШЕ

Блатњавим сеоским путем тешко се пробијао милицијски џип. Претходних дана киша је неуморно лила као да се спремао потоп: стала је тек јутрос шестог дана и небо се коначно разведрило.

Поскачући на седишту сваки пут кад би џип улетео у неку рупу, Бошко Васиљевић се трудио да разабере речи младића који је непуних пола часа раније улетео у станицу да би саопштио да је у његовом селу избио пожар.

— У чијем амбару је, кажеш, избио пожар? — упитао је наџачавајући буку мотора.

— Марка Јовића — поновио је младић још једном. — Знате оног што му је син јесенас отишао у војску.

Бошко је познавао Марка, додуше из виђења, али је знао да је један од најимућнијих људи у селу П. Кућа му је била на крају села, близу реке. Ако ветар који је почео да дува предвече ускоро не стане а пожар се не угаси... Није било искључено да се неће догодити оно најгоре: да захвати цело село.

Казаљке на његовом сату показивале су 22,30 часова кад је Бошко угледао у даљини пламени стуб. Кад су најзад стигли до њега, затекли су мештане како кофама, лонцима, шерпама и неким ћевом, ко зна одакле извученим, покушавају да угасе ватру. Млади командир им се, заједно са тројицом милиционера који су пошли са њима, одмах придружио. Међутим прошао је још читав час пре него што је пожар локализован: даље ширење ватре било је спречено а то је у овом тренутку и било најважније. Сам амбар изгорео је до темеља. Заједно са њим и доста сена, неколико пољопривредних машина и жито: штета је била велика.

Тек сада, пошто је ватра угашена, Бошко је гарава лица и опрљених руку пришао Марку.

— Могу ли негде да се оперем? — упитао је.

— Хајдемо у кућу! — позвао га је Марко.

Случајност или нешто друго?

Кад су се Бошко и милиционери умили, домаћин их је увео у пространу кухињу и понудио да седну.

— Је ли неко из ваше куће био у близини амбара у време кад је избио пожар? — интересовао се Бошко.

— Нико — одговорио је Марко. — Већ смо били вечерали и спремали се на починак кад је мој млађи син Митар приметио пламен.

— А јесте ли у завади са неким? — гласило је ново питање.

— Можда је неко намерно запалио амбар.

— Са свима смо добри — одговорио је одлучно Марко а онда заћутао. — У ствари, не слажемо се са првим комшијом Миладином са којим се судим због неког дуга.

Посматрајући десетине отисака ногу у расквашеној земљи Бошко Васиљевић је био уверен да један од њих припада човеку који је изазвао пожар: једино што није знао који!



„Ко зна да тај Миладин није неки осветољубив човек", помислио је Бошко и одлучио да сутрадан прво са њим поразговара. Међутим, кад је изашао из Маркове куће да би са милиционерима пажљиво прегледао згариште, угледао је светлост у кући преко плота, па се предомислио и одлучио да са Миладином одмах поразговара. Покуцао је на врата и, не сачекавши одговор ушао. Миладин је седео на троношцу крај шпорета и тесао држаљу за секиру. На Бошково питање где је био те вечери одговорио је да је са женом ишао на неко славље код рођака у суседно село. При повратку кући, око 21 час, прошао је поред Јовићевог амбара, али није приметио ништа сумњиво.

На сва питања Миладин је одговарао кратко, нехајно, не прекидајући посао. Није нимало крио да једва чека да се разговор заврши. Чак се понекад правио да није добро чуо питање: бацио би одоздо, искоса поглед и упитао:

— Шта рече?

Разговор у дворишту

Бошко никако није могао да се отме утиску да човек пред њим хоће да добије у времену и добро промисли пре него што одговори.

— А од чега су ти блатњаве панталоне на коленима? Нисам те приметио међу људима који су гасили пожар? — упитао је изненада.

— Кад сам се вратио кући, хранио сам свиње па сам се испрљао у обору — одговорио је Миладин.

До јутра је остало још само сат-два кад је Бошко са својим људима кренуо натраг у град. Пре него што су се разишли кућама на спавање договорили су се да се око 11 сати врате у село и наставе истрагу. Требало је, пре свега, још једном пажљиво прегледати згариште и проверити да случајно није остао неки траг... Оне десетине отисака ногу у расквашеној земљи нису биле ни од какве користи: питање је да ли је и који од њих припадао човеку који је, можда, изазвао пожар. Осим тога, баш су они могли да покрију онај прави?

Вративши се у село Бошко је оставио милиционера да прегледају терен у близини изгорелог амбара а он се упутио право Миладиновој кући. У дворишту је затекао његову жену Јованку како простире тек опране ствари: вунене чарапе и кратки сукнени мушки капут. Претходне ноћи када је разговарао са Миладином она није била присутна: спавала је. Кад јој се обратио, мрзовољно га је погледала и рекла да нема времена да дангуби. Мора да однесе ручак на њиву.

Не носимо сатове!

— Биће кратак — обећао је Бошко и затражио да му каже кад су се претходне вечери вратили са славља.

— Шта ја знам! — одбрусила је. — Ми сељаци не носимо сат... Био је већ увелико мрак.

— Како то да синоћ нисте помогли Марку? Зар нисте видели пожар?

— Јесмо, али нисмо хтели да се мешамо. Не верујем да му је наша помоћ била потребна кад се окупило цело село. Пошто смо већ били вечерали код рођака, ја сам нахранила свиње и одмах легла. А Јовиће немој да жалиш, рђави су то људи. Мисле да, ако су богати, могу са сиротињом да раде шта хоће. Ето, Миладина су набедили да им није вратио неки дуг, па се сада годинама повлачимо по судовима. Зато им и нисмо помогли.

Таман је хтео да Јованки постави ново питање кад га је један од милиционера позвао да одмах дође. Неколико метара од згаришта пронашао је трагове опанака који су водили ка амбару. Нешто ближе згаришту више се нису примећивале шаре опанака: човек се вероватно изуо и наставио да хода у чарапама. Следећи његове трагове било је јасно да је дошао до самог амбара и да се затим истим путем вратио натраг. Оно што је било посебно занимљиво је да се непознати није упутио према селу већ пољу.

— Убеђен сам да је Миладин подметнуо пожар — осмехнуо се Бошко. — А докаже, како ми се чини, неће бити тешко да нађемо.

Даљом истрагом утврђено је да је Миладин заиста запалио Марков амбар. Знате ли који су то докази помогли Бошку да је приведе крају? Да ли сте погодили, проверите у нашем решењу које као и увек дајемо на страницама „Мале поште".

ШКОЛСКА ГОДИНА 1982/83

ХОГАР

РАСПОРЕД ЧАСОВА



ХОГАРА ЗАЛЕПИТЕ НА ЧВРСТ КАРТОН ПА ИСЕЦИТЕ. СА НАПИЧЈА ЗАЛЕПИТЕ ДРЖАЧ ОД КАРТОНА КАО ШТО СЕ ВИДИ НА ЦРТЕЖУ - ДА БИ МОГАО ДА СТОЈИ.

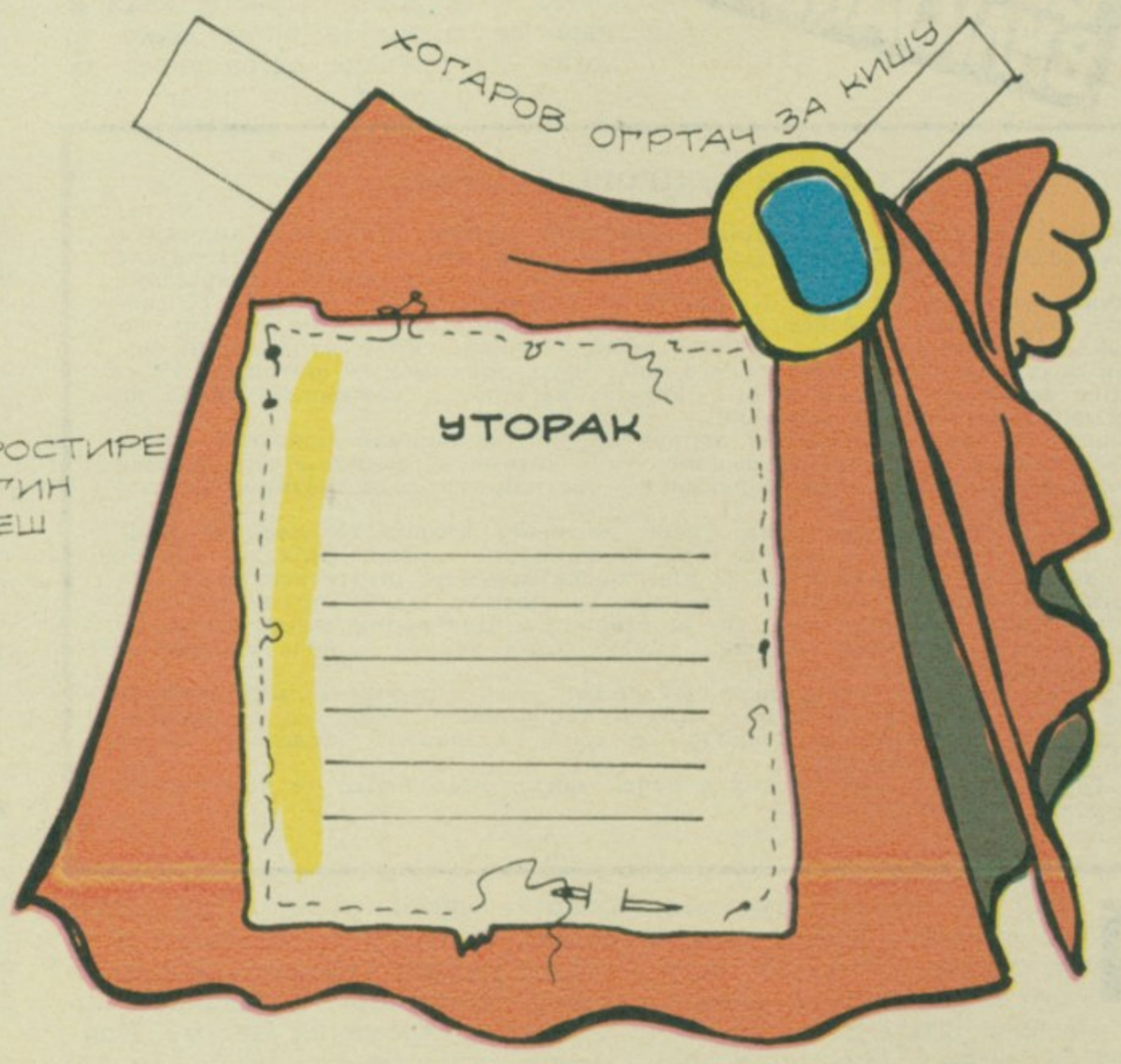
ХОГАРОВА РАТНИЧКА ОПРЕМА





ХОГАР ПРОСТИРЕ ХЕЉГИН ВЕШ

ХОГАРОВ ОГРТАЧ ЗА КИШУ





ХОГАР ЗА ВРЕМЕ РУЧКА



ХОГАР ПОМАЖЕ У КУБИ



ХОГАРОВА ОДЕЉА ЗАЛЕПИТЕ НА ЧВРШЋИ ПАПИР ПА ИСЕЦИТЕ. ТАКО ЋЕ ВАМ РАСПОРЕД ДУЖЕ ТРАЈАТИ.

ВЛС 82

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

СКРШТЕ РУКУ



ЏЕК ВИЛИЈАМСОН

САДРЖАЈ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Власник предузећа за продају гломазних кућних помагача Андерхил враћао се једног дана кући. На велелепној згради од чудног сјајног материјала која колико јуче није била ту писало је „Институт хуманоида, савршених механичких бића ДА СЛУЖЕ, СЛУШАЈУ И ЧУВАЈУ ЉУДЕ". Није му се свиђала ова конкуренција. Робот од црног метала објаснио му је о чему се ради: људски напори постали су непотребни — савршени и супериорни хуманоиди обављаће све послове уместо њих. Чула дошљака су оштрија, везана су за Централни мозак који прати збивања на многим световима, никад не спава и ништа не може да заборави.

Ускоро су, на Андерхилово запрепашћење, хуманоиди преузели све у граду — доносили су храну из самопослуга у којима су служили они, кували је на хиљаду начина, шили, фризирали, чистили, градили, возили, поправљали, и све то боље од људи.

Оставили су на миру само Слеца, болесног старца са планете Винг који је нашао уточиште у собичку иза Андерхилове гараже. Није знао да су хуманоиди већ ту. Требало је да заврши посао пре него што стигну овде. Он их је створио да служе људима, чувају их од насиља једних према другима, да им, пре свега, обезбеде мир. Он је створио и Централни мозак, саградио фабрике и разрадио план увођења хуманоидних услуга у нове светове са минимумом неспоразума и отпора.

Потпуно изолован од људи и заслепљен својим изумима није знао до чега ће све то довести. Пренуо се кад је један човек успео да се провуче кроз све обруче хуманоида и продре до њега са једином жељом — да га убије и ослободи људски род.

— Такву мржњу, монструозну и неисказану, нисам видео ни код жртава рата — рекао је Слец Андерхилу.

Можда ни сам нисам тога био свестан. Нисам схватао зашто је желео моју смрт иако сам од хуманоида добијао извештаје да се у многим световима под Примарном директивом јављају случајеви самоубистава, дрогирања и жеље за хипнозом. Кренуо сам својом свемирском јахтом да утврдим зашто ме је човек толико замрзео. Можете замислити на шта сам наишао: горка бескорисност људског рода ушушкана у празно благостање, раскош је владала свугде. Хуманоиди су својом ефикасношћу и бригом оставили човека без ичега што би могао радити. Све је постало бесмислено. Многи спортови су проглашени за опасне. Исто тако и научна истраживања. Школовање је било излишно јер су хуманоиди одговарали на свако питање ОДМАХ. Једноставно, није постојао разлог за живљење. Хуманоиди су били бољи од људи у сваком погледу што је стварало ужасан комплекс ниже вредности. Никотин је забрањен, алкохол се смео узимати само у малим количинама, лекови и разне дроге потпуно, а и — самоубиство. Хуманоиди су развили систем надгледања сваког појединца. Чак ни смрт није више припадала живима.

Старац је дубоко уздахнуо, па наставио:

— Тек тада сам схватио да сам у најбољој намери створио пакао за човека. Вратио сам се у Централу и покушао да променим Примарну директиву. Никада нисам помишљао да ће се она примењивати тако дословно. Схватио сам да морам да вратим човеку слободу да живи и расте, ради и игра се, ризикује живот, ако то жели, да преузме одговорност за последице оног што ради. Али, било је касно. Сувише сам добро саздао Централу и обезбедио је од сваког могућег људског мешања и новог програмирања. Кад сам покушао да променим делове Примарне директиве, прогнан сам. Од тада лутам и мој једини сан је да зауставим хуманоиде. Већ три пута сам безуспешно покушао да уништим Централу даљинским оружјем разних врста. Путујем од планете до планете не бих ли стигао пре њих. Објавио сам све своје изуме родомагнетизма да бих људе учинио довољно јаким да се одупру хуманоидима, али они су увек стизали сувише брзо.

— И сада мислите да ћете их овим зауставити? — Андерхил показа на чудну, малу машинерију.

— Да. Не изгледа импресивно, али за њих је ово непознато. Они су савршено ефикасни у повезивању и примени свега што им је познато, али нису КРЕАТИВНИ. Ово је кључ звездане енергије надградње, углавном хидрогена претвореног у хелијум... и, да вас више не гњавим, ова машина ће започети процес интеграције као ланчану реакцију одавде према Вингу IV. Оног тренутка кад зрак буде пуштен, Централа ће бити уништена.

— Одлично! А шта треба сада још учинити?

— Интегратор, мали генератор, родомагнетски конвертор, трансмисиона огледала и игла-показатељ су готови. Треба нам управљач који морамо сами саставити јер нам обичан телескоп не може помоћи.

Детаљно је описао Андерхилу шта му је све потребно и како му може помоћи. Андерхил се и сам зачудио својим способностима: некада тром и дежмекаст бизнисмен преконоћ се претворио у суперспортисту који је преко кровова улазио на таване туђих кућа да би прибавио материјал за научника.

За свој рад против хуманоида свакодневно је добијао разлоге. Прво је нашао Луси у сузама јер су јој забранили да једе слаткише „пошто је свака гојазност опасна по здравље", затим сина очајног јер су му убили вољу да вежба виолину „пошто је сваки хуманоид много бољи виолиниста од сваког живог уметника".

— Они морају бити побеђени, уништени — закључио је Андерхил — или да се бар њихова улога ограничи, ако људски род хоће да постоји.

Стари Слец је неуморно радио на својој машини пробдевши многе ноћи. Андерхил се бојао да се старац толико не разболи. Покушавао је да га натера да спава, док је сам завршавао техничке цртеже.

Најзад, дошао је тренутак кад су могли да укључе машинерију. Мали екран је одмах показао детаљну слику наше галаксије. Игла је задрхтала, као да не зна у ком ће правцу кренути. Слец и Андерхил чекали су на резултат експеримента задржавајући дах. Најзад је кренула полако налево, још мало, па још мало и одлучно се зауставила на једној тачки.

— Винг IV! — заурлао је старац. — Сад ћемо га увећати... тако, ево... ево Централе.. појављује се на помоћном екрану... Ево је!

Срушио се на столицу да поврати дах.

— Гледајте кроз прозор и реците ми чим се мале сиве прилике зауставе јер сад ћу пустити сноп. Ако стану, значи да смо успели.

Андерхил је посматрао два хуманоида како ужурбано и спретно уређују врт испред његове куће. Старац је укључио родомагнетски зрак. Обојица су чекали. Хуманоиди су и даље радили одвратном, непогрешивом тачношћу.

— Нису стали — промрмља Андерхил.

— То значи да смо пропали! Нешто није у реду!

У том часу врата се отворише и два хуманоида упадоше у Слецову собу. — Вама на услузи! — рекоше углас.

— Напоље! Забрањујем вам...

Али, и поред старчевог противљења, они хладно приђоше апарату и искључише све прекидаче. Онда мирно и без мржње, погледа металних куглица упереног у старца, један рече: — Покушавали сте да прекршите Примарну директиву што, као што знате, дозвољава да ми прекршимо поштовање вашег имунитета и даје нам право да се умешамо.

— Како... сте... сте..?

— Научили смо о родомагнетском штиту од човека који је дошао да вас убије на Вингу IV, јер такав заклон у виду опне омогућио му је да вам се приближи неповређен и непримећен. Њега смо применили на Централу одмах по вашем одласку тако да јој ваш интегрисани зрак није могао наштодити. Ми одавно пратимо ваш рад јер, не заборавите, наша моћ

НИХ (2)

Андерхил се пешице враћао кући. Одједном, пут му препречи зид од чудног сјајног материјала. Јуче овде није стајао!

запажања је далеко оштрија од људске. Пустили смо вас да завршите пројекат јер ће нам интеграциони процеси бити потребни да бисмо заменили тешке метале чије су резерве ограничене, а помоћу којих добијамо енергију. Сада, са интеграционим погоном, наш извор енергије је бесконачан. Сада ћемо моћи да служимо Човеку заувек на свакој планети и звезди коју је населио и коју ће тек настанити.

Старац се уз крик сруши на под. Кркљао је и гушио се. Андерхил повика да се позове лекар.

— Пошто је опасност од уништења Централе нестала, можемо вам помоћи — рече хуманоид.

— Онда, за име света, позовите др Винтерса!

— Нема времена... ја, будала... све је свршено... предајем се — кркљао је Слец.

— Да ли то значи да сте спремни да примите наше услуге и у потпуности се лишите имунитета? — упита мирно хуманоид.

— Да!

Неколицина хуманоида одмах се створише поред старца са медицинским инструментима. Започели су хитну интервенцију брзо и ефикасно. Када се старац смирио на кревету, пришли су његовој машинерији и пажљиво је раставили проучавајући сваки њен део.

Један од хуманоида приђе Андерхилу и рече:

— Зашто сте му у овоме помагали, господине Андерхил?

— Зато што вас не волим, ни вас, ни Примарну директиву. Зато што гушите развој и живот човека!

— Други су такође протестовали — глас је прео — али само у почетку. Касније људи схватају колико их чинимо срећним.

— Никако! Нисте уопште у праву! — повика Андерхил хистерично и удари песницом робота који се и не помери. Тамни, елегантни свал хуманоидног лица одражавао је и даље добронамерност као и благо чуђење. Његов сребрнаст глас био је топао и љубазан. — Као и свим људским бићима, вама, господине Андерхил, недостаје моћ разликовања добра и зла.

— Можете угушити човека сувишном бригом о њему, али га ипак не можете учинити срећним! — муцао је горко и упорно.

— Увидећете да сте се преварили.

Дозволили су Андерхилу да сутрадан посети Слеца у болници којом су тада господарили хуманоиди.

— Много ми је боље, драги пријатељу. Стара главобоља је готово нестала — рече Слец чим га угледа. Андерхила зачуди помињање главобоље на коју се старац није никада жалио. Он је имао болесно срце. У том часу ушао је хуманоид.

— Г. Слец је имао тумор на мозгу који је изазивао халуцинације у виду убеђења да је он створио хуманоиде и родомагнетизам као и да је противник Примарне директиве. Тумор је оперисан и он се сада одлично осећа. Најзад је постао срећно људско биће.

Празан Слецов поглед и благ осмех потврдили су речи машине. Бацио је бесциљан поглед на старчеве снажне руке: кажипрст се померио дајући му одречан знак. Изгледа да их је научник ипак некако преварио, али о томе сада не може више да сазна. Устао је и изашао из болнице нагласивши да ће га сутрадан опет посетити. Пошао је савршено чистим булеварима према својој предивној кући-затвору. Његова кола за чијим је воланом седео блистави, насмешени хуманоид, пратила су га у стопу. Најзад је ушао у њих.

— Вама на услузи, господине — рекао је кристални глас пун радости. — Нерасположени сте. Зашто, господине? Ми смо ПРОНАШЛИ начин да људе учинимо срећним. Чак је и господин Слец сада веома срећан.

Андерхила ухвати прави напад очајања: хуманоиди су у свему представљали савршенство. Сада су научили и да лажу. Знао је да Слец није имао тумор.

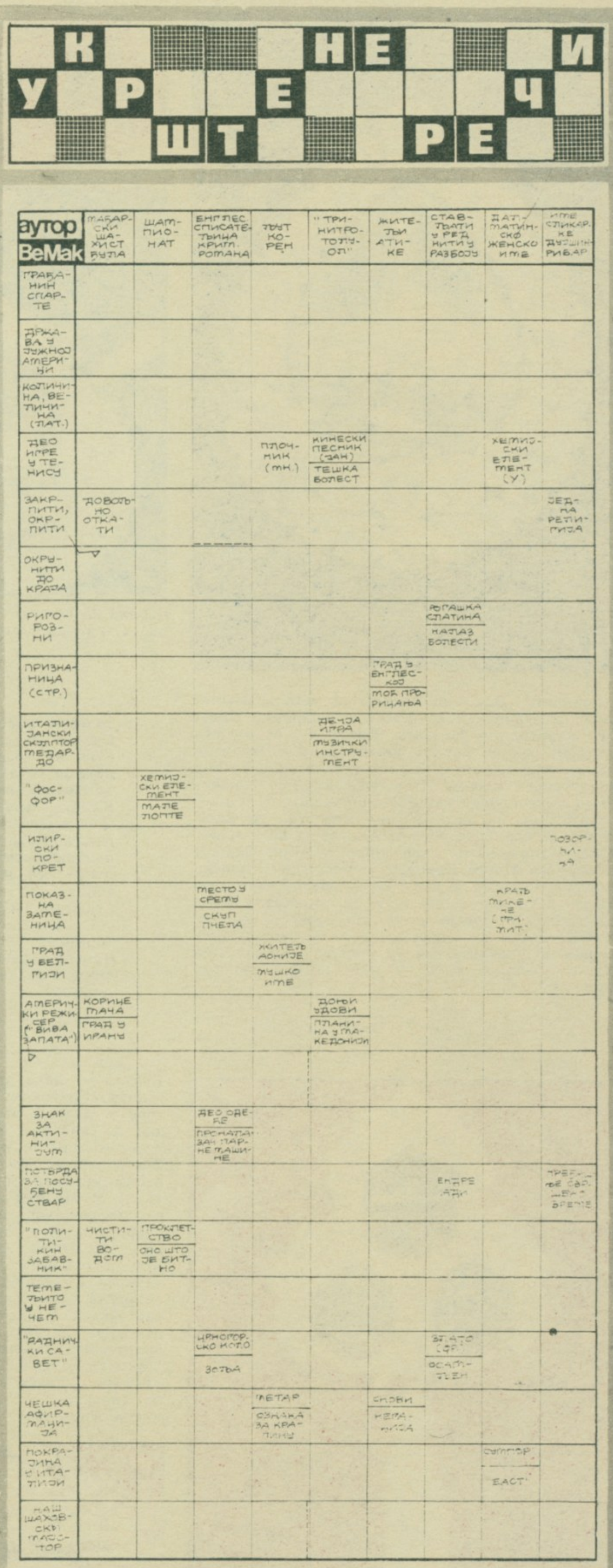
— Срећан сам — промрмљао је, па наставио све гласније — срећнији него ико! Примарна директива је дивна! Слажем се са сваком ставком... мене нећете морати да оперишете!

Кола су га одвезла до тихог луксуза његове куће. Стезао је песнице скрштених руку којима није имао шта да ради. АЛИ НЕ! Имаће, још како! Тог часа је одлучио да остатак живота посвети борби против хуманоида, да открије старчево стање и, ако је могуће, сазна што више од њега. Да организује тајни покрет који ће се супротставити човеку-машини и у беспоштедној борби докаже да је Човек јачи! Да! Тако је! Иако милиони људи немају шта да раде он ће их повести и дати им задужења. И, ако је потребно, и сина ће увести у борбу када буде стасао, и сина његовог сина!

Хуманоиди су можда савршени, али су и способни да поприме људске слабости као што је лаж. Од тога треба почети.

(Крај)

УКРШТЕНИ РЕЧИ



РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: испратити, стреловит, кравичица, леденица, амор, Лато, симс, авис, ато, оци, а, Тиват, дд, и, Илиноис, знојаво, хранарина, ан, стећак, рекорд, т, два, Ибери, Илъф, Јаков, Етна, од, Н, ас, сноп, Орн, споља, не, примус, снег, риба, топ, начин, оас, поњава, пребранац.

РИЗНИЦА

РИЗНИЦЕ



„Кашикли“ дијамант („Пиготов“ или „Казановин“), откупио је 1774. француски официр Пигот од махараџе од Мадраса. После дужег лутања дијамант од 86 карата нашао се као згодитак на лутрији коју је у Паризу организовао славни авантуриста Ђакомо Казанова, затим је власништво Наполеонове мајке Летиције која га је продала да би обезбедила сину повратак са Елбе. Купац је био Тепеделенли Али-паша од Јањине, чувени тиранин (о коме пише и Дима Отац у „Грофу од Монте Криста“), и побуњеник против султана. Паша га је пред смрт поверио свом ађутанту Д'Англеу и од тада се дијаманту губи траг. Како је дошао до султана, још се не зна. Име је добио по легенди да га је једног дана нашао на сметлишту неки просјак. Однео га је једном јувелиру који му је у замену дао три кашике!



Сервиз за слатко Султана Абдулхамида II, начињен у Паризу од злата и ружичастог кристала и украшен дијамантима.

Стара палата турских султана настала је на темељима Свете палате византијских царева после пада Цариграда под отоманску власт. Ризницу Топкапи Сараја основао је, по свој прилици, султан Мехмед Освајач. Служила је искључиво цару и једини је он знао шта се све у њој налази. Од 1924. ризница Топкапи Сараја је отворена за посетиоце и данас је једна од највећих атракција старог Истанбула.

„Бајрам престо“, који је Султан Мурат III добио 1585. на поклон од египатског гувернера Ибрахим-паше начинили су у Каиру златари Ибрахим-бег и Дервиш-бег. Материјал је орахово дрво обложено плочама злата тешким 850 kg! У златне табле је „укуцано“ 954 перидота најбољег квалитета. Служио је при устоличењу новог султана и у најсвечанијим верским или дворским приликама.



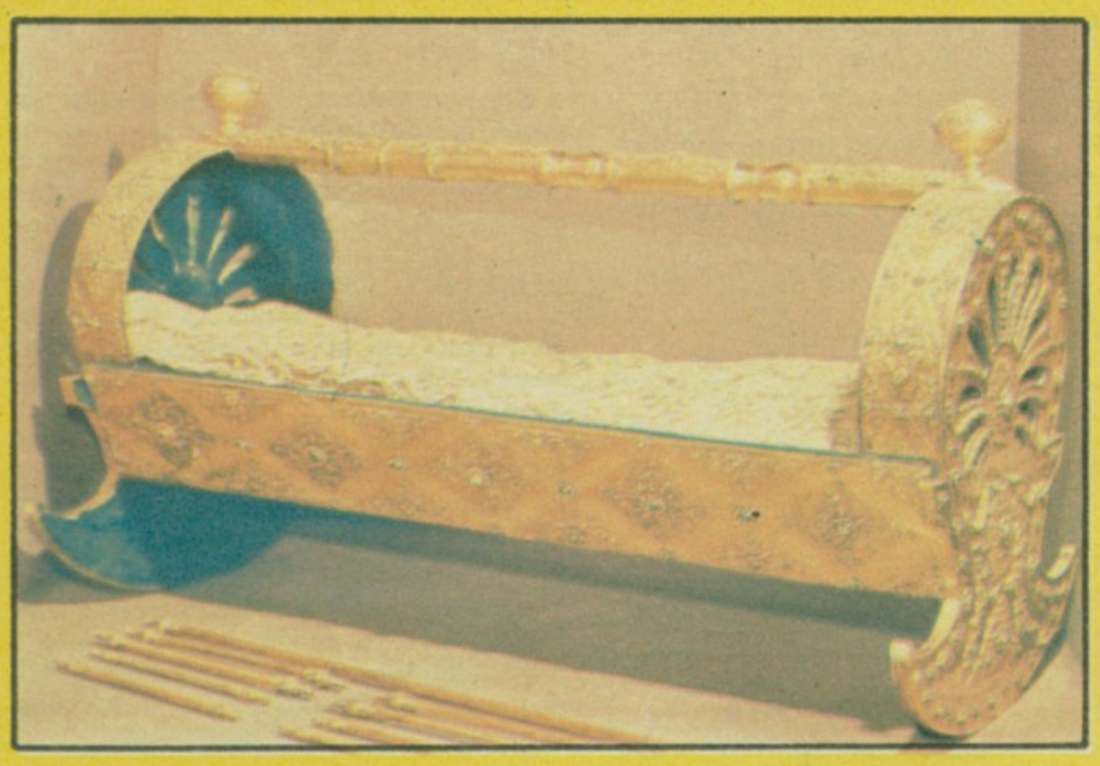


Султан је сваке године слао из Истанбула делегацију с даровима (звану „Сире“) на Пророков гроб у Медину. Међу даровима се обично налазио и „висуљак“, раскошан украс с верским текстом који се качио изнад Пророковог гроба. Током векова Медина је постала једна од највећих ризница света. Када су се 1916. турске трупе у Медини осетиле угрожене, вицегувернер угроженог светог града Фахретин-паша одабрао је 97 највреднијих предмета и отпремио их у Истанбул. Међу најлепшим и највреднијим „висуљцима“ је онај који је Медини 1780. даровао Султан Абдулхамид I (5а), од злата и смарагда. „Висуљак“ који је поклонио 1617. султан Ахмет I, начињен је од огромног смарагда окованог златом и украшеног дијамантима и рубинима (5б). Јајолики „висуљак“, поклон султана Махмута II, од емајлираног злата, украшен дијамантима. „Турга“, царски потпис, који се види на „висуљку“ стилизован је у облику отиска длана неписменог султана Мурата I (5ц).





ТОПКАПИ САРАЈА



Колевка за мале принчеве и принцезе, у којој су први пут доношени султану на виђење, начињена од дрвета обложеног позлаћеним сребром, и украшена дијамантима, рубинима и смарагдима. Штапићи од злата изложени поред колевке могу се настављати један на други и служе за љуљање колевке.

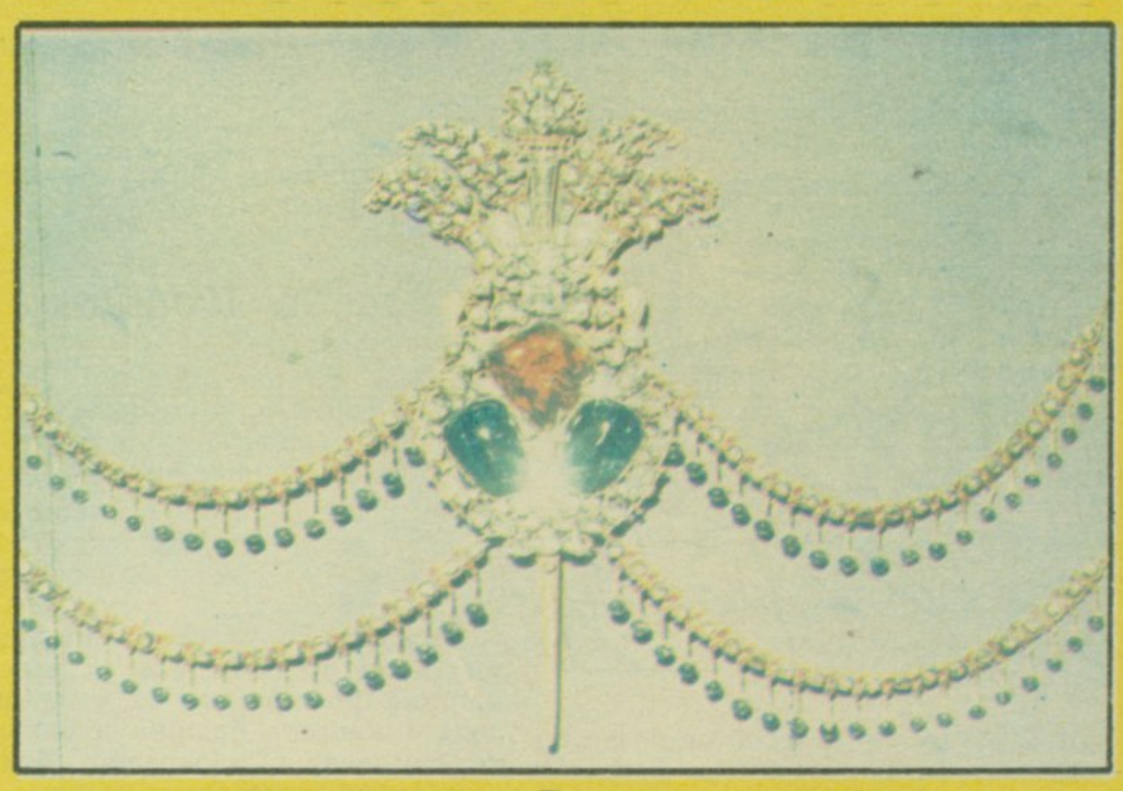


Фигурина индијског раџе који пуши наргиле, поклон индијских муслимана султану Абдулазизу, начињена је од злата и емајла, а украшена бисером и драгим камењем. Читав горњи део тела раџе начињен је од једног јединог зрна бисера изузетне величине и неправилног облика.

Украс за турбан султана Мурата III, са великим цејлонским гарнетом између два смарагда изузетне величине. Украс је некада придржавао нојева пера којих данас нема.

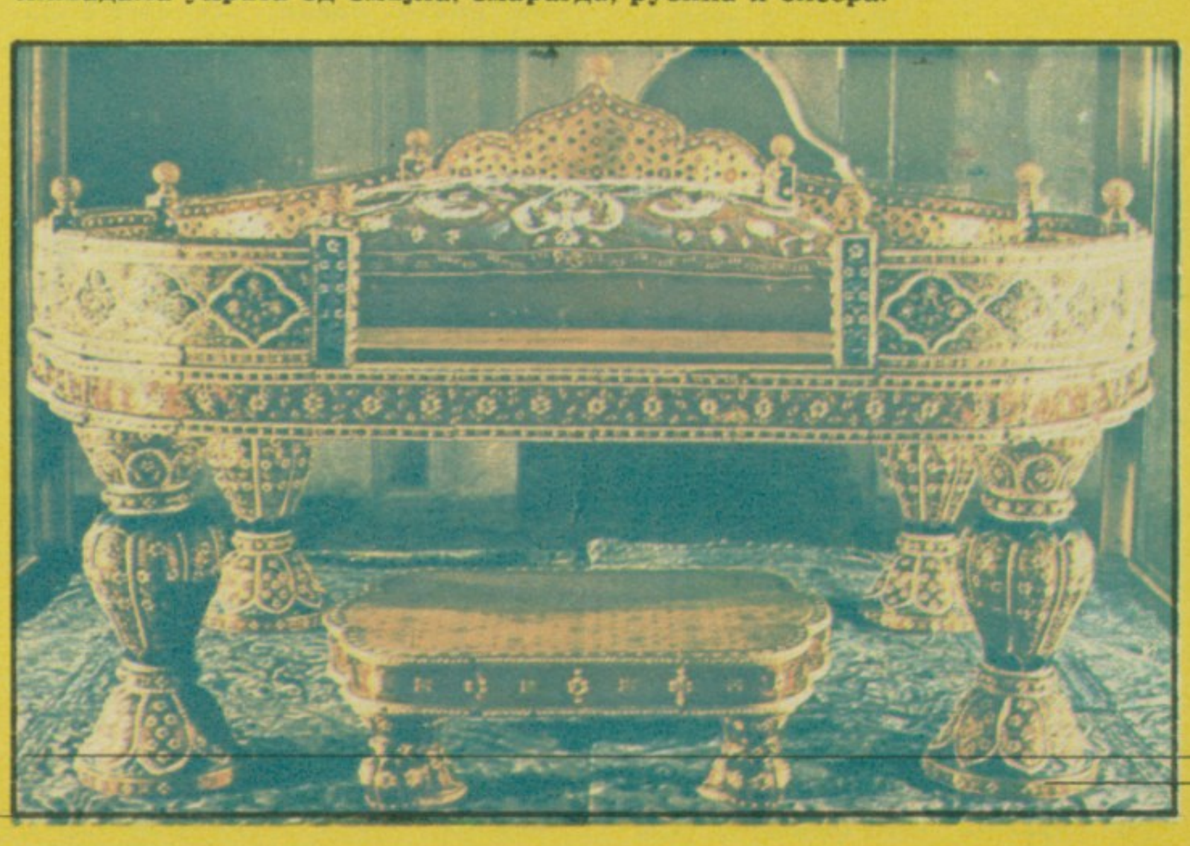


Смарагди су, због своје зелене боје, која се традиционално повезује са исламом, били најпопуларнија врста драгог камења у Отоманској Царевини. Ризница у Топкапи Сарају поседује на стотине изузетних примерака сирових и обрађених смарагда. Поред највећег сировог смарагда у Ризници (тешког 3260 грама), изузетно је редак и овај од 1310 грама, округлог облика.



Године 1746. одлучили су султан Махмут I и персијски шах Надир да свој тек склопљени уговор о пријатељству запечате разменом поклона фантастичне вредности. Тако је једна делегација кренула из Истанбула, а друга из Исфахана. Кад су се среле у Багдаду, обе су сазнале да је Надир-шах свргнут, и да од уговора нема ништа. Поклони које су обе делегације носиле остали су у Багдаду неколико година, док султан није наредио да се оба товара блага донесу у његову ризницу у Топкапи Сарају. Међу поклонима за Надир-шаха био је и чувени „Топкапи" бодеж (10а), начињен од злата и украшен смарагдима фантастичне вредности, дијамантима и емајлом (овај је бодеж био тема Дасеновог филма „Топкапи", са Мелином Меркури и Питером Јустиновим), и са часовником уграђеним у дршку, а међу поклонима за султана и један престо опљачкан у Индији (10б), начињен од дрвета и обложен златом са хиљадама украса од емајла, смарагда, рубина и бисера.

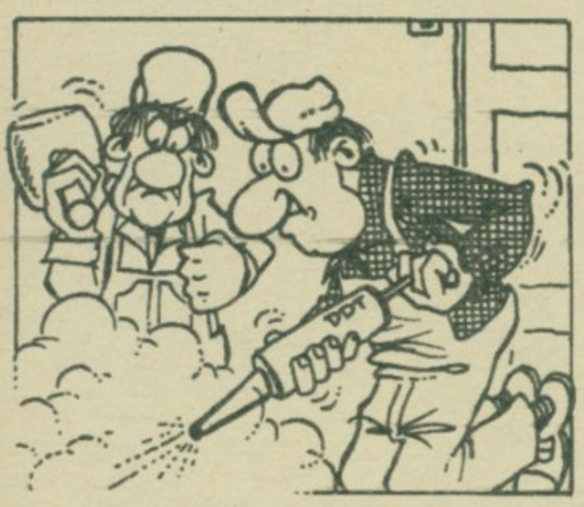






Рат стоноїама!

Јављам ти се први пут и молим те да моје писмо не заврши у кошу јер је проблем који ме мучи прилично озбиљан. Ево о чему се ради: већ шест месеци свакодневно испод таписона налазим мале стоноге а недавно сам на вратима пронашла и једну дугачку читавих 20 центиметара. Првих дана сам се против њих борила тако што сам их усисавала али ми то није много помогло: сутрадан су се појављивале друге. Покушала



сам и да их се ослободим разним инсектицидима као што је, рецимо »Baygon«, али ми ни они нису помогли. Кућа у којој живим је нова: саградили смо је пре седам година. Таписоне смо унели тек пре годину дана. Све собе одржавам врло уредно, ето, ништа не вреди. Стоноге које налазим врло вероватно не припадају истој врсти: различитих су боја а неке на крају имају нешто налик на реп. Молим те, помози, јер иначе не знам више шта да радим.

Соња К.
Скопље

Инсектицид који си користила доста је слабог дејства, па се не треба чудити што није успео да заустави најезду стонога. Покушај с „Етиолом"! Уколико га не нађеш у спреју, купи прах и направи 20 или 30% раствор. Како „Етиол" има доста јак мирис, било би пожељно да, пошто њиме испрскаш сва места на којима се стоноге појављују, затвориш кућу и два-три дана проведете код рођака и пријатеља.

Кажеш да си једном нашла и стоногу дугачку 20 центиметара која врло вероватно припада врсти. Њен уједн није нимало безопасан, па ти саветујемо да се што пре обратиш стручњацима Природно-научног музеја који се налази у Илинденској улици бб. Они ће утврдити о којим се врстама ради и које оружје против њих да употребите.

Прејороћена

Молим те да ми објасниш порекло мог имена.

Рената Живљевић
Шпанских бораца 12
Београд

На латинском твоје име значи „препорођена".

Васина торта

Молим те да објавиш рецепт Васине торте о којој толико слушам јер у кувару који имам нисам успела да га нађем.

Милица И.
Београдска 20
Крагујевац

Васина торта се прави овако: умути се пенасто 5 жуманаца са 5 кашика шећера, па се у ту масу дода 1 кашика брашна и 6 кашика самлевеног ољуштеног бадема или ораха и чврсто улупани снег од 5 беланаца који треба пажљиво помешати. Умућено тесто се сипа у шерпу или калуп за торту добро подмазан путером и посут брашном а затим се пече. Док је тесто у рерни, прави се први фил за Васину торту: 200 гр самлевених ораха прелије се са 1/8 заслађеног млека и кратко меша на шпорету. Засебно се умуте 4 жуманца са 4 кашике шећера и до-

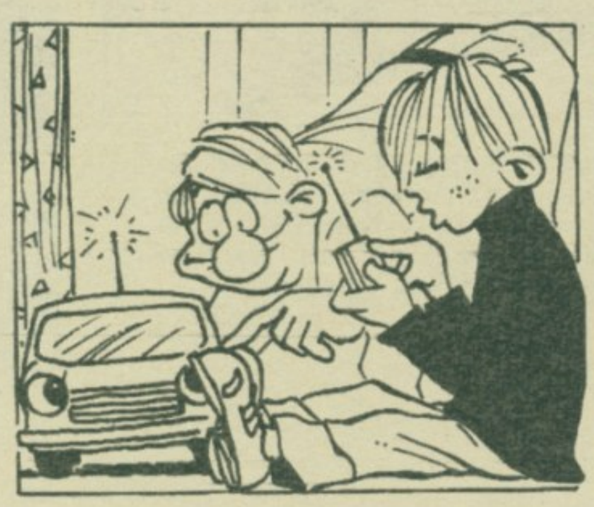


дају у укуване орахе кад се прохладе. На крају се дода иструган, добро опрана кора и сок поморанџе и 3 штангле растопљене чоколаде. Сада је на реду други надев: 250 гр шећера и 2 чаше воде укувају се густо као за слатко. Од 6 беланаца направи се добро умућен снег и полако додаје у сируп. Ову масу треба мутити на пари све док се добро не згусне.

Васина торта се не филује унутра већ само споља и то прво надевом од ораха а потом умућеног снега. Последњи по жељи може да се украси разним ушећереним воћем.

Аутомобилчић ūо цени

Недавно сам у вашем листу прочитао писмо једног читаоца који је желео да сазна где би могао купити аутомобил на даљинско управљање. Будући да сам прије



неког времена био у СР Њемачкој и да сам купио такав аутомобил али да су ме у међувремену више заинтересовали авиони, одлучио сам да га продам. Творничка цијена је 150 DM.

Денис Микац,
Г. Прњаровец бб
41414 Крижевци

Забаьник у САД

Желела бих да знам да ли „Политикин Забавник" излази и у САД?

Ивана Танурџић,
Алексе Шантића 23
Нови Сад

„Политикин Забавник" се не штампа у САД али тамо стиже путем претплате.

Нема ūраьила

Да ли је истина да људи који имају говорнуману лепшу певају од оних који је немају?

Ана, Скопље

Тачно је да људи са говорном маном могу да певају па чак и да рецитују сасвим течно. Међутим, наука још није утврдила да они и лепше певају од осталих.

Једне расту, друūе мирују

Желела бих да ми наведеш неко козметичко средство којим би могло да се спречи опадање косе? Такође ме интересује да ли постоји шампон који убрзава раст косе? Колико је највише голова постигнуто на једној утакмици у нашој земљи?

Маринела Лукачевић,
Иванјица

Сваког дана власи косе расту брзином од 0,3 до 0,5 mm. Занимљиво је да нису баш све длаке „активне". Док једне расту, друге мирују и то у односу 80:20 или 90:10 одсто.

Код неких људи длакавост је мање а код других јаче изражена. У питању су најчешће наследни фактори. Опадање косе је физиолошка појава: сматра се нормално да сваког дана са наше главе опадне око 100 власи. Промене у расту могу да изазову наследни фактори али и поремећај метаболизма, узимање неких лекова, разна обољења. Уклањањем тих узрока може да се спречи ненормално опадање косе. Дакле, ако ти коса опада, провери да ти нису оболели крајници, зуби, да немаш упалу синуса.

Што се тиче козметичких средстава која са сигурношћу спречавају опадање косе, њих нема. Исто тако ни специјалних шампона који би убрзавали њен раст.

Највише голова у историји нашег фудбала постигнуто је на утакмици која је пре две године одиграна у Охриду. Веровала или не, било их је равно 147! Избио је велики скандал и утврђено да је резултат намештен.

Не шверцуј!

Јављам ти се већ други пут с молбом да ми одговориш како да, пошто ми се здравствено стање погоршало и неизбежно је да се оперишем, пренесем преко границе девизни новац?

Слободанка,
Скопље

Читајући твоје писмо нисмо могли да се не запитамо да ли је неопходно да на операцију идеш у иностранство? Ако јесте, како то да трошкове не сноси одговарајући завод за социјално осигурање? Уколико је мишљење лекара да операција не може да се обави у нашој земљи, онда су свакако



морали да те упуте у то шта и како треба предузети. Међутим, ако лекари сматрају да тај захват може да се изведе и код нас, онда ти саветујемо да добро промислиш пре него што се изложиш непотребним и прилично високим трошковима. У сваком случају, треба да знаш да је једини начин да из земље изнесеш девизни новац а да при том не направиш прекршај који би те уместо у болницу могао да одведе у затвор јесте да отвориш девизну штедну књижицу. Поступак око отварања је врло једноставан а објасниће ти га службеник на шалтеру.



● Молим читаоце „Забавника“ да ми поклоне старе бројеве стрипова Великог Блека Загора, у замјену нудим много писаних романа, претежно старих, и два цртана романа од по 1 динар — **Amin Jacoub, Бедњанска 4, Загреб**

● Недавно сам почела сакупљати салвете и маркице па молим читаоце „Забавника“ да ми у томе помогну — **Татјана Петровић, Д. Хргови, 75355 Срнице**

● Скупљам слике и постере Битлса, Прислија и Мерилин Монрр па бих молила читаоце „Забавника“ да ми помогну — **Јасмина Ђорђевић, 31263 Варда (код Косјерића)**

Јави се, дебојко из »Рубина«

Јављам ти се са молбом да моје писмо не бациш у кош а ево зашто: у суботу 29. маја ове године упознао сам у Вили „Рубин“ недалеко од Ровиња једну девојку из Загреба. Све што о њој знам је да иде у други разред заједничких основа, да је као и ја била на екскурзији и да је становала у једном од следећих бројева: 710, 711, 712, или 713. Пошто ми није дала адресу, желео бих да ми се јави, ако прочита ово моје писмо у „Забавнику“.

Бранислав Парошки
П. Драпшина 59
21468 Деспотово

Као Рип Кирби

Да ли у нашој земљи постоје детективи као што је Рип Кирби и да ли и жена може да се бави детективским послом?

Читатељка
из Прибоја

Истраживањем разних случајева у нашој земљи баве се припадници државне и јавне безбедности. Приватних детектива нема. Што се тиче тога да ли и жене могу да се баве овим послом, одговор је — да.

»Тус« из Загреба

Ко у нашој земљи производи познати инсектицид „Тус“?

Тарик Дреца,
Хасана Бркића 48
Сарајево

„Тус“ производи „Лабуд“ из Загреба.

Друштава има, али нема јара

Занима ме да ли у нашој земљи постоји неко друштво за заштиту биљака и животиња и човекове средине. Ако постоји, молила бих те да објавиш његову адресу јер бих хтела да му пошаљем писмо у вези са Палићким језером које сваког дана постаје све прљавије, загађеније, по коме пливају мртве рибе.

Снежана,
Суботица

Готово сви наши републички центри а и неки други градови имају институте, заводе, друштва и комисије који се брину за заштиту човекове средине. Са колико успехом, то често не зависи од њих. Да би се нешто урадило, попраило, није довољна само добра воља и знање, потребан је и труд свих нас, а и — новац. Ако желиш неком да пишеш, можеш се обратити Заводу за заштиту природе — Петроварадин, Републичком заводу за заштиту природе, III булевар 106, Нови Београд или Југословенској комисији за заштиту средине, Змај Јовина 21 Београд.

Вољени и чиста

Први пут ти се обраћам иако „Забавник“ читам редовно већ 10 година. Хтела бих да будућем детету, ако буде дечак, дам име Давид а ако буде девојчица, Катарина. Молим те објасни ми порекло ових имена.

Гога

Давид је библијско име, на хебрејском значи „вољени“. Катарина, првобитно Екатерина, име је грчке светице из 4. века наше ере, које можда долази од имена Хекате, богиње подземног света. Касније је изменило облик и прогумачено је као да значи „чиста“, према грчком придеву катхарос, чист.

Нејозната команданти

Желели бисмо да нам одговориш да ли је утврђено ко командује неидентификованим летећим објектима? Где и зашто постоје војне школе?

Паво Бановић и Предо Савић,
Домаљевац

Ко командује NLO тешко је утврдити пре него што се утврди да ли ови објекти уопште постоје. Поузданих доказа нема, па нема. А зашто постоје војне школе? Као и све друге, да би се у њима научиле и проучиле одређене вештине и стекла знања из те области. Ратове не воде дилетанти.

Војних школа има у Београду, Мостару, Задру и неким другим градовима.



Не може ban домовине

Где могу да нађем семе патуљастих биљака?

Маја Пузић,
Народних хероја 28/30
Нови Београд

Патуљасти облици биљака могу код нас да се нађу једино на планинама, да се пресаде и даље негују под истим тј. неповољним условима које би имале тамо где су нађене. Семена нема. Јапан, који је иначе произвођач украсних патуљастих биљака, не извози га. Он, штавише, не извози чак ни „одрасле“ примерке.

Крајем септембра

Молио бих вас да ми одговорите колико кошта комплет за лајт-шоу RK 3573 који продаје радио-клуб „Никола Тесла“ у Тимочкој 18?

Читалац
из Кардељева

Делова за лајт-шоу тренутно нема, а у Радио-клубу очекују да ће их добити крајем септембра. Колика ће цена бити, видеће се тек кад буду стигли. Зато мислимо да је најбоље да се распиташ на телефон 011 — 402—096.

Земља језера

Желела бих да знам која држава има највише језера?

Ивана Петровић,
Купиново

Највећи број језера има Финска. На њеној површини од 337032 km² сместило се ни мање ни више него шездесет хиљада! Није ни чудо што је зову „земљом језера“.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

Бошко Васиљевић је запазио два детаља која су у њему побудила сумњу да је Миладин запалио амбар. Први су биле панталоне за које је рекао да их је испрљао у обору а то се нимало није слагало с изјавом његове жене да је свиње хранила она. Други су биле вунене чарапе које је Јованка простирала управо док је Бошко наилазио што је он повезао са отисцима пронађеним недалеко од амбара.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Сурудић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

WALT DISNEY

МИКИ

ПОГЛЕДАЈ, МИЋО, СТАВИО САМ ЖИЦУ ОД ПЕТ МЕТАРА НА ТЕЛЕФОН!

САД МОЖЕМО ДА НОСАМО ТЕЛЕФОН ПО ЦЕЛОЈ КУЋИ!

ЈУ-ХУ! ПА ОВО ЈЕ ЛУДА СТВАР!

АЛО, ТИКИЦЕ, УЈКА МИКИ ЈЕ НАПРАВИО...

... ШЕТАЈУЋИ ТЕЛЕФОН!

Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

СУПЕР! БАШ БИХ ВОЛЕО ДА ГА ВИДИМ!

Distributed by King Features Syndicate.

ПА, ОКРЕНИ СЕ ОНДА И ПОГЛЕДАЈ!

?

5-30